
Shri Ram Charit Manas

श्री राम चरित मानस

Document Information

Text title : Shri Ram Charit Manas - uttarakand

File name : manas7_i.itx

Category : raama, tulasIdAsa, hindi

Location : doc_z_otherlang_hindi

Author : Goswami Tulasidas

Transliterated by : Mr. Balram J. Rathore, Ratlam, M.P., a retired railway driver

Description-comments : Awadhi, Converted from ISCII to ITRANS

Acknowledge-Permission: Dr. Vineet Chaitanya, vc@iiit.net

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 13, 2024

sanskritdocuments.org

Shri Ram Charit Manas

श्री राम चरित मानस

श्री गणेशाय नमः

श्रीजानकीवल्लभो विजयते

श्रीरामचरितमानस

सप्तम सोपान

(उत्तरकाण्ड)

श्लोक

केकीकाण्डाभनीलं सुरवरविलसद्भिप्रपादाञ्जयिहं
शोभाढ्यं पीतवस्त्रं सरसिजनयनं सर्वदा सुप्रसन्नम् ।
पाणौ नाराययापं कपिनिकरयुतं बन्धुना सेव्यमानं
नौमीज्यं जानकीशं रघुवरमनिशं पुष्पकाण्डहरामम् ॥ १ ॥

कोसलेन्द्रपदकञ्जमञ्जुलौ कोमलावजमलेशवन्दितौ ।
जानकीकरसरोजवालितां चिन्तकस्य मनभृङ्गसङ्गिनौ ॥ २ ॥

कुन्देष्टन्दुदरगौरसुन्दरं अम्बिकापतिमभीष्टसिद्धिदम् ।
कारुण्यीककलकञ्जलोचनं नौमि शंकरमनंगमोचनम् ॥ ३ ॥

दो. रछा अेक दिन अवधि कर अति आरत पुर लोग ।
जहँ तहँ सोयलिं नारि नर कृस तन राम बियोग ॥
सगुन छोडि सुंदर सकल मन प्रसन्न सब डेर ।
प्रभु आगवन जनाव जनु नगर रम्य यहुँ कुर ॥
कौसल्यादि मातु सब मन अनंद अस छोछ ।
आयउ प्रभु श्री अनुज जुत कउन यउत अब कोछ ॥
भरत नयन भुज दखिन इरकत बारलिं बार ।
जानि सगुन मन डरष अति लागे करन बियार ॥

रहेउ अेक दिन अवधि अधारा । समुजत मन दुष भयउ अपारा ॥
कारन कवन नाथ नहिं आयउ । जानि कुटिल डिधौं मोडि बिसरायउ ॥

अलल धन्य लछिमन बड्ागी। राम पदारबिंदु अनुरागी ॥
 कपटी कुटिल मोलि प्रभु यीन्डा। ताते नाथ संग नहिं लीन्डा ॥
 जौ करनी समुजै प्रभु मोरी। नहिं निस्तार कलप सत कोरी ॥
 जन अवगुन प्रभु मान न काळी। दीन बंधु अति मृदुल सुभाळी ॥
 मोरि जियँ भरोस दृढः सोई। मिलिडलिं राम सगुन सुभ डोई ॥
 बीतें अवधि रडलिं जौ प्राणा। अधम कवन जग मोलिं समाना ॥

दो. राम बिरल सागर महुँ भरत मगन मन डोत।

बिप्र रुप धरि पवन सुत आठ गयउ जनु पोत ॥ १(क) ॥

बैठि देपि कुसासन जटा मुकुट कृस गात।

राम राम रघुपति जपत स्त्रवत नयन जलजात ॥ १(ख) ॥

देभत डनूमान अति डरषेठ। पुलक गात लोचन जल बरषेठ ॥
 मन महुँ बडुत भाँति सुभ मानी। बोलेउ श्रवन सुधा सम बानी ॥
 जासु बिरहुँ सोयहुँ दिन राती। रटहुँ निरंतर गुन गन पाँती ॥
 रघुकुल तिलक सुजन सुभदाता। आयउ कुसल देव मुनि त्राता ॥
 रिपु रन जति सुजस सुर गावत। सीता सडित अनुज प्रभु आवत ॥
 सुनत बयन बिसरे सब दूभा। तृषावंत जिमि पाठ पियूषा ॥
 डो तुम्ह तात कहुँ ते आअे। मोलि परम प्रिय बयन सुनाअे ॥
 मारुत सुत मै कपि डनुमाना। नामु मोर सुनु कृपानिधाना ॥
 दीनबंधु रघुपति कर किंकर। सुनत भरत लेंटेउ उठि सादर ॥
 मिलत प्रेम नहिं लुदयँ समाता। नयन स्त्रवत जल पुलकित गाता ॥
 कपि तव दरस सकल दुष बिते। मिले आजु मोलि राम पिरीते ॥
 बार बार बूजी कुसलाता। तो कहुँ देउँ काड सुनु लाता ॥
 अेलि संदेस सरिस जग मार्ली। करि बियार देपेउँ कछु नार्ली ॥
 नाछिन तात उरिन मै तोडी। अब प्रभु चरित सुनावहुँ मोडी ॥
 तब डनुमंत नाठ पद माथा। कडे सकल रघुपति गुन गाथा ॥
 कहुँ कपि कबहुँ कृपाल गोसाठ। सुमिरलिं मोलि दास की नाठ ॥

छं. निज दास जयों रघुबंसभूषन कबहुँ मम सुमिरन कर्यो।

सुनि भरत बयन बिनीत अति कपि पुलकित तन चरनन्डि पर्यो ॥

रघुबीर निज मुष जासु गुन गन कडत अग जग नाथ जो।

काडे न डोई बिनीत परम पुनीत सदगुन सिंधु सो ॥

દો. રામ પ્રાન પ્રિય નાથ તુમ્હ સત્ય બચન મમ તાત ।

પુનિ પુનિ મિલત ભરત સુનિ હરષ ન હૃદયૈં સમાત ॥ ૨(ક) ॥

સો. ભરત ચરન સિરુ નાઇ તુરિત ગયઉ કપિ રામ પહિં ।

કહી કુસલ સબ જાઇ હરષિ ચલેઉ પ્રભુ જાન ચઢઃિ ॥ ૨(ખ) ॥

હરષિ ભરત કોસલપુર આએ । સમાચાર સબ ગુરહિ સુનાએ ॥
પુનિ મંદિર મહં બાત જનાઈ । આવત નગર કુસલ રઘુરાઈ ॥
સુનત સકલ જનનીં ઉઠિ ધાઈ । કહિ પ્રભુ કુસલ ભરત સમુઝાઈ ॥
સમાચાર પુરબાસિંહ પાએ । નર અરુ નારિ હરષિ સબ ધાએ ॥
દધિ દુર્બાં રોચન ફલ ફૂલા । નવ તુલસી દલ મંગલ મૂલા ॥
ભરિ ભરિ હેમ થાર ભામિની । ગાવત ચલિં સિંધુ સિંધુરગામિની ॥
જે જૈસેહિં તૈસેહિં ઉટિ ધાવહિં । બાલ બૃહ્ કહં સંગ ન લાવહિં ॥
એક એકન્હ કહં બૂઝહિં ભાઈ । તુમ્હ દેખે દયાલ રઘુરાઈ ॥
અવધપુરી પ્રભુ આવત જાની । ભઈ સકલ સોભા ડૈ ખાની ॥
બહઈ સુહાવન ત્રિભિધ સમીરા । ભઈ સરજૂ અતિ નિર્મલ નીરા ॥

દો. હરષિત ગુર પરિજન અનુજ ભૂસુર બૃદ સમેત ।

ચલે ભરત મન પ્રેમ અતિ સન્મુખ કૃપાનિકેત ॥ ૩(ક) ॥

બહુતક ચઢઃી અટારિન્હ નિરખહિં ગગન બિમાન ।

દેખિ મધુર સુર હરષિત કરહિં સુમંગલ ગાન ॥ ૩(ખ) ॥

રાકા સસિ રઘુપતિ પુર સિંધુ દેખિ હરધાન ।

બઢઃયો કોલાહલ કરત જનુ નારિ તરંગ સમાન ॥ ૩(ગ) ॥

ઇહાં ભાનુકુલ કમલ દિવાકર । કપિન્હ દેખાવત નગર મનોહર ॥
સુનુ કપીસ અંગદ લકેસા । પાવન પુરી રુચિર ચહ દેસા ॥
જદપિ સબ બૈકુંઠ બખાના । બેદ પુરાન બિદિત જગુ જાના ॥
અવધપુરી સમ પ્રિય નહિં સોઝા । ચહ પ્રસંગ જાનઇ કોઉ કોઝા ॥
જન્મભૂમિ મમ પુરી સુહાવનિ । ઉત્તર દિસિ બહ સરજૂ પાવનિ ॥
જા મજજન તે બિનહિં પ્રયાસા । મમ સમીપ નર પાવહિં બાસા ॥
અતિ પ્રિય મોહિ ઇહાં કે બાસી । મમ ધામદા પુરી સુખ રાસી ॥
હરષે સબ કપિ સુનિ પ્રભુ બાની । ધન્ય અવધ જો રામ બખાની ॥

દો. આવત દેખિ લોગ સબ કૃપાસિંધુ ભગવાન ।

નગર નિકટ પ્રભુ પ્રેરેઉ ઉતરેઉ ભૂમિ બિમાન ॥ ૪(ક) ॥

उतरि कडेउ प्रभु पुष्पकलि तुम्ह कुबेर पछि जाहु ।

प्रेरित राम यलेउ सो डरषु बिरहु अति ताहु ॥ ४(प) ॥

आये भरत संग सब लोगा । कृस तन श्रीरघुबीर बियोगा ॥
 बामदेव असिष्ठ मुनिनायक । देये प्रभु मलि धरि धनु सायक ॥
 धाध धरे गुर यरन सरोरुह । अनुज सखित अति पुलक तनोरुह ॥
 भेंटे कुसल बूजी मुनिराया । उमरें कुसल तुम्हारिछि दया ॥
 सकल द्विजन्ड मिलि नायउ माथा । धर्म धुरंधर रघुकुलनाथा ॥
 गडे भरत पुनि प्रभु पद पंकज । नमत जिन्डछि सुर मुनि संकर अज ॥
 परे भूमि नछि उठत उठाये । बर करि कृपासिंधु उर लाये ॥
 स्थाभल गात रोम भये ढाढःे । नव राजुव नयन जल बाढःे ॥

छं. राजुव लोचन स्त्रवत जल तन ललित पुलकावलि बनी ।
 अति प्रेम लृद्यँ लगाछ अनुजलि मिले प्रभु त्रिभुअन धनी ॥
 प्रभु मिलत अनुजलि सोड मो पछि जाति नछि उपमा कडी ।
 जनु प्रेम अरु सिंगार तनु धरि मिले बर सुषमा लडी ॥ १ ॥

बूअत कृपानिधि कुसल भरतलि बयन बेगि न आवछ ।
 सुनु सिवा सो सुभ बयन मन ते भिन्न जान जो पावछ ॥
 अब कुसल कौसलनाथ आरत जानि जन दरसन दियो ।
 बूअत बिरड भारीस कृपानिधान मोछि कर गछि लियो ॥ २ ॥

दो. पुनि प्रभु डरषि सत्रुडन भेंटे लृद्यँ लगाछ ।
 लछिमन भरत मिले तब परम प्रेम दोउ भाछ ॥ ५ ॥

भरतानुज लछिमन पुनि भेंटे । कृसल बिरड संभव दुष भेंटे ॥
 सीता यरन भरत सिरु नावा । अनुज समेत परम सुभ पावा ॥
 प्रभु बिलोकि डरषे पुरबासी । जनित बियोग बिपति सब नासी ॥
 प्रेमातुर सब लोग निछारी । कौतुक कीन्ड कृपाल भरारी ॥
 अमित रुप प्रगटे तेछि काला । जथाजोग मिले सबछि कृपाला ॥
 कृपादृष्टि रघुबीर बिलोकी । किअे सकल नर नारि बिसोकी ॥
 छन मछि सबछि मिले भगवाना । उमा मरम यल काहुँ न जाना ॥
 अछि बिधि सबछि सुषी करि रामा । आगें यले सील गुन धामा ॥
 कौसल्यादि मातु सब धाछ । निरप्पि बख्ख जनु धेनु लवाछ ॥

છ. જનુ ઘેનુ બાલક બચ્છ તજિ ગૃહ્ણં ચરન બન પરબસ ગઈં ।
 દિન અંત પુર રુખ સ્ત્રવત થન હુંકાર કરિ ધાવત ભઈ ॥
 અતિ પ્રેમ સબ માતુ ભેટીં બચન મૃદુ બહુબિધિ કહે ।
 ગઈ બિષમ બિયોગ ભવ તિન્હ હરષ સુખ અગનિત લહે ॥

દો. ભેટેઉ તનય સુમિત્રાં રામ ચરન રતિ જાનિ ।
 રામહિ મિલત કેકેઈ હૃદયં બહુત સકુયાનિ ॥ ૬(ક) ॥
 લછિમન સબ માતન્હ મિલિ હરષે આસિષ પાઈ ।
 કેકેઈ કહ્ણં પુનિ પુનિ મિલે મન કર છોભુ ન જાઈ ॥ ૬ ॥

સાસુન્હ સબનિ મિલી બૈદેહી । ચરનન્હિ લાગિ હરષુ અતિ તેહી ॥
 દેહિં અસીસ બૂઝિ કુસલાતા । હોઈ અચલ તુમ્હાર અહિવાતા ॥
 સબ રઘુપતિ મુખ કમલ બિલોકહિં । મંગલ જાનિ નચન જલ રોકહિં ॥
 કનક થાર આરતિ ઉતારહિં । બાર બાર પ્રભુ ગાત નિહારહિં ॥
 નાના ભાંતિ નિછાવરિ કરહીં । પરમાનંદ હરષ ઉર ભરહીં ॥
 કૌસલ્યા પુનિ પુનિ રઘુબીરહિ । ચિતવતિ કૃપાસિંધુ રનધીરહિ ॥
 હૃદયં બિચારતિ બારહિં બારા । કવન ભાંતિ લંકાપતિ મારા ॥
 અતિ સુકુમાર જુગલ મેરે બારે । નિસિચર સુભટ મહાબલ ભારે ॥

દો. લછિમન અરુ સીતા સહિત પ્રભુહિ બિલોકતિ માતુ ।
 પરમાનંદ મગન મન પુનિ પુનિ પુલકિત ગાતુ ॥ ૭ ॥

લંકાપતિ કપીસ નલ નીલા । જામવંત અંગદ સુભસીલા ॥
 હનુમદાદિ સબ બાનર બીરા । ધરે મનોહર મનુજ સરીરા ॥
 ભરત સનેહ સીલ બ્રત નેમા । સાદર સબ બરનહિં અતિ પ્રેમા ॥
 દેખિ નગરબાસિંહ કે રીતી । સકલ સરાહહિ પ્રભુ પદ પ્રીતી ॥
 પુનિ રઘુપતિ સબ સખા બોલાએ । મુનિ પદ લાગહુ સકલ સિખાએ ॥
 ગુર બસિષ્ટ કુલપૂજ્ય હમારે । ઇન્હ કી કૃપાં દનુજ રન મારે ॥
 એ સબ સખા સુનહુ મુનિ મેરે । ભએ સમર સાગર કહ્ણં બેરે ॥
 મમ હિત લાગિ જન્મ ઇન્હ હારે । ભરતહુ તે મોહિ અધિક પિઆરે ॥
 સુનિ પ્રભુ બચન મગન સબ ભએ । નિમિષ નિમિષ ઉપજત સુખ નએ ॥

દો. કૌસલ્યા કે ચરનન્હિ પુનિ તિન્હ નાયઉ માથ ॥
 આસિષ દીન્હે હરષિ તુમ્હ પ્રિય મમ જિમિ રઘુનાથ ॥ ૮(ક) ॥
 સુમન બૃષ્ટિ નભ સંકુલ ભવન ચલે સુખકંદ ।

यद्विी अटारिन्द हेमलिं नगर नारि नर बृद ॥ ८(भ) ॥

क्यन कलस बिचित्र सँवारे। सबलिं धरे सजि निज निज द्वारे ॥
 बंदनवार पताका केतू। सबन्दि बनाये मंगल उेतू ॥
 भीर्षी सकल सुगंध सिंयाए। गजमनि रचि बहु यौक पुराए ॥
 नाना भाँति सुमंगल साजे। उरषि नगर निसान बहु बाजे ॥
 जहँ तहँ नारि निछावर करडी। देखि असीस उरष उर भरडी ॥
 क्यन थार आरती नाना। जुबती सजें करलिं सुभ गाना ॥
 करलिं आरती आरतिउर केँ। रघुकुल कमल बिपिन दिनकर केँ ॥
 पुर सोभा संपति कल्याना। निगम सेष सारदा बभाना ॥
 तेउ यदु चरित देभि ठगि रडडी। उमा तासु गुन नर किमि कडडी ॥

दो. नारि कुमुदिनी अवध सर रघुपति बिरड दिनेस।
 अस्त भयँ भिगसत भई निरभि राम राडेस ॥ ८(क) ॥
 डोलिं सगुन सुभ बिबिध बिधि बाजलिं गगन निसान।
 पुर नर नारि सनाथ करि भवन यले भगवान ॥ ८(भ) ॥

प्रभु जानी डैकेई लजानी। प्रथम तासु गृह गये भवानी ॥
 ताडि प्रभोधि बहुत सुभ दीन्डा। पुनि निज भवन गवन उरि कीन्डा ॥
 कृपासिंधु जब मंदिर गये। पुर नर नारि सुभी सब भये ॥
 गुर बसिष्ट द्विज विभे बुलाए। आजु सुधरी सुदिन समुदाए ॥
 सब द्विज देहु उरषि अनुसासन। रामचंद्र बैठलिं सिंघासन ॥
 मुनि बसिष्ट के बयन सुडाये। सुनत सकल बिप्रन्ड अति भाये ॥
 कडलिं बयन मृदु बिप्र अनेका। जग अभिराम राम अभिषेका ॥
 अब मुनिबर बिलंब नलिं कीजे। मडाराज कहुँ तिलक करीजे ॥

दो. तब मुनि कडेउ सुमंत्र सन सुनत यलेउ उरषाए।
 रथ अनेक बहु बाजि गज तुरत सँवारे जाए ॥ १०(क) ॥
 जहँ तहँ धावन पठए पुनि मंगल द्रव्य मगाए।
 उरष समेत बसिष्ट पद पुनि सिरु नायउ आए ॥ १०(भ) ॥

नवान्डपारायज्ञ, आठवाँ विश्राम
 अवधपुरी अति रुचिर बनाए। देवन्ड सुमन बृष्टि ऊरि लाए ॥
 राम कडा सेवकन्ड बुलाए। प्रथम साभन्ड अन्डवावहु जाए ॥
 सुनत बयन जहँ तहँ जन धाये। सुग्रीवादि तुरत अन्डवाये ॥

પુનિ કરુનાનિધિ ભરતુ હુંકારે । નિજ કર રામ જટા નિરુચારે ॥
 અન્હવાએ પ્રભુ તીનિઉ ભાઈ । ભગત બછલ કૃપાલ રઘુરાઈ ॥
 ભરત ભાગ્ય પ્રભુ કોમલતાઈ । સેષ કોટિ સત સકહિં ન ગાઈ ॥
 પુનિ નિજ જટા રામ બિબરાએ । ગુર અનુસાસન માગિ નહાએ ॥
 કરિ મજ્જન પ્રભુ ભૂષન સાજે । અંગ અનંગ દેખિ સત લાજે ॥

દો. સાસુન્હ સાદર જાનકિહિ મજ્જન તુરત કરાઈ ।
 દિબ્ય બસન બર ભૂષન અંગ અંગ સજે બનાઈ ॥ ૧૧(ક) ॥
 રામ બામ દિસિ સોભતિ રમા રૂપ ગુન ખાનિ ।
 દેખિ માતુ સબ હરર્ષી જન્મ સુફલ નિજ જાનિ ॥ ૧૧(ખ) ॥
 સુનુ ખગેસ તેહિ અવસર બ્રહ્મા સિવ મુનિ બુંદ ।
 ચઢ઼િ બિમાન આએ સબ સુર દેખન સુખકંદ ॥ ૧૧(ગ) ॥

પ્રભુ બિલોકિ મુનિ મન અનુરાગા । તુરત દિબ્ય સિંધાસન માગા ॥
 રબિ સમ તેજ સો બરનિ ન જાઈ । બૈઠે રામ દ્વિજન્હ સિરુ નાઈ ॥
 જનકસુતા સમેત રઘુરાઈ । પેખિ પ્રહરષે મુનિ સમુદાઈ ॥
 બેદ મંત્ર તબ દ્વિજન્હ ઉચારે । નભ સુર મુનિ જય જયતિ પુકારે ॥
 પ્રથમ તિલક બસિષ્ઠ મુનિ કીન્હા । પુનિ સબ બિપ્રન્હ આયસુ દીન્હા ॥
 સુત બિલોકિ હરર્ષી મહતારી । બાર બાર આરતી ઉતારી ॥
 બિપ્રન્હ દાન બિબિધ બિધિ દીન્હે । જાયક સકલ અજાયક કીન્હે ॥
 સિંધાસન પર ત્રિભુઅન સાઈ । દેખિ સુરન્હ દુંદુભી બજાઈ ॥

છં. નભ દુંદુભી બાજહિં બિપુલ ગંધર્બ કિંનર ગાવહી ।
 નાયહિં અપછરા બુંદ પરમાન્દ સુર મુનિ પાવહી ॥
 ભરતાદિ અનુજ બિભીષનાંગદ હનુમદાદિ સમેત તે ।
 ગહેં છત્ર ચામર બ્યજન ધનુ અસિ ચર્મ સક્તિ બિરાજતે ॥ ૧ ॥
 શ્રી સહિત દિનકર બંસ બૂષન કામ બહુ છબિ સોહઈ ।
 નવ અંબુધર બર ગાત અંબર પીત સુર મન મોહઈ ॥
 મુકુટાંગદાદિ બિચિત્ર ભૂષન અંગ અંગન્હે પ્રતિ સજે ।
 અંભોજ નયન બિસાલ ઉર ભુજ ધન્ય નર નિરખંતિ જે ॥ ૨ ॥

દો. વહ સોભા સમાજ સુખ કહત ન બનઈ ખગેસ ।
 બરનહિં સારદ સેષ શ્રુતિ સો રસ જાન મહેસ ॥ ૧૨(ક) ॥

भिन्न भिन्न अस्तुति करि गये सुर निज निज धाम ।
 बंटी भेष भेद तब आये जड़ श्रीराम ॥ १२(भ) ॥

प्रभु सर्बग्य कीन्ड अति आदर कृपानिधान ।
 लभेउ न काहुँ मरम कछु लगे करन गुन गान ॥ १२(ग) ॥

- छ. जय सगुन निर्गुन रुप अनूप भूप सिरोमने ।
 दसकंधरादि प्रयंड निसियर प्रबल भल भुज बल उने ॥
 अवतार नर संसार भार बिभंजि दारुन दृष्य दडे ।
 जय प्रनतपाल दयाल प्रभु संजुक्त सक्ति नमामडे ॥ १ ॥
- तव बिषम माया बस सुरासुर नाग नर अग जग डरे ।
 भव पंथ भ्रमत अभित द्रिवस निसि काल कर्म गुननि भरे ॥
 जे नाथ करि करुना बिलोके त्रिबिधि दृष्य ते निर्भडे ।
 भव भेद छेदन दृश्य डम कहुँ दृश्य राम नमामडे ॥ २ ॥
- जे ग्यान मान भिमत्त तव भव डरनि भक्ति न आदरी ।
 ते पाछ सुर दुर्लभ पदादपि परत डम दैभत डरी ॥
 बिस्वास करि सब आस परिडरि दास तव जे डोछ रडे ।
 जपि नाम तव बिनु श्रम तरहिं भव नाथ सो समरामडे ॥ ३ ॥
- जे चरन सिव अज पूज्य रज सुभ परसि मुनिपतिनी तरी ।
 नभ निर्गता मुनि बंदिता त्रेलोक पावनि सुरसरी ॥
 ध्वज कुलिस अंकुस कंज जुत बन किरत कटक डिन लडे ।
 पद कंज द्रंढ मुकुंद राम रमेस नित्य भजामडे ॥ ४ ॥
- अव्यक्तमूलमनादि तरु त्वय यारि निगमागम भने ।
 षट कंध साभा पंथ बीस अनेक पर्न सुमन धने ॥
 कूल जुगल बिधि कटु मधुर बेलि अकेलि जेछि आश्रित रडे ।
 पल्लवत कूलत नवल नित संसार बिटप नमामडे ॥ ५ ॥
- जे भ्रम अजमद्वैतमनुभवगम्य मनपर ध्यावडी ।
 ते कडहुँ जानहुँ नाथ डम तव सगुन जस नित गावडी ॥
 करुनायतन प्रभु सदगुनाकर देव यड बर मागडी ।
 मन बचन कर्म बिकार तजि तव चरन डम अनुरागडी ॥ ६ ॥
- दो. सब डे दैभत भेदन्ड बिनती कीन्डि उदार ।

અંતર્ધાન ભએ પુનિ ગએ બ્રહ્મ આગાર ॥ ૧૩(ક) ॥

બૈનતેય સુનુ સંભુ તબ આએ જહ્ રઘુબીર ।

બિનય કરત ગદગદ ગિરા પૂરિત પુલક સરીર ॥ ૧૩(ખ) ॥

છં. જય રામ રમારમનં સમનં । ભવ તાપ ભયાકુલ પાહિ જનં ॥
 અવધેસ સુરેસ રમેસ બિભો । સરનાગત માગત પાહિ પ્રભો ॥ ૧ ॥
 દસસીસ બિનાસન બીસ ભુજા । કૃત દૂરિ મહા મહિ ભૂરિ રુજા ॥
 રજનીચર બૃંદ પતંગ રહે । સર પાવક તેજ પ્રચંડ દહે ॥ ૨ ॥
 મહિ મંડલ મંડન ચારુતરં । ધૃત સાયક ચાપ નિષંગ બરં ॥
 મદ મોહ મહા મમતા રજની । તમ પુંજ દિવાકર તેજ અની ॥ ૩ ॥
 મનજાત કિરાત નિપાત કિએ । મૃગ લોગ કુભોગ સરેન હિએ ॥
 હતિ નાથ અનાથનિ પાહિ હરે । બિષયા બન પાવૈર ભૂલિ પરે ॥ ૪ ॥
 બહુ રોગ બિયોગન્હિ લોગ હએ । ભવદંધિ નિરાદર કે કૃલ એ ॥
 ભવ સિંધુ અગાધ પરે નર તે । પદ પંકજ પ્રેમ ન જે કરતે ॥ ૫ ॥
 અતિ દીન મલીન દુખી નિતહીં । જિન્હ કે પદ પંકજ પ્રીતિ નહીં ॥
 અવલંબ ભવંત કથા જિન્હ કે ॥ પ્રિય સંત અનંત સદા તિન્હ કે ॥ ૬ ॥
 નહિં રાગ ન લોભ ન માન મદા ॥ તિન્હ કે સમ બૈભવ વા બિપદા ॥
 એહિ તે તવ સેવક હોત મુદા । મુનિ ત્યાગત જોગ ભરોસ સદા ॥ ૭ ॥
 કરિ પ્રેમ નિરંતર નેમ લિએં । પદ પંકજ સેવત સુદ્ધ હિએં ॥
 સમ માનિ નિરાદર આદરહી । સબ સંત સુખી બિચરંતિ મહી ॥ ૮ ॥
 મુનિ માનસ પંકજ ભૃંગ ભજે । રઘુબીર મહા રનધીર અજે ॥
 તવ નામ જપામિ નમામિ હરી । ભવ રોગ મહાગદ માન અરી ॥ ૯ ॥
 ગુન સીલ કૃપા પરમાયતનં । પ્રનમામિ નિરંતર શ્રીરમનં ॥
 રઘુનંદ નિકંદય દ્વંદ્વધનં । મહિપાલ બિલોકય દીન જનં ॥ ૧૦ ॥

દો. બાર બાર બર માગઉં હરષિ દેહુ શ્રીરંગ ।

પદ સરોજ અનપાયની ભગતિ સદા સતસંગ ॥ ૧૪(ક) ॥

બરનિ ઉમાપતિ રામ ગુન હરષિ ગએ કૈલાસ ।

તબ પ્રભુ કપિન્હ દિવાએ સબ બિધિ સુખપ્રદ બાસ ॥ ૧૪(ખ) ॥

सुनु भगपति यड कथा पावनी । त्रिभिध ताप भव भय दावनी ॥
 मडाराज कर सुभ अलिषेका । सुनत लडलिं नर बिरति बिभेका ॥
 जे सकाम नर सुनलिं जे गावलिं । सुभ संपति नाना बिधि पावलिं ॥
 सुर दुर्लभ सुभ करि जग माडी । अंतकाल रघुपति पुर जाडी ॥
 सुनलिं बिमुक्त बिरत अरु बिषथ । लडलिं भगति गति संपति नथ ॥
 भगपति राम कथा मैं बरनी । स्वमति बिलास त्रास दुभ डरनी ॥
 बिरति बिभेक भगति दृढः करनी । मोड नदी कडँ सुंदर तरनी ॥
 नित नव मंगल कौसलपुरी । डरषित रडलिं लोग सब कुरी ॥
 नित नथ प्रीति राम पद पंकज । सबकें जिन्डलि नमत सिव मुनि अज ॥
 मंगन बडु प्रकार पडिराये । द्विजन्ड दान नाना बिधि पाये ॥

दो. ब्रह्मानंद मगन कपि सब के प्रभु पद प्रीति ।

जात न जाने दिवस तिन्ड गये मास षट बीति ॥ १५ ॥

बिसरे गृह सपनेहुँ सुधि नाडी । जिमि परद्रोड संत मन माडी ॥
 तब रघुपति सब सभा बोलाये । आथ सबन्धि सादर सिरु नाये ॥
 परम प्रीति समीप बैठारे । भगत सुभद मृदु बचन उचारे ॥
 तुम्ह अति कीन्ड मोरि सेवकाथ । मुभ पर केलि बिधि करौं बडःाथ ॥
 ताते मोलि तुम्ह अति प्रिय लागे । मम डित लागि भवन सुभ त्यागे ॥
 अनुज राज संपति बैदेडी । देड गेड परिवार सनेडी ॥
 सब मम प्रिय नलिं तुम्हलि समाना । मृषा न कडँ मोर यड बाना ॥
 सब के प्रिय सेवक यड नीती । मोरें अधिक दास पर प्रीती ॥

दो. अब गृह जाडु सभा सब भजेडु मोलि दृढः नेम ।

सदा सर्भगत सर्भडित जानि करेडु अति प्रेम ॥ १६ ॥

सुनि प्रभु बचन मगन सब भये । को डम कडँ बिसरि तन गये ॥
 अकटक रडे जोरि कर आगे । सकलिं न कछु कलि अति अनुरागे ॥
 परम प्रेम तिन्ड कर प्रभु देभा । कडा बिबिध बिधि ग्यान बिसेषा ॥
 प्रभु सन्भुष कछु कडन न पारलिं । पुनि पुनि यरन सरोज निडारलिं ॥
 तब प्रभु भूषन बसन मगाये । नाना रंग अनूप सुडाये ॥
 सुग्रीवलि प्रथमलिं पडिराये । बसन भरत निज डाय बनाये ॥
 प्रभु प्रेरित लछिमन पडिराये । लंकापति रघुपति मन भाये ॥
 अंगद बैठ रडा नलिं डोला । प्रीति देभि प्रभु ताडि न बोला ॥

દો. જામવંત નીલાદિ સબ પહિરાએ રઘુનાથ ।

હિચેં ધરિ રામ રૂપ સબ ચલે નાઇ પદ માથ ॥ ૧૭(ક) ॥

તબ અંગદ ઉઠિ નાઇ સિરુ સજલ નયન કર જોરિ ।

અતિ બિનીત બોલેઉ બચન મનહું પ્રેમ રસ બોરિ ॥ ૧૭(ખ) ॥

સુનુ સર્ભગ્ય કૃપા સુખ સિંધો । દીન દયાકર આરત બંધો ॥

મરતી બેર નાથ મોહિ બાલી । ગયઉ તુમ્હારેહિ કોઈ ઘાલી ॥

અસરન સરન બિરદુ સંભારી । મોહિ જનિ તજહુ ભગત હિતકારી ॥

મોરે તુમ્હ પ્રભુ ગુર પિતુ માતા । જાઉં કહાં તજિ પદ જલજાતા ॥

તુમ્હહિ બિચારિ કહહુ નરનાહા । પ્રભુ તજિ ભવન કાજ મમ કાહા ॥

બાલક ગ્યાન બુદ્ધિ બલ હીના । રાખહુ સરન નાથ જન દીના ॥

નીચિ ટહલ ગૃહ કે સબ કરિહઉં । પદ પંકજ બિલોકિ ભવ તરિહઉં ॥

અસ કહિ ચરન પરેઉ પ્રભુ પાહી । અબ જનિ નાથ કહહુ ગૃહ જાહી ॥

દો. અંગદ બચન બિનીત સુનિ રઘુપતિ કરુના સીંવ ।

પ્રભુ ઉઠાઇ ઉર લાયઉ સજલ નયન રાજીવ ॥ ૧૮(ક) ॥

નિજ ઉર માલ બસન મનિ બાલિતનય પહિરાઇ ।

બિદા કીન્હિ ભગવાન તબ બહુ પ્રકાર સમુઝાઇ ॥ ૧૮(ખ) ॥

ભરત અનુજ સૌમિત્ર સમેતા । પઠવન ચલે ભગત કૃત ચેતા ॥

અંગદ હૃદયેં પ્રેમ નહિં થોરા । ફિરિ ફિરિ ચિતવ રામ કીં ઓરા ॥

બાર બાર કર દંડ પ્રનામા । મન અસ રહન કહહિં મોહિ રામા ॥

રામ બિલોકનિ બોલનિ ચલની । સુમિરિ સુમિરિ સોચત હંસિ મિલની ॥

પ્રભુ રુખ દેખિ બિનય બહુ ભાષી । ચલેઉ હૃદયેં પદ પંકજ રાખી ॥

અતિ આદર સબ કપિ પહુંચાએ । ભાઇન્હ સહિત ભરત પુનિ આએ ॥

તબ સુગ્રીવ ચરન ગહિ નાના । ભાંતિ બિનય કીન્હે હનુમાના ॥

દિન દસ કરિ રઘુપતિ પદ સેવા । પુનિ તવ ચરન દેખિહઉં દેવા ॥

પુન્ય પુંજ તુમ્હ પવનકુમારા । સેવહુ જાઇ કૃપા આગારા ॥

અસ કહિ કપિ સબ ચલે તુરંતા । અંગદ કહઇ સુનહુ હનુમંતા ॥

દો. કહેહુ દંડવત પ્રભુ સૈં તુમ્હહિ કહઉં કર જોરિ ।

બાર બાર રઘુનાયકહિ સુરતિ કરાએહુ મોરિ ॥ ૧૯(ક) ॥

અસ કહિ ચલેઉ બાલિસુત ફિરિ આયઉ હનુમંત ।

તાસુ પ્રીતિ પ્રભુ સન કહિ મગન ભએ ભગવંત ॥ !૯(ખ) ॥

कुलिसाहु याहि कहोर अति कोमल कुसुमहु याहि ।

चित्त भगोस राम कर समुजि परछ कहु काहि ॥ १९(ग) ॥

पुनि इपाल वियो बोलि निषाधा । दीन्हे भूषन बसन प्रसाधा ॥

जाहु भवन मम सुमिरन करेहु । मन कम बचन धर्म अनुसरेहु ॥

तुम्ह मम सभा भरत सम भ्राता । सदा रडेहु पुर आवत जाता ॥

बचन सुनत उपजा सुभ भारी । परेउ चरन भरि लोचन भारी ॥

चरन नलिन उर धरि गृह आवा । प्रभु सुभाउ परिजनन्धि सुनावा ॥

रघुपति चरित दैमि पुरबासी । पुनि पुनि कडहिं धन्य सुभरासी ॥

राम राज बैँहें त्रेलोका । उरषित भअे गअे सब सोका ॥

बयरु न कर काहु सन कोछ । राम प्रताप बिषमता भोछ ॥

दो. बरनाश्रम निज निज धरम बनिरत भेद पथ लोग ।

यलहिं सदा पावहिं सुप्पहि नहिं भय सोक न रोग ॥ २० ॥

दैहिक दैविक भौतिक तापा । राम राज नहिं काहुहि ब्यापा ॥

सब नर करहिं परस्पर प्रीती । यलहिं स्वधर्म निरत श्रुति नीती ॥

थारिउ चरन धर्म जग माहीं । पूरि रछा सपनेहुँ अघ नाहीं ॥

राम भगति रत नर अरु नारी । सकल परम गति के अधिकारी ॥

अल्पमृत्यु नहिं कवनिउ पीरा । सब सुंदर सब बिरुज सरीरा ॥

नहिं दरिद्र कोउ दुषी न दीना । नहिं कोउ अबुध न लख्यन छीना ॥

सब निर्दम धर्मरत पुनी । नर अरु नारि यतुर सब गुनी ॥

सब गुनग्य पंडित सब ग्यानी । सब कृतग्य नहिं कपट सयानी ॥

दो. राम राज नभगोस सुनु सचराचर जग माहिं ॥

काल कर्म सुभावा गुन कृत दुष काहुहि नाहिं ॥ २१ ॥

भूमि सप्त सागर भेषवा । अेक भूप रघुपति कोसवा ॥

भुअन अनेक रोम प्रति जासू । यल प्रभुता कछु बढुत न तासू ॥

सो मडिमा समुजत प्रभु केरी । यल बरनत डीनता धनेरी ॥

सोउ मडिमा भगोस जिन्ड जानी । द्विरी अेहिं चरित तिन्डहुँ रति मानी ॥

सोउ जाने कर इल यल लीला । कडहिं मछा मुनिबर दमसीला ॥

राम राज कर सुभ संपदा । बरनि न सकछ इनीस सारदा ॥

सब उदार सब पर उपकारी । बिप्र चरन सेवक नर नारी ॥

એકનારિ બ્રત રત સબ ઝારી। તે મન બચ કમ પતિ હિતકારી ॥

દો. દંડ જતિન્હ કર ભેદ જહ્નં નર્તક નૃત્ય સમાજ।

જીતહુ મનહિ સુનિઅ અસ રામચંદ્ર કે રાજ ॥ ૨૨ ॥

કૂલહિ ફરહિ સદા તરુ કાનન। રહહિ એક સંગ ગજ પંચાનન ॥
 ખગ મૂગ સહજ બચરુ બિસરાઈ। સબન્હિ પરસ્પર પ્રીતિ બઢ્ઠાઈ ॥
 કૂજહિ ખગ મૂગ નાના બુંદા। અભય ચરહિ બન કરહિ અનંદા ॥
 સીતલ સુરભિ પવન બહ મંદા। ગૂજત અલિ લૈ ચલિ મકરંદા ॥
 લતા બિટપ માર્ગે મધુ ચવહી। મનભાવતો ઘેનુ પય સ્ત્રવહી ॥
 સસિ સંપત્ર સદા રહ ધરની। ત્રેતાં ભઇ કૃતજુગ કે કરની ॥
 પ્રગટી ગિરિન્હ બિબિધ મનિ ખાની। જગદાતમા ભૂપ જગ જાની ॥
 સરિતા સકલ બહહિ બર બારી। સીતલ અમલ સ્વાદ સુખકારી ॥
 સાગર નિજ મરજાદાં રહહી। ડારહિ રત્ન તટન્હિ નર લહહી ॥
 સરસિજ સંકુલ સકલ તડાગા। અતિ પ્રસન્ન દસ દિસા બિભાગા ॥

દો. બિધુ મહિ પૂર મયૂખન્હિ રબિ તપ જેતનેહિ કાજ।

માર્ગે બારિદ દેહિ જલ રામચંદ્ર કે રાજ ॥ ૨૩ ॥

કોટિન્હ બાજિમેધ પ્રભુ કીન્હે। દાન અનેક દ્વિજન્હ કહ્નં દીન્હે ॥
 શ્રુતિ પથ પાલક ધર્મ ધુરંધર। ગુનાતીત અરુ ભોગ પુરંદર ॥
 પતિ અનુકૂલ સદા રહ સીતા। સોભા ખાનિ સુસીલ બિનીતા ॥
 જાનતિ કૃપાસિંધુ પ્રભુતાઈ। સેવતિ ચરન કમલ મન લાઈ ॥
 જઘપિ ગૃહ્નં સેવક સેવકિની। બિપુલ સદા સેવા બિધિ ગુની ॥
 નિજ કર ગૃહ પરિચરજા કરઈ। રામચંદ્ર આચસુ અનુસરઈ ॥
 જેહિ બિધિ કૃપાસિંધુ સુખ માનઈ। સોઈ કર શ્રી સેવા બિધિ જાનઈ ॥
 કૌસલ્યાદિ સાસુ ગૃહ માહી। સેવઈ સબન્હિ માન મદ નાહી ॥
 ઉમા રમા બ્રહ્માદિ બંદિતા। જગદંબા સંતતમનિંદિતા ॥

દો. જાસુ કૃપા કટાચ્છુ સુર ચાહત ચિતવ ન સોઈ।

રામ પદારબિંદ રતિ કરતિ સુભાવહિ ખોઈ ॥ ૨૪ ॥

સેવહિ સાનકૂલ સબ ભાઈ। રામ ચરન રતિ અતિ અધિકાઈ ॥
 પ્રભુ મુખ કમલ બિલોકત રહહી। કબહું કૃપાલ હમહિ કછુ કહહી ॥
 રામ કરહિ ભ્રાતન્હ પર પ્રીતી। નાના ભાંતિ સિખાવહિ નીતી ॥
 હરષિત રહહિ નગર કે લોગા। કરહિ સકલ સુર દુર્લભ ભોગા ॥

अलनिसि बिधिदि मनावत रलडी। श्रीरघुबीर चरन रति यलडी ॥
 दुध सुत सुन्दर सीताँ जाये। लव कुस बेद पुरानन्द गाये ॥
 दोउ बिजठ बिनठ गुन मंदिर। हरि प्रतिबिंब मनहुँ अति सुंदर ॥
 दुध दुध सुत सब भ्रातन्ड केरे। भये रुप गुन सील घनेरे ॥

दो. ग्यान गिरा गोतीत अज माया मन गुन पार।
 सोठ सख्खिदानंद धन कर नर चरित उदार ॥ २५ ॥

प्रातकाल सरउ करि मज्जन। बैठलिं सभाँ संग द्विज सज्जन ॥
 बेद पुरान बसिष्ट बभानलिं। सुनलिं राम जधपि सब जानलिं ॥
 अनुजन्ड संजुत भोजन करडी। देभि सकल जननीं सुभ भरडी ॥
 भरत सत्रुधन दोनउ भाथ। सलित पवनसुत उपवन जाथ ॥
 भूजलिं बैठि राम गुन गाडा। कल लनुमान सुमति अवगाडा ॥
 सुनत बिमल गुन अति सुभ पावलिं। बहुरि बहुरि करि बिनय कलावलिं ॥
 सब केँ गृह गृह डोळि पुराना। रामचरित पावन बिधि नाना ॥
 नर अरु नारि राम गुन गानलिं। करलिं दिवस निसि जात न जानलिं ॥

दो. अवधपुरी बासिंल कर सुभ संपदा समाज।
 सलस सेष नलिं कलि सकलिं जहुँ नृप राम बिराज ॥ २६ ॥

नारदादि सनकादि मुनीसा। दरसन लागि कोसलाधीसा ॥
 दिन प्रति सकल अजोध्या आवलिं। देभि नगरु बिरागु बिसरावलिं ॥
 जातरुप मनि रचित अटारीं। नाना रंग रुचिर गय ढारीं ॥
 पुर यहुँ पास कोट अति सुंदर। रये कुँगूरा रंग रंग भर ॥
 नव त्रल निकर अनीक बनाथ। जनु घेरी अमरावति आथ ॥
 मलि बहु रंग रचित गय काँया। जो बिलोकि मुनिबर मन नाथा ॥
 धवल धाम ठापर नभ युंभत। कलस मनहुँ रभि ससि दृति निंदत ॥
 बहु मनि रचित जरोभा भ्राजलिं। गृह गृह प्रति मनि दीप बिराजलिं ॥

छ. मनि दीप राजलिं भवन भ्राजलिं देउरीं बिद्रुम रथी।
 मनि पंभ भीति बिरंथि बिरथी कनक मनि मरकत भथी ॥
 सुंदर मनोहर मंदिरायत अजिर रुचिर इटिक रये।
 प्रति द्वार द्वार कपाट पुरट बनाथ बहु बजन्डि भये ॥

दो. थारु चित्रसाला गृह गृह प्रति लिभे बनाथ।
 राम चरित जे निरभ मुनि ते मन लेलिं थोराथ ॥ २७ ॥

સુમન બાટિકા સબહિં લગાઈ । બિબિધ ભાંતિ કરિ જતન બનાઈ ॥
 લતા લલિત બહુ જાતિ સુહાઈ । ફૂલહિં સદા બંસત કિ નાઈ ॥
 ગુંજત મધુકર મુખર મનોહર । મારુત ત્રિબિધ સદા બહ સુંદર ॥
 નાના ખગ બાલકન્ધે જિઆએ । બોલત મધુર ઉડાત સુહાએ ॥
 મોર હંસ સારસ પારાવત । ભવનનિ પર સોભા અતિ પાવત ॥
 જહું તહું દેખહિં નિજ પરિછાહીં । બહુ બિધિ ફૂજહિં નૃત્ય કરાહીં ॥
 સુક સારિકા પદ્મિં વહિં બાલક । કહહુ રામ રઘુપતિ જનપાલક ॥
 રાજ દુઆર સકલ બિધિ ચારૂ । બીથીં ચૌહટ રૂચિર બજારૂ ॥

છં. બાજાર રુચિર ન બનઇ બરનત બસ્તુ બિનુ ગથ પાઇએ ।
 જહું ભૂપ રમાનિવાસ તહું કી સંપદા કિમિ ગાઇએ ॥
 બૈઠે બજાજ સરાફ બનિક અનેક મનહું કુબેર તે ।
 સબ સુખી સબ સચ્ચરિત સુંદર નારિ નર સિસુ જરઠ જે ॥

દો. ઉત્તર દિસિ સરજૂ બહ નિર્મલ જલ ગંભીર ।
 બાંધે ઘાટ મનોહર સ્વલ્પ પંક નહિં તીર ॥ ૨૮ ॥

દૂરિ ફરાક રુચિર સો ઘાટા । જહું જલ પિઅહિં બાજિ ગજ ઠાટા ॥
 પનિઘટ પરમ મનોહર નાના । તહાં ન પુરુષ કરહિં અસ્નાના ॥
 રાજઘાટ સબ બિધિ સુંદર બર । મજજહિં તહાં બરન ચારિઉ નર ॥
 તીર તીર દેવન્હ કે મંદિર । ચહું દિસિ તિન્હ કે ઉપબન સુંદર ॥
 કહું કહું સરિતા તીર ઉદાસી । બસહિં ગ્યાન રત મુનિ સંન્યાસી ॥
 તીર તીર તુલસિકા સુહાઈ । બુંદ બુંદ બહુ મુનિન્હ લગાઈ ॥
 પુર સોભા કછુ બરનિ ન જાઈ । બાહેર નગર પરમ રુચિરાઈ ॥
 દેખત પુરી અખિલ અઘ ભાગા । બન ઉપબન બાપિકા તડાગા ॥

છં. બાપીં તડાગ અનૂપ ફૂપ મનોહરાયત સોહહીં ।
 સોપાન સુંદર નીર નિર્મલ દેખિ સુર મુનિ મોહહીં ॥
 બહુ રંગ કંજ અનેક ખગ ફૂજહિં મધુપ ગુંજારહીં ।
 આરામ રમ્ય પિકાદિ ખગ રવ જનુ પથિક હંકારહીં ॥

દો. રમાનાથ જહું રાજા સો પુર બરનિ કિ જાઈ ।
 અનિમાદિક સુખ સંપદા રહીં અવધ સબ છાઈ ॥ ૨૯ ॥

જહું તહું નર રઘુપતિ ગુન ગાવહિં । બૈઠિ પરસપર ઇહઇ સિખાવહિં ॥
 ભજહુ પ્રનત પ્રતિપાલક રામહિં । સોભા સીલ રૂપ ગુન ધામહિં ॥

जलज बिलोचन स्यामल गातडि । पलक नयन एव सेवक त्रातडि ॥
 धृत सर रुचिर थाप तूनीरडि । संत कंज बन रबि रनधीरडि ॥
 काल कराल ब्याल भगराजडि । नमत राम अकाम ममता जडि ॥
 लोभ मोड मृगजूथ डिरातडि । मनसिज करि उरि जन सुभदातडि ॥
 संसय सोक निबिडः तम भानुडि । दनुज गडन धन दडन कृसानुडि ॥
 जनकसुता समेत रघुभीरडि । कस न भजडु भंजन भव भीरडि ॥
 बहु भासना मसक डिम रासिडि । सदा अेकरस अज अविनासिडि ॥
 मुनि रंजन भंजन मडि भारडि । तुलसिदास के प्रभुडि उदारडि ॥

दो. अेलि बिधि नगर नारि नर करडि राम गुन गान ।

सानुकूल सभ पर रडडि संतत कृपानिधान ॥ ३० ॥

जब ते राम प्रताप भगोसा । उदित भयउ अति प्रबल दिनेसा ॥
 पूरि प्रकास रडेउ तिडुँ लोका । बहुतेन्ड सुभ बहुतन मन सोका ॥
 जिन्डडि सोक ते कडुँ अभानी । प्रथम अबिधा निसा नरानी ॥
 अघ उलूक जडँ तडँ लुकाने । काम क्रोध कैरव सकुयाने ॥
 बिबिध कर्म गुन काल सुभाठा । अे यकोर सुभ लडडि न काठा ॥
 मत्सर मान मोड मद थोरा । एन्ड कर डुनर न कवनिडुँ ओरा ॥
 धरम तडःाग ग्यान बिग्याना । अे पंकज बिकसे बिधि नाना ॥
 सुभ संतोष बिराग बिबेका । बिगत सोक अे कोक अनेका ॥

दो. यड प्रताप रबि जाकेँ उर जब करे प्रकास ।

पछिले बाढःडि प्रथम जे कडे ते पावडि नास ॥ ३१ ॥

भ्रातन्ड सडित रामु अेक बारा । संग परम प्रिय पवनकुमारा ॥
 सुंदर उपवन देभन गअे । सभ तरु कुसुमित पल्लव नअे ॥
 जानि समय सनकादिक आअे । तेज पुंज गुन सील सुडाअे ॥
 ब्रह्मानंद सदा लयलीना । देभत बालक बहुकालीना ॥
 रुप धरेँ जनु यारिउ बेदा । समदरसी मुनि बिगत बिभेदा ॥
 आसा असन ब्यसन यड तिन्डडी । रघुपति चरित डोए तडँ सुनडी ॥
 तडँ रडे सनकादि भवानी । जडँ घटसंभव मुनिबर ग्यानी ॥
 राम कथा मुनिबर बहु बरनी । ग्यान जोनि पावक जिमि अरनी ॥

दो. देपि राम मुनि आवत डरषि दंडवत डीन्ड ।

स्वागत पूँछि पीत पट प्रभु बैठन कडँ डीन्ड ॥ ३२ ॥

કીન્હ દંડવત તીનિઉં ભાઈ । સહિત પવનસુત સુખ અધિકાઈ ॥
 મુનિ રઘુપતિ છબિ અતુલ બિલોકી । ભચ્ચે મગન મન સકે ન રોકી ॥
 સ્યામલ ગાત સરોરુહ લોચન । સુંદરતા મંદિર ભવ મોચન ॥
 એકટક રહે નિમેષ ન લાવહિં । પ્રભુ કર જોરેં સીસ નવાવહિં ॥
 તિન્હ કે દસા દેખિ રઘુબીરા । સ્ત્રવત નચન જલ પુલક સરીરા ॥
 કર ગહિ પ્રભુ મુનિબર બૈઠારે । પરમ મનોહર બચન ઉચારે ॥
 આજુ ધન્ય મૈં સુનહુ મુનીસા । તુમહરેં દરસ જાહિં અઘ ખીસા ॥
 બડ઼ે ભાગ પાઇબ સતસંગા । બિનહિં પ્રયાસ હોહિં ભવ ભંગા ॥

દો. સંત સંગ અપબર્ગ કર કામી ભવ કર પંથ ।

કહહિ સંત કબિ કોબિદ શ્રુતિ પુરાન સદગ્રંથ ॥ ૩૩ ॥

સુનિ પ્રભુ બચન હરષિ મુનિ ચારી । પુલકિત તન અસ્તુતિ અનુસારી ॥
 જય ભગવંત અનંત અનામય । અનઘ અનેક એક કરુનામય ॥
 જય નિર્ગુન જય જય ગુન સાગર । સુખ મંદિર સુંદર અતિ નાગર ॥
 જય ઇંદિરા રમન જય ભૂધર । અનુપમ અજ અનાદિ સોભાકર ॥
 ગ્યાન નિધાન અમાન માનપ્રદ । પાવન સુજસ પુરાન બેદ બદ ॥
 તગ્ય કૃતગ્ય અગ્યતા ભંજન । નામ અનેક અનામ નિરંજન ॥
 સર્બ સર્બગત સર્બ ઉરાલય । બસસિ સદા હમ કહું પરિપાલય ॥
 દ્વંદ બિપતિ ભવ ફુંદ બિભંજય । હ્રદિ બસિ રામ કામ મદ ગંજય ॥

દો. પરમાનંદ કૃપાયતન મન પરિપૂરન કામ ।

પ્રેમ ભગતિ અનપાયની દેહુ હમહિ શ્રીરામ ॥ ૩૪ ॥

દેહુ ભગતિ રઘુપતિ અતિ પાવનિ । ત્રિબિધ તાપ ભવ દાપ નસાવનિ ॥
 પ્રનત કામ સુરધેનુ કલપતરુ । હોઇ પ્રસન્ન દીજૈ પ્રભુ ચહ બરુ ॥
 ભવ બારિધિ કુંભજ રઘુનાયક । સેવત સુલભ સકલ સુખ દાયક ॥
 મન સંભવ દારુન દુખ દારય । દીનબંધુ સમતા બિસ્તારય ॥
 આસ ત્રાસ ઇરિષાદિ નિવારક । બિનય બિબેક બિરતિ બિસ્તારક ॥
 ભૂપ મૌલિ મન મંડન ધરની । દેહિ ભગતિ સંસૃતિ સરિ તરની ॥
 મુનિ મન માનસ હંસ નિરેતર । ચરન કમલ બંદિત અજ સંકર ॥
 રઘુકુલ કેતુ સેતુ શ્રુતિ રચ્છક । કાલ કરમ સુભાઉ ગુન ભચ્છક ॥
 તારન તરન હરન સબ દૂષન । તુલસિદાસ પ્રભુ ત્રિભુવન ભૂષન ॥

દો. બાર બાર અસ્તુતિ કરિ પ્રેમ સહિત સિરુ નાઇ ।

ब्रह्म भवन सनकादि गे अति अभीष्ट बर पाठ ॥ ३५ ॥

सनकादिक बिधि लोक सिधाये । ब्रातन्ड राम चरन सिरु नाये ॥
 पूछत प्रभुछि सकल सकुयाडी । चितवहिं सब मारुतसुत पाडी ॥
 सुनि यडलिं प्रभु मुषु कै बानी । जो सुनि डोछ सकल भ्रम डानी ॥
 अंतरजामी प्रभु सब जाना । बूळत कडडु काल डनुमाना ॥
 जोरि पानि कल तब डनुमंता । सुनडु दीनदयाल भगवंता ॥
 नाथ भरत कछु पूँछन यडली । प्रस्न करत मन सकुचत अडली ॥
 तुम्ह जानडु कपि मोर सुभागी । भरतछि मोछि कछु अंतर कागी ॥
 सुनि प्रभु बचन भरत गछे चरना । सुनडु नाथ प्रनतारति डरना ॥

दो. नाथ न मोछि संदेल कछु सपनेडुँ सोक न मोड ।

केवल कृपा तुम्हारिछि कृपानंद संदोड ॥ ३६ ॥

करुँ कृपानिधि अेक ढिहाछ । मैं सेवक तुम्ह जन सुषुपदाछ ॥
 संतन्डु कै मछिमा रघुराछ । बडु बिधि बेद पुरानन्डु गाछ ॥
 श्रीमुषु तुम्ह पुनि डीन्डि बडुाछ । तिन्ड पर प्रभुछि प्रीति अधिकाछ ॥
 सुना यडुँ प्रभु तिन्ड कर लखन । कृपासिंधु गुन ग्यान बिचखन ॥
 संत असंत भेद बिलगाछ । प्रनतपाल मोछि कडडु बुजाछ ॥
 संतन्डु के लखन सुनु ब्राता । अगनित श्रुति पुरान बिष्याता ॥
 संत असंतन्डि कै असि करनी । जिमि कुठार यंदन आचरनी ॥
 काटछ परसु मलय सुनु भाछ । निज गुन देछ सुगंध बसाछ ॥

दो. ताते सुर सीसन्डु यढःत जग बल्लभ श्रीभंड ।

अनल दाछि पीटत धनछिं परसु बदन यड दंड ॥ ३७ ॥

बिषय अलंपट सील गुनाकर । पर दृषु दृषु सुषु सुषु दृषे पर ॥
 सम अभूतरिपु बिमद बिरागी । लोभाभरष डरष भय त्यागी ॥
 कोमलचित दीनन्डु पर दाया । मन बय डम मम भगति अमाया ॥
 सबछि मानप्रद आपु अमानी । भरत प्रान सम मम ते प्रानी ॥
 बिगत काम मम नाम परायन । सांति बिरति बिनती मुद्धितायन ॥
 सीतलता सरलता मयत्री । द्विज पद प्रीति धर्म जनयत्री ॥
 अे सब लखन बसछिं जासु डर । जानेडु तात संत संतत डुर ॥
 सम दम नियम नीति नछिं डोलछिं । परुष बचन कबडुँ नछिं बोलछिं ॥

दो. निंदा अस्तुति उभय सम ममता मम पद डंज ।

તે સજ્જન મમ પ્રાનપ્રિય ગુન મંદિર સુખ પુંજ ॥ ૩૮ ॥

સનહુ અસંતનહ કેર સુભાગી । ભૂલેહું સંગતિ કરિઅ ન કાગી ॥
તિનહ કર સંગ સદા દુખદાઈ । જિમિ કલપહિ ઘાલઇ હરહાઈ ॥
ખલનહ હૃદયં અતિ તાપ બિસેષી । જરહિં સદા પર સંપતિ દેખી ॥
જહું કહું નિંદા સુનહિં પરાઈ । હરષહિં મનહું પરી નિધિ પાઈ ॥
કામ ક્રોધ મદ લોભ પરાયન । નિર્દય કપટી કુટિલ મલાયન ॥
બયરુ અકારન સબ કાહૂ સોં । જો કર હિત અનહિત તાહૂ સોં ॥
ઝૂઠઇ લેના ઝૂઠઇ દેના । ઝૂઠઇ ભોજન ઝૂઠ ચબેના ॥
બોલહિં મધુર બચન જિમિ મોરા । ખાઇ મહા અતિ હૃદય કઠોરા ॥

દો. પર દ્રોહી પર દાર રત પર ધન પર અપબાદ ।

તે નર પાવર પાપમય દેહ ધરેં મનુજાદ ॥ ૩૯ ॥

લોભઇ ઓઢઃન લોભઇ ડાસન । સિસ્ત્રોદર પર જમપુર ત્રાસ ન ॥
કાહૂ કી જો સુનહિં બડઃાઈ । સ્વાસ લેહિં જનુ જૂડઃી આઈ ॥
જબ કાહૂ કે દેખહિં બિપતી । સુખી ભએ માનહું જગ નૃપતી ॥
સ્વારથ રત પરિવાર બિરોધી । લંપટ કામ લોભ અતિ ક્રોધી ॥
માતુ પિતા ગુર બિપ્ર ન માનહિં । આપુ ગએ અરુ ઘાલહિં આનહિં ॥
કરહિં મોહ બસ દ્રોહ પરાવા । સંત સંગ હરિ કથા ન ભાવા ॥
અવગુન સિંધુ મંદમતિ કામી । બેદ બિદૂષક પરધન સ્વામી ॥
બિપ્ર દ્રોહ પર દ્રોહ બિસેષા । દંભ કપટ જિયં ધરેં સુબેષા ॥

દો. ઐસે અધમ મનુજ ખલ કૃતજુગ ત્રેતા નાહિં ।

દ્રાપર કછુક બૃદ બહુ હોઇહહિં કલિજુગ માહિં ॥ ૪૦ ॥

પર હિત સરિસ ધર્મ નહિં ભાઈ । પર પીડઃા સમ નહિં અધમાઈ ॥
નિર્નય સકલ પુરાન બેદ કર । કહેઉં તાત જાનહિં કોબિદ નર ॥
નર સરીર ધરિ જે પર પીરા । કરહિં તે સહહિં મહા ભવ ભીરા ॥
કરહિં મોહ બસ નર અધ નાના । સ્વારથ રત પરલોક નસાના ॥
કાલરૂપ તિનહ કહું મૈ ભ્રાતા । સુભ અરુ અસુભ કર્મ ફલ દાતા ॥
અસ બિચારિ જે પરમ સયાને । ભજહિં મોહિ સંસૃત દુખ જાને ॥
ત્યાગહિં કર્મ સુભાસુભ દાયક । ભજહિં મોહિ સુર નર મુનિ નાયક ॥
સંત અસંતનહ કે ગુન ભાષે । તે ન પરહિં ભવ જિનહ લખિ રાખે ॥

દો. સુનહુ તાત માયા કૃત ગુન અરુ દોષ અનેક ।

गुन यउ उलय न देभिअळिं देभिअ सो अबिबेक ॥ ४१ ॥

श्रीमूषु बयन सुनत सब भाए। उरषे प्रेम न लुदयँ समाए ॥
 करळिं बिनय अति बारळिं बारा। उनुमान छियँ उरष अपारा ॥
 पुनि रघुपति निज मंदिर गये। अेलि बिधि चरित करत नित नये ॥
 बार बार नारद मुनि आवळिं। चरित पुनीत राम के गावळिं ॥
 नित नव चरन देभि मुनि जाळीं। ब्रह्मलोक सब कथा कडाळीं ॥
 सुनि बिरंघि अतिसय सुषु मानळिं। पुनि पुनि तात करळु गुन गानळिं ॥
 सनकादिक नारदलि सराळळिं। जधपि ब्रह्म निरत मुनि आळळिं ॥
 सुनि गुन गान समाधि बिसारी ॥ सादर सुनळिं परम अधिकारी ॥

दो. शुवनमुक्त ब्रह्मपर चरित सुनळिं तजि ध्यान।

जे उरि कथाँ न करळिं रति तिन्ड के डिय पाषान ॥ ४२ ॥

अेक बार रघुनाथ बोलाये। गुर द्विज पुरबासी सब आये ॥
 बैठे गुर मुनि अरु द्विज सज्जन। बोले बयन भगत भव लंजन ॥
 सनडु सकल पुरजन मम बानी। कडुँ न कछु ममता उर आनी ॥
 नळिं अनीति नळिं कछु प्रभुताए। सुनडु करळु जो तुमडळि सोडाए ॥
 सोए सेवक प्रियतम मम सोए। मम अनुसासन मानै जोए ॥
 जौ अनीति कछु भाषौं भाए। तौं मोळि बरजळु भय बिसराए ॥
 बडुँं भाग मानुष तनु पावा। सुर दुर्लभ सब अंघिन्ड गावा ॥
 साधन धाम मोख्य कर द्वारा। पाए न जेळिं परलोक सँवारा ॥

दो. सो परत्र दुभ पावए सिर धुनि धुनि पछिताए।

कालळि कर्मळिं ठरवरळि मिथ्या दोष लगाए ॥ ४३ ॥

अेलि तन कर कृल बिषय न भाए। स्वर्गउ स्वल्प अंत दुभदाए ॥
 नर तनु पाए बिषयँ मन देळीं। पलटि सुधा ते सठ बिष लेळीं ॥
 ताळि कबळुँं भल कडए न कोए। गुंजा अडए परस मनि षोए ॥
 आकर चारि लख्य यौरासी। जोनि लमत यड जिव अबिनासी ॥
 डिरत सदा माया कर प्रेरा। काल कर्म सुभावा गुन घेरा ॥
 कबळुँं क करि करुना नर देळीं। देत ठस बिनु डेतु सनेळीं ॥
 नर तनु भव बारिषि कळुँं बेरो। सन्मूषु मरुत अनुअड मेरो ॥
 करनधार सदगुर दृढः नावा। दुर्लभ साज सुलभ करि पावा ॥

दो. जो न तरै भव सागर नर समाज अस पाए।

સો કૃત નિંદક મંદમતિ આત્માહન ગતિ જાઇ ॥ ૪૪ ॥

જૈ પરલોક ઇહાં સુખ ચહલૂ । સુનિ મમ બચન હૃદયં દૃઢઃ ગહલૂ ॥
 સુલભ સુખદ મારગ ચહ ભાઈ । ભગતિ મોરિ પુરાન શ્રુતિ ગાઈ ॥
 ગ્યાન અગમ પ્રત્યૂહ અનેકા । સાધન કઠિન ન મન કહું ટેકા ॥
 કરત કષ્ટ બહુ પાવઇ કોઊ । ભક્તિ હીન મોહિ પ્રિય નહિ સોઊ ॥
 ભક્તિ સુતંત્ર સકલ સુખ ખાની । બિનુ સતસંગ ન પાવહિં પ્રાની ॥
 પુન્ય પુંજ બિનુ મિલહિં ન સંતા । સતસંગતિ સંસૃતિ કર અંતા ॥
 પુન્ય એક જગ મહું નહિ દૂજા । મન કમ બચન બિપ્ર પદ પૂજા ॥
 સાનુકૂલ તેહિ પર મુનિ દેવા । જો તજિ કપટુ કરઇ દ્વિજ સેવા ॥

દો. ઔરઉ એક ગુપુત મત સબહિ કહઉં કર જોરિ ।

સંકર ભજન બિના નર ભગતિ ન પાવઇ મોરિ ॥ ૪૫ ॥

કહલુ ભગતિ પથ કવન પ્રયાસા । જોગ ન મખ જપ તપ ઉપવાસા ॥
 સરલ સુભાવ ન મન કુટિલાઈ । જથા લાભ સંતોષ સદાઈ ॥
 મોર દાસ કહાઇ નર આસા । કરઇ તૌ કહલુ કહા બિસ્વાસા ॥
 બહુત કહઉં કા કથા બઢ઼ાઈ । એહિ આચરન બચ્ય મૈ ભાઈ ॥
 બૈર ન બિગ્રહ આસ ન ત્રાસા । સુખમય તાહિ સદા સબ આસા ॥
 અનારંભ અનિકેત અમાની । અનઘ અરોષ દચ્છ બિગ્યાની ॥
 પ્રીતિ સદા સજ્જન સંસર્ગા । તૃન સમ બિષય સ્વર્ગ અપબર્ગા ॥
 ભગતિ પચ્છ હઠ નહિ સઠતાઈ । દૃષ્ટ તર્ક સબ દૂરિ બહાઈ ॥

દો. મમ ગુન ગ્રામ નામ રત ગત મમતા મદ મોહ ।

તા કર સુખ સોઇ જાનઇ પરાનંદ સંદોહ ॥ ૪૬ ॥

સુનત સુધાસમ બચન રામ કે । ગહે સબનિ પદ કૃપાધામ કે ॥
 જનનિ જનક ગુર બંધુ હમારે । કૃપા નિધાન પ્રાન તે પ્યારે ॥
 તનુ ધનુ ધામ રામ હિતકારી । સબ બિધિ તુમ્હ પ્રનતારતિ હારી ॥
 અસિ સિખ તુમ્હ બિનુ દેઇ ન કોઊ । માતુ પિતા સ્વારથ રત ઓઊ ॥
 હેતુ રહિત જગ જુગ ઉપકારી । તુમ્હ તુમ્હાર સેવક અસુરારી ॥
 સ્વારથ મીત સકલ જગ માહી । સપનેહું પ્રભુ પરમારથ નાહી ॥
 સબકે બચન પ્રેમ રસ સાને । સુનિ રઘુનાથ હૃદયં હરખાને ॥
 નિજ નિજ ગૃહ ગચ્છે આયસુ પાઈ । બરનત પ્રભુ બતકહી સુહાઈ ॥

દો. -ઉમા અવધબાસી નર નારિ કૃતારથ રૂપ ।

ब्रह्म सखिदानंद धन रघुनायक जडूँ लूप ॥ ४७ ॥

એક બાર બસિષ્ઠ મુનિ આએ । જહાँ રામ સુખધામ સુહાએ ॥
 અતિ આદર રઘુનાયક કીન્હા । પદ પખારિ પાદોદક લીન્હા ॥
 રામ સુનહુ મુનિ કહ કર જોરી । કૃપાસિંધુ બિનતી કછુ મોરી ॥
 દેખિ દેખિ આચરન તુમહારા । હોત મોહ મમ હૃદયે અપારા ॥
 મહિમા અમિત બેદ નહિ જાના । મૈ કેહિ ભાંતિ કહઉં ભગવાના ॥
 ઉપરોહિત્ય કર્મ અતિ મંદા । બેદ પુરાન સુમૃતિ કર નિંદા ॥
 જબ ન લેઉં મૈ તબ બિધિ મોહી । કહા લાભ આગેં સુત તોહી ॥
 પરમાતમા બ્રહ્મ નર રૂપા । હોઇહિ રઘુકુલ ભૂષન ભૂપા ॥

દો. -તબ મૈ હૃદયેં બિચારા જોગ જગ્ય બ્રત દાન ।

જા કહું કરિઅ સો પૈહઉં ધર્મ ન એહિ સમ આન ॥ ૪૮ ॥

જપ તપ નિયમ જોગ નિજ ધર્મા । શ્રુતિ સંભવ નાના સુભ કર્મા ॥
 ગ્યાન દયા દમ તીરથ મજ્જન । જહૂં લગિ ધર્મ કહત શ્રુતિ સજ્જન ॥
 આગમ નિગમ પુરાન અનેકા । પઢઃે સુને કર ફલ પ્રભુ એકા ॥
 તબ પદ પંકજ પ્રીતિ નિરંતર । સબ સાધન કર યહ ફલ સુંદર ॥
 છૂટઇ મલ કિ મલહિ કે ધોએ । ઘૃત કિ પાવ કોઇ બારિ બિલોએ ॥
 પ્રેમ ભગતિ જલ બિનુ રઘુરાઈ । અભિઅંતર મલ કબહું ન જાઈ ॥
 સોઇ સર્બગ્ય તગ્ય સોઇ પંડિત । સોઇ ગુન ગૃહ બિગ્યાન અખંડિત ॥
 દચ્છ સકલ લચ્છન જુત સોઇ । જાકેં પદ સરોજ રતિ હોઇ ॥

દો. નાથ એક બર માગઉં રામ કૃપા કરિ દેહુ ।

જન્મ જન્મ પ્રભુ પદ કમલ કબહું ઘટૈ જનિ નેહુ ॥ ૪૯ ॥

અસ કહિ મુનિ બસિષ્ઠ ગૃહ આએ । કૃપાસિંધુ કે મન અતિ ભાએ ॥
 હનૂમાન ભરતાદિક ભ્રાતા । સંગ વિએ સેવક સુખદાતા ॥
 પુનિ કૃપાલ પુર બાહેર ગએ । ગજ રથ તુરગ મગાવત ભએ ॥
 દેખિ કૃપા કરિ સકલ સરાહે । દિએ ઉચિત જિન્હ જિન્હ તેઇ યાહે ॥
 હરન સકલ શ્રમ પ્રભુ શ્રમ પાઈ । ગએ જહાં સીતલ અવંરાઈ ॥
 ભરત દીન્હ નિજ બસન ડસાઈ । બૈઠે પ્રભુ સેવહિં સબ ભાઈ ॥
 મારુતસુત તબ મારુત કરઈ । પુલક બપુષ લોચન જલ ભરઈ ॥
 હનૂમાન સમ નહિ બડઃભાગી । નહિં કોઉ રામ ચરન અનુરાગી ॥
 ગિરિજા જાસુ પ્રીતિ સેવકાઈ । બાર બાર પ્રભુ નિજ મુખ ગાઈ ॥

દો. તેહિં અવસર મુનિ નારદ આએ કરતલ બીન ।

ગાવન લગે રામ કલ કીરતિ સદા નબીન ॥ ૫૦ ॥

મામવલોકય પંકજ લોચન । કૃપા બિલોકનિ સોચ બિમોચન ॥
નીલ તામરસ સ્યામ કામ અરિ । હૃદય કંજ મકરંદ મધુપ હરિ ॥
જાતુધાન બરૂથ બલ ભંજન । મુનિ સજ્જન રંજન અઘ ગંજન ॥
ભૂસુર સસિ નવ બૃંદ બલાહક । અસરન સરન દીન જન ગાહક ॥
ભુજ બલ બિપુલ ભાર મહિ ખંડિત । ખર દૂષન બિરાધ બધ પંડિત ॥
રાવનારિ સુખરૂપ ભૂપબર । જય દસરથ કુલ કુમુદ સુધાકર ॥
સુજસ પુરાન બિદિત નિગમાગમ । ગાવત સુર મુનિ સંત સમાગમ ॥
કારુનીક વ્યલીક મદ ખંડન । સબ બિધિ કુસલ કોસલા મંડન ॥
કલિ મલ મથન નામ મમતાહન । તુલસીદાસ પ્રભુ પાહિ પ્રનત જન ॥

દો. પ્રેમ સહિત મુનિ નારદ બરનિ રામ ગુન ગ્રામ ।

સોભાસિંધુ હૃદયં ધરિ ગએ જહાં બિધિ ધામ ॥ ૫૧ ॥

ગિરિજા સુનહુ બિસદ યહ કથા । મૈં સબ કહી મોરિ મતિ જથા ॥
રામ ચરિત સત કોટિ અપારા । શ્રુતિ સારદા ન બરનૈ પારા ॥
રામ અનંત અનંત ગુનાની । જન્મ કર્મ અનંત નામાની ॥
જલ સીકર મહિ રજ ગનિ જાહીં । રઘુપતિ ચરિત ન બરનિ સિરાહીં ॥
બિમલ કથા હરિ પદ દાયની । ભગતિ હોઇ સુનિ અનપાયની ॥
ઉમા કહિઉં સબ કથા સુહાઇ । જો ભુસુંડિ ખગપતિહિ સુનાઇ ॥
કછુક રામ ગુન કહેઉં બખાની । અબ કા કહૌં સો કહહુ ભવાની ॥
સુનિ સુભ કથા ઉમા હરધાની । બોલી અતિ બિનીત મૃદુ બાની ॥
ધન્ય ધન્ય મૈં ધન્ય પુરારી । સુનેઉં રામ ગુન ભવ ભય હારી ॥

દો. તુમહરી કૃપાં કૃપાયતન અબ કૃતકૃત્ય ન મોહ ।

જાનેઉં રામ પ્રતાપ પ્રભુ ચિદાનંદ સંદોહ ॥ ૫૨(ક) ॥

નાથ તવાનન સસિ સવત કથા સુધા રઘુબીર ।

શ્રવન પુટન્હિ મન પાન કરિ નહિં અઘાત મતિધીર ॥ ૫૨(ખ) ॥

રામ ચરિત જે સુનત અઘાહીં । રસ બિસેષ જાના તિન્હ નાહીં ॥
જીવનમુક્ત મહામુનિ જેઊ । હરિ ગુન સુનહીં નિરંતર તેઊ ॥
ભવ સાગર ચહ પાર જો પાવા । રામ કથા તા કહું દૃઢઃ નાવા ॥
બિષઇન્હ કહું પુનિ હરિ ગુન ગ્રામા । શ્રવન સુખદ અરુ મન અભિરામા ॥

श्रवणवंत अस को जग माहीं। जाडि न रघुपति चरित सोडाहीं ॥
ते जडः जुव निजात्मक घाती। जिन्डडि न रघुपति कथा सोडाती ॥
डरिचरित्र मानस तुम्ह गावा। सुनि मैं नाथ अमिति सुभ पावा ॥
तुम्ह जो कडी यड कथा सुडाई। कागभसुडि गरुडः प्रति गाई ॥

दो. बिरति ग्यान बिग्यान दृढः राम चरन अति नेड।

बायस तन रघुपति भगति मोडि परम सदैव ॥ ५३ ॥

नर सडस्र महुँ सुनहु पुरारी। कोउ अेक डोई धर्म ब्रतधारी ॥
धर्मसील कोटिक महुँ कोई। बिषय बिभुभ बिराग रत डोई ॥
कोटि बिरक्त मध्य श्रुति कडई। सम्यक ग्यान सकृत कोउ लडई ॥
ग्यानवंत कोटिक महुँ कोउ। जुवनमुक्त सकृत जग सोउ ॥
तिन्ड सडस्र महुँ सब सुभ पानी। दुर्लभ ब्रह्मलीन बिग्यानी ॥
धर्मसील बिरक्त अरु ग्यानी। जुवनमुक्त ब्रह्मपर प्रानी ॥
सब ते सो दुर्लभ सुरराया। राम भगति रत गत मड माया ॥
सो डरिभगति काग डिमि पाई। बिस्वनाथ मोडि कडहु बुजाई ॥

दो. राम परायन ग्यान रत गुनागार मति धीर।

नाथ कडहु डेडि कारन पायउ काक सरीर ॥ ५४ ॥

यड प्रभु चरित पवित्र सुडावा। कडहु कृपाल काग कहुँ पावा ॥
तुम्ह डेडि भाँति सुना मडनारी। कडहु मोडि अति कौतुक भारी ॥
गरुडः मडाग्यानी गुन रासी। डरि सेवक अति निकट निवासी ॥
तेडि डेडि डेतु काग सन जाई। सुनी कथा मुनि निकर बिडाई ॥
कडहु कवन बिधि भा संबादा। दोउ डरिभगत काग उरगादा ॥
गौरि गिरा सुनि सरल सुडाई। बोले सिव साडर सुभ पाई ॥
धन्य सती पावन मति तोरी। रघुपति चरन प्रीति नडि थोरी ॥
सुनहु परम पुनीत छतिडासा। जो सुनि सकल लोक भ्रम नासा ॥
उपजई राम चरन बिस्वासा। भव निधि तर नर बिनडि प्रयासा ॥

दो. अैसिअ प्रस्न बिडंगपति कीन्ड काग सन जाई।

सो सब साडर कडिडुँ सुनहु उमा मन लाई ॥ ५५ ॥

मैं जिमि कथा सुनी भव मोयनि। सो प्रसंग सुनु सुमुषि सुलोयनि ॥
प्रथम दृश्य गृह तव अवतारा। सती नाम तब रडा तुम्हारा ॥
दृश्य जग्य तब भा अपमाना। तुम्ह अति डोय तजे तब प्राना ॥

મમ અનુચરન્હ કીન્હ મખ ભંગા । જાનહુ તુમ્હ સો સકલ પ્રસંગા ॥
 તબ અતિ સોચ ભયઉ મન મોરે । દુખી ભયઉ બિયોગ પ્રિય તોરે ॥
 સુંદર બન ગિરિ સરિત તડ઼ાગા । કૌતુક દેખત ફિરઉં બેરાગા ॥
 ગિરિ સુમેર ઉત્તર દિસિ દૂરી । નીલ સૈલ એક સુન્દર ભૂરી ॥
 તાસુ કનકમય સિખર સુહાએ । ચારિ ચારુ મોરે મન ભાએ ॥
 તિન્હ પર એક એક બિટપ બિસાલા । બટ પીપર પાકરી રસાલા ॥
 સૈલોપરિ સર સુંદર સોહા । મનિ સોપાન દેખિ મન મોહા ॥

દો. -સીતલ અમલ મધુર જલ જલજ બિપુલ બહુરંગ ।
 કૂજત કલ રવ હંસ ગન ગુંજત મજુલ ભુંગ ॥ ૫૬ ॥

તેહિ ગિરિ રુચિર બસઇ ખગ સોઈ । તાસુ નાસ કલ્યાંત ન હોઈ ॥
 માયા કૃત ગુન દોષ અનેકા । મોહ મનોજ આદિ અબિબેકા ॥
 રહે વ્યાપિ સમસ્ત જગ માહી । તેહિ ગિરિ નિકટ કબહું નહિ જાહી ॥
 તહું બસિ હરિહિ ભજઇ જિમિ કાગા । સો સુનુ ઉમા સહિત અનુરાગા ॥
 પીપર તરુ તર ધ્યાન સો ધરઇ । જાપ જગ્ય પાકરિ તર કરઇ ॥
 આંબ છાહું કર માનસ પૂજા । તજિ હરિ ભજનુ કાજુ નહિ દૂજા ॥
 બર તર કહ હરિ કથા પ્રસંગા । આવહિં સુનહિં અનેક બિહંગા ॥
 રામ ચરિત બિચીત્ર બિધિ નાના । પ્રેમ સહિત કર સાદર ગાના ॥
 સુનહિં સકલ મતિ બિમલ મરાલા । બસહિં નિરંતર જે તેહિં તાલા ॥
 જબ મૈ જાઇ સો કૌતુક દેખા । ઉર ઉપજા આનંદ બિસેષા ॥

દો. તબ કછુ કાલ મરાલ તનુ ધરિ તહું કીન્હ નિવાસ ।
 સાદર સુનિ રઘુપતિ ગુન પુનિ આયઉં કૈલાસ ॥ ૫૭ ॥

ગિરિજા કહેઉં સો સબ ઇતિહાસા । મૈ જેહિ સમય ગયઉં ખગ પાસા ॥
 અબ સો કથા સુનહુ જેહી હેતૂ । ગયઉ કાગ પહિ ખગ કુલ કેતૂ ॥
 જબ રઘુનાથ કીન્હિ રન કીડ઼ા । સમુજત ચરિત હોતિ મોહિ બ્રીડ઼ા ॥
 ઇંદ્રજીત કર આપુ બંધાયો । તબ નારદ મુનિ ગરુડ઼ પઠાયો ॥
 બંધન કાટિ ગયો ઉરગાદા । ઉપજા હૃદયે પ્રચંડ બિષાદા ॥
 પ્રભુ બંધન સમુજત બહુ ભાંતી । કરત બિચાર ઉરગ આરાતી ॥
 વ્યાપક બ્રહ્મ બિરજ બાગીસા । માયા મોહ પાર પરમીસા ॥
 સો અવતાર સુનેઉં જગ માહી । દેખેઉં સો પ્રભાવ કછુ નાહી ॥

દો. -ભવ બંધન તે છૂટહિં નર જપિ જા કર નામ ।

भर्य निसायर बाँधेउ नागपास सोध राम ॥ ५८ ॥

नाना भाँति मनछि समुजावा । प्रगट न ग्यान लुदयँ लम छावा ॥
 भेद भिन्न मन तर्क बढःाँ । भयउ मोडबस तुम्हरिछि नाँ ॥
 व्याकुल गयउ देवरिषि पाळी । कडेसि जो संसय निज मन माळी ॥
 सुनि नारदछि लागि अति दाय्या । सुनु भग प्रबल राम कै माया ॥
 जो ग्यानिन्ड कर चित अपडरठ । बरिआँ भिमोड मन करठ ॥
 जेछिं बडु बार नयावा मोडी । सोध व्यापी बिडंगपति तोडी ॥
 मडामोड उपजा उर तोरें । मिटिछि न बेगि कळें भग मोरें ॥
 यतुरानन पछिं जाडु भगेसा । सोध करेडु जेछि डोठ निदेसा ॥

दो. अस कछि यवे देवरिषि करत राम गुन गान ।

हरि माया बल बरनत पुनि पुनि परम सुजान ॥ ५९ ॥

तब भगपति बिरंघि पछिं गयउ । निज सँदेल सुनावत भयउ ॥
 सुनि बिरंघि रामछि सिरु नावा । समुजि प्रताप प्रेम अति छावा ॥
 मन मडुँ करठ बियार बिधाता । माया बस कबि डोबिद ग्याता ॥
 हरि माया कर अमिति प्रभावा । बिपुल बार जेछिं मोछि नयावा ॥
 अग जगमय जग मम उपराजा । नछिं आयरज मोड भगराजा ॥
 तब बोले बिधि गिरा सुडाँ । जान मडेस राम प्रभुताँ ॥
 बैनतेय संकर पछिं जाडू । तात अनत पूछुडु जनि काडू ॥
 तडँ डोठछि तव संसय डानी । यवेउ बिडंग सुनत बिधि बानी ॥

दो. परमातुर बिडंगपति आयउ तब मो पास ।

जात रडेउँ कुबेर गृह रछिडु उमा कैलास ॥ ६० ॥

तेछिं मम पद सादर सिरु नावा । पुनि आपन सँदेल सुनावा ॥
 सुनि ता करि बिनती मृदु बानी । परेम सछित मै कडेउँ भवानी ॥
 भिवेडु गरुडः मारग मडुँ मोडी । कवन भाँति समुजावौ तोडी ॥
 तबछि डोठ सब संसय भंगा । जब बडु काल करिअ सतसंगा ॥
 सुनिअ तडाँ हरि कथा सुडाँ । नाना भाँति मुनिन्ड जो गाँ ॥
 जेछि मडुँ आदि मध्य अवसाना । प्रभु प्रतिपाद्य राम भगवाना ॥
 नित हरि कथा डोत जडँ भाँ । पठवँ तडाँ सुनछि तुम्ह जाँ ॥
 जाँछि सुनत सकल सँदछा । राम चरन डोठछि अति नेछा ॥

दो. भिनु सतसंग न हरि कथा तेछि भिनु मोड न भाग ।

મોહ ગએં બિનુ રામ પદ હોઇ ન દૃઢઃ અનુરાગ ॥ ૬૧ ॥

મિલહિં ન રઘુપતિ બિનુ અનુરાગા। કિએં જોગ તપ ગ્યાન બિરાગા ॥

ઉત્તર દિસિ સુંદર ગિરિ નીલા। તહં રહ કાકભુસુંડિ સુસીલા ॥

રામ ભગતિ પથ પરમ પ્રબીના। ગ્યાની ગુન ગૃહ બહુ કાલીના ॥

રામ કથા સો કહઇ નિરંતર। સાદર સુનહિં બિબિધ બિહંગબર ॥

જાઇ સુનહુ તહં હરિ ગુન ભૂરી। હોઇહિ મોહ જનિત દુખ દૂરી ॥

મૈં જબ તેહિ સબ કહા બુઝાઇ। ચલેઉ હરષિ મમ પદ સિરુ નાઇ ॥

તાતે ઉમા ન મૈં સમુઝાવા। રઘુપતિ કૃપાં મરમુ મૈં પાવા ॥

હોઇહિ કીન્હ કબહું અભિમાના। સો ખૌવૈ ચહ કૃપાનિધાના ॥

કછુ તેહિ તે પુનિ મૈં નહિં રાખા। સમુઝઇ ખગ ખગહી કે ભાષા ॥

પ્રભુ માયા બલવંત ભવાની। જાહિ ન મોહ કવન અસ ગ્યાની ॥

દો. ગ્યાનિ ભગત સિરોમનિ ત્રિભુવનપતિ કર જાન।

તાહિ મોહ માયા નર પાવૈર કરહિં ગુમાન ॥ ૬૨(ક) ॥

માસપારાયણ, અટ્ટાઇસવાં વિશ્રામ

સિવ બિરંચિ કહું મોહઇ કો હૈ બપુરા આન।

અસ જિયેં જાનિ ભજહિં મુનિ માયા પતિ ભગવાન ॥ ૬૨(ખ) ॥

ગયઉ ગરુડઃ જહં બસઇ ભુસુંડા। મતિ અકુંઠ હરિ ભગતિ અખંડા ॥

દેખિ સૈલ પ્રસન્ન મન ભયગી। માયા મોહ સોચ સબ ગયગી ॥

કરિ તડઃ ાગ મજ્જન જલપાના। બટ તર ગયઉ હૃદયેં હરષાના ॥

બૃહ્ બૃહ્ બિહંગ તહં આએ। સુનૈ રામ કે ચરિત સુહાએ ॥

કથા અરંભ કરૈ સોઇ ચાહા। તેહી સમય ગયઉ ખગનાહા ॥

આવત દેખિ સકલ ખગરાજા। હરષેઉ બાયસ સહિત સમાજા ॥

અતિ આદર ખગપતિ કર કીન્હા। સ્વાગત પૂછિ સુઆસન દીન્હા ॥

કરિ પૂજા સમેત અનુરાગા। મધુર બચન તબ બોલેઉ કાગા ॥

દો. નાથ કૃતારથ ભયઉં મૈં તવ દરસન ખગરાજ।

આયસુ દેહુ સો કરૌ અબ પ્રભુ આયહુ કેહિ કાજ ॥ ૬૩(ક) ॥

સદા કૃતારથ રૂપ તુમ્હ કહ મૂદુ બચન ખગેસ।

જેહિ કે અસ્તુતિ સાદર નિજ મુખ કીન્હિ મહેસ ॥ ૬૩(ખ) ॥

સુનહુ તાત જેહિ કારન આયઉં। સો સબ ભયઉ દરસ તવ પાયઉં ॥

દેખિ પરમ પાવન તવ આશ્રમ। ગયઉ મોહ સંસય નાના ભ્રમ ॥

अब श्रीराम कथा अति पावनि । सदा सुभद्र दुष्युपुंज नसावनि ॥
सादर तात सुनावहु मोडी । बार बार बिनवउँ प्रभु तोडी ॥
सुनत गरुडः के गिरा बिनीता । सरल सुप्रेम सुभद्र सुपुनीता ॥
भयउ तासु मन परम उछाडा । लाग कडै रघुपति गुन गाडा ॥
प्रथमहिं अति अनुराग भवानी । रामचरित सर कडैसि अप्पानी ॥
पुनि नारद कर मोड अपारा । कडैसि बडुरि रावन अवतारा ॥
प्रभु अवतार कथा पुनि गाए । तब सिंसु चरित कडैसि मन लाए ॥
दो. बालचरित कडिं बिबिध बिधि मन मळुं परम उछाड ।

रिषि आगवन कडैसि पुनि श्री रघुबीर बिबाड ॥ ६४ ॥

बडुरि राम अभिषेक प्रसंगा । पुनि नृप बचन राज रस बंगा ॥
पुरबासिंह कर बिरल बिषादा । कडैसि राम लछिमन संबादा ॥
बिपिन गवन डेवट अनुरागा । सुरसरि उतरि निवास प्रयागा ॥
बालमीक प्रभु मिलन अप्पाना । चित्रकूट जिमि बसे भगवाना ॥
सशिवागवन नगर नृप मरना । भरतागवन प्रेम बडु बरना ॥
करि नृप डिया संग पुरबासी । भरत गअे जळुं प्रभु सुभ रासी ॥
पुनि रघुपति बडु बिधि समुजाये । लै पादुका अवधपुर आये ॥
भरत रडनि सुरपति सुत करनी । प्रभु अरु अत्रि भेंट पुनि बरनी ॥

दो. कडि बिराध बध जेडि बिधि देड तज्ज सरबंग ॥

बरनि सुतीछन प्रीति पुनि प्रभु अगस्ति सतसंग ॥ ६५ ॥

कडि दंडक बन पावनताए । गीध मछत्री पुनि तेहिं गाए ॥
पुनि प्रभु पंचवटी कृत आसा । बंज सकल मुनिन्ह की त्रासा ॥
पुनि लछिमन उपदेस अनूपा । सूपनपा जिमि कीन्दि कुरुपा ॥
भर दूषन बध बडुरि अप्पाना । जिमि सब मरमु दसानन जाना ॥
दसकंधर मारीय बतकडी । जेडि बिधि बर सो सब तेहिं कडी ॥
पुनि माया सीता कर डरना । श्रीरघुबीर बिरल कछु बरना ॥
पुनि प्रभु गीध डिया जिमि कीन्डी । बधि कबंध सबरिडि गति दीन्डी ॥
बडुरि बिरल बरनत रघुबीरा । जेडि बिधि गअे सरोबर तीरा ॥

दो. प्रभु नारद संबाद कडि मारुति मिलन प्रसंग ।

पुनि सुग्रीव मिताए बालि प्रान कर बंग ॥ ६६(६) ॥

कपिडि तिलक करि प्रभु कृत सैल प्रबरधन आस ।

બરનન બર્ષા સરદ અરુ રામ રોષ કપિ ત્રાસ ॥ ૬૬(ખ) ॥

જેહિ બિધિ કપિપતિ કીસ પઠાએ । સીતા ખોજ સકલ દિસિ ઘાએ ॥
 બિબર પ્રબેસ કીન્હ જેહિ ભાંતી । કપિન્હ બહોરિ મિલા સંપાતી ॥
 સુનિ સબ કથા સમીરકુમારા । નાઘત ભયઉ પયોધિ અપારા ॥
 લંકાં કપિ પ્રબેસ જિમિ કીન્હા । પુનિ સીતહિ ધીરજુ જિમિ દીન્હા ॥
 બન ઉજારિ રાવનહિ પ્રબોધી । પુર દહિ નાઘેઉ બહુરિ પયોધી ॥
 આએ કપિ સબ જહું રઘુરાઈ । બૈદેહી કિ કુસલ સુનાઈ ॥
 સેન સમેતિ જથા રઘુબીરા । ઉતરે જાઇ બારિનિધિ તીરા ॥
 મિલા બિભીષન જેહિ બિધિ આઈ । સાગર નિગ્રહ કથા સુનાઈ ॥

દો. સેતુ બાંધિ કપિ સેન જિમિ ઉતરી સાગર પાર ।

ગયઉ બસીઠી બીરબર જેહિ બિધિ બાલિકુમાર ॥ ૬૭(ક) ॥

નિસિચર કીસ લરાઈ બરનિસિ બિબિધ પ્રકાર ।

કુંભકરન ઘનનાદ કર બલ પૌરુષ સંઘાર ॥ ૬૭(ખ) ॥

નિસિચર નિકર મરન બિધિ નાના । રઘુપતિ રાવન સમર બખાના ॥
 રાવન બધ મંદોદરિ સોકા । રાજ બિભીષણ દેવ અસોકા ॥
 સીતા રઘુપતિ મિલન બહોરી । સુરન્હ કીન્હ અસ્તુતિ કર જોરી ॥
 પુનિ પુષ્પક ચઢ઼િ કપિન્હ સમેતા । અવધ ચલે પ્રભુ કૃપા નિકેતા ॥
 જેહિ બિધિ રામ નગર નિજ આએ । બાયસ બિસદ ચરિત સબ ગાએ ॥
 કહેસિ બહોરિ રામ અભિષૈકા । પુર બરનત નૃપનીતિ અનેકા ॥
 કથા સમસ્ત ભુસુંડ બખાની । જો મૈં તુમ્હ સન કહી ભવાની ॥
 સુનિ સબ રામ કથા ખગનાહા । કહત બચન મન પરમ ઉછાહા ॥

સો. ગયઉ મોર સંદેહ સુનેઉં સકલ રઘુપતિ ચરિત ।

ભયઉ રામ પદ નેહ તવ પ્રસાદ બાયસ તિલક ॥ ૬૮(ક) ॥

મોહિ ભયઉ અતિ મોહ પ્રભુ બંધન રન મહું નિરખિ ।

ચિદાનંદ સંદોહ રામ બિકલ કારન કવન । ૬૮(ખ) ॥

દેખિ ચરિત અતિ નર અનુસારી । ભયઉ હૃદયં મમ સંસય ભારી ॥
 સોઇ ભ્રમ અબ હિત કરિ મૈં માના । કીન્હ અનુગ્રહ કૃપાનિધાના ॥
 જો અતિ આતપ બ્યાકુલ હોઈ । તરુ છાયા સુખ જાનઇ સોઈ ॥
 જૈં નહિ હોત મોહ અતિ મોહી । મિલતેઉં તાત કવન બિધિ તોહી ॥
 સુનતેઉં કિમિ હરિ કથા સુહાઈ । અતિ બિચિત્ર બહુ બિધિ તુમ્હ ગાઈ ॥

निगमागम पुरान मत ओडा । कडलिं सिद्ध मुनि नलिं सदेडा ॥
संत बिसुद्ध मिललिं परि तेडी । चितवलिं राम कृपा करि जेडी ॥
राम कृपाँ तव दरसन भयति । तव प्रसाद सब संसय गयति ॥

दो. सुनि बिडंगपति बानी सडित बिनय अनुराग ।
पुलक गात लोचन सजल मन डरषेठ अति काग ॥ इल(क) ॥
श्रोता सुमति सुसील सुखि कथा रसिक डरि दास ।
पाठ उमा अति गोप्यमपि सज्जन करलिं प्रकास ॥ इल(ख) ॥

बोलेठि काकभसुंड बडोरी । नभग नाथ पर प्रीति न थोरी ॥
सब बिधि नाथ पूज्य तुम्ह मेरे । कृपापात्र रघुनायक डेरे ॥
तुम्हलिं न संसय मोड न माया । मो पर नाथ कीन्ह तुम्ह दया ॥
पठठ मोड मिस भगपति तोडी । रघुपति दीन्हि बड्ाँठ मोडी ॥
तुम्ह निज मोड कडी भग साँठ । सो नलिं कछु आचरज गोसाँठ ॥
नारद भव बिरंशि सनकादी । जे मुनिनायक आतमभादी ॥
मोड न अंध कीन्ह डेहि डेडी । को जग काम नयाव न जेडी ॥
तृसनाँ डेहि न कीन्ह बौराडा । डेहि कर डृद्य क्रोध नलिं दाडा ॥

दो. ग्यानी तापस सूर डबि कोबिद गुन आगार ।
डेहि डै लौभ बिडंभना कीन्हि न अलिं संसार ॥ ७०(क) ॥
श्री मद बड न कीन्ह डेहि प्रभुता बधिर न काडि ।
भृगलोचनि डे नैन सर को अस लाग न जाडि ॥ ७०(ख) ॥

गुन कृत सन्धपात नलिं डेडी । कोउ न मान मद तजेठ निबेडी ॥
जोभन जवर डेहि नलिं बलकावा । ममता डेहि कर जस न नसावा ॥
मथर काडि कलंक न लावा । काडि न सोक समीर डोलावा ॥
शिता साँपिनि को नलिं भाया । को जग जाडि न व्यापी माया ॥
डीट मनोरथ दारु सरीरा । जेहि न लाग घुन को अस धीरा ॥
सुत बित लोक छषना तीनी । डेहि डे मति छन्ड कृत न मलीनी ॥
यड सब माया कर परिवारा । प्रबल अमिति को बरनै पारा ॥
सिव चतुरानन जाडि डेराडी । अपर जुव डेहि लेषे माडी ॥

दो. व्यापि रडेठ संसार महुँ माया कटक प्रयंड ॥
सेनापति कामादि भट दंभ कपट पाषंड ॥ ७१(क) ॥

સો દાસી રઘુબીર ડૈ સમુઝે મિથ્યા સોપિ ।

છૂટ ન રામ કૃપા બિન્દુ નાથ કહઉં પદ રોડપિ ॥ ૭૧(ખ) ॥

જો માયા સબ જગહિ નચાવા । જાસુ ચરિત લખિ કાહું ન પાવા ॥

સોઇ પ્રભુ ભૂ બિલાસ ખગરાજા । નાથ નટી ઇવ સહિત સમાજા ॥

સોઇ સચ્ચિદાનંદ ઘન રામા । અજ બિગ્યાન રૂપો બલ ધામા ॥

બ્યાપક બ્યાપ્ય અખંડ અનંતા । અખિલ અમોઘસક્તિ ભગવંતા ॥

અગુન અદભ ગિરા ગોતીતા । સબદરસી અનવધ અજીતા ॥

નિર્મમ નિરાકાર નિરમોહા । નિત્ય નિરંજન સુખ સંદોહા ॥

પ્રકૃતિ પાર પ્રભુ સબ ઉર બાસી । બ્રહ્મ નિરીહ બિરજ અબિનાસી ॥

ઇહાં મોહ કર કારન નાહી । રબિ સન્મુખ તમ કબહું કિ જાહી ॥

દો. ભગત હેતુ ભગવાન પ્રભુ રામ ધરેઉ તનુ ભૂપ ।

કિએ ચરિત પાવન પરમ પ્રાકૃત નર અનુરૂપ ॥ ૭૨(ક) ॥

જથા અનેક બેષ ધરિ નૃત્ય કરઇ નટ કોઇ ।

સોઇ સોઇ ભાવ દેખાવઇ આપુન હોઇ ન સોઇ ॥ ૭૨(ખ) ॥

અસિ રઘુપતિ લીલા ઉરગારી । દનુજ બિમોહનિ જન સુખકારી ॥

જે મતિ મલિન બિષયબસ કામી । પ્રભુ મોહ ધરહિ ઇમિ સ્વામી ॥

નયન દોષ જા કહું જબ હોઇ । પીત બરન સસિ કહું કહ સોઇ ॥

જબ જેહિ દિસિ ભ્રમ હોઇ ખગેસા । સો કહ પચ્છિમ ઉચઉ દિનેસા ॥

નૌકારુઢઃ ચલત જગ દેખા । અચલ મોહ બસ આપુહિ લેખા ॥

બાલક ભ્રમહિ ન ભ્રમહિ ગૃહાદી । કહહિ પરસ્પર મિથ્યાબાદી ॥

હરિ બિષઇક અસ મોહ બિહંગા । સપનેહું નહિ અગ્યાન પ્રસંગા ॥

માયાબસ મતિમંદ અભાગી । હૃદયે જમનિકા બહુબિધિ લાગી ॥

તે સઠ હઠ બસ સંસય કરહી । નિજ અગ્યાન રામ પર ધરહી ॥

દો. કામ ક્રોધ મદ લોભ રત ગૃહાસક્ત દુખરૂપ ।

તે કિમિ જાનહિ રઘુપતિહિ મૂઢઃ પરે તમ કૂપ ॥ ૭૩(ક) ॥

નિર્ગુન રૂપ સુલભ અતિ સગુન જાન નહિ કોઇ ।

સુગમ અગમ નાના ચરિત સુનિ મુનિ મન ભ્રમ હોઇ ॥ ૭૩(ખ) ॥

સુનુ ખગેસ રઘુપતિ પ્રભુતાઇ । કહઉં જથામતિ કથા સુહાઇ ॥

જેહિ બિધિ મોહ ભયઉ પ્રભુ મોહી । સોઉ સબ કથા સુનાવઉં તોહી ॥

રામ કૃપા ભાજન તુમ્હ તાતા । હરિ ગુન પ્રીતિ મોહિ સુખદાતા ॥

ताते नखिं कछु तुम्हलिं दुरावउँ । परम रउस्य मनोहर गावउँ ॥
सुनहु राम कर सलज सुभाओ । जन अभिमान न राखलिं काओ ॥
संसृत मूल सुलप्रद नाना । सकल सोक दायक अभिमाना ॥
ताते करलिं कृपानिधि दूरी । सेवक पर ममता अति भूरी ॥
जिमि सिंसु तन जन छोठ गोसाँठ । मातु चिराव कठिन की नाँठ ॥

दो. जदपि प्रथम दुष पावठ रोवठ बाल अधीर ।

व्याधि नास छित जननी गनति न सो सिंसु पीर ॥ ७४(क) ॥

तिमि रघुपति निज दासकर उरलिं मान छित लागि ।

तुलसिदास जैसे प्रभुछि कस न भजहु भ्रम त्यागि ॥ ७४(ख) ॥

राम कृपा आपनि जःताँ । कलउँ भगोस सुनहु मन लाँठ ॥
जब जब राम मनुज तनु धरली । भक्त छेतु लील बहु करली ॥
तब तब अवधपुरी में जःाँ । बालचरित बिलोकि उरषाँ ॥
जन्म मडोत्सव दैभउँ जाँठ । भरष पाँच तलँ रलउँ लोभाँठ ॥
छष्टेव मम बालक रामा । सोभा अपुष कोटि सत कामा ॥
निज प्रभु बदन निहारि निहारी । लोचन सुकुल करउँ उरगारी ॥
लघु बायस अपु धरि उरि संग्गा । दैभउँ बालचरित बहुरंग्गा ॥

दो. लरिकाँठ जलँ जलँ किरलिं तलँ तलँ संग उःाँ ।

जूठनि परठ अजिर मलँ सो उठाँठ करि भाँठ ॥ ७५(क) ॥

ओक बार अतिसय सब चरित किअे रघुबीर ।

सुमिरत प्रभु लीला सोठ पुलकित भयउ सरीर ॥ ७५(ख) ॥

कलठ भसुँ सुनहु भगनायक । रामचरित सेवक सुभदायक ॥
नृपमंदिर सुंदर सब भाँती । भयित कनक मनि नाना जाती ॥
बरनि न जाँठ रुचिर अँगनाँठ । जलँ जेललिं नित चारिउ भाँठ ॥
बालबिनोद करत रघुराँठ । बियरत अजिर जननि सुभदाँठ ॥
मरकत मृदुल कलेवर स्यामा । अंग अंग प्रति छभि बहु कामा ॥
नव राजव अरुन मृदु चरना । पदज रुचिर नभ ससि द्रुति उरना ॥
ललित अंक कुलिसाँठिक चारी । नूपुर चारु मधुर रवकारी ॥
चारु पुरट मनि रचित बनाँठ । कटि किँकिन कल मुभर सुडाँठ ॥

दो. रेभा त्रय सुन्दर उदर नाभी रुचिर गँभीर ।

उर आयत भ्राजत बिबिध बाल बिभूषन चीर ॥ ७६ ॥

અરુન પાનિ નખ કરજ મનોહર । બાહુ બિસાલ બિભૂષન સુંદર ॥
 કંધ બાલ કેહરિ દર ગ્રીવા । ચારુ ચિબુક આનન છબિ સીંવા ॥
 કલબલ બચન અધર અરુનારે । દુઠ દુઠ દસન બિસદ બર બારે ॥
 લલિત કપોલ મનોહર નાસા । સકલ સુખદ સસિ કર સમ હાસા ॥
 નીલ કંજ લોચન ભવ મોચન । ભ્રાજત ભાલ તિલક ગોરોચન ॥
 બિકટ ભૂકુટિ સમ શ્રવન સુહાએ । કુંચિત કચ મેચક છબિ છાએ ॥
 પીત ઝીનિ ઝગુલી તન સોહી । કિલકનિ ચિતવનિ ભાવતિ મોહી ॥
 રૂપ રાસિ નૃપ અજિર બિહારી । નાયહિં નિજ પ્રતિબિંબ નિહારી ॥
 મોહિ સન કરહીં બિબિધ બિધિ કીડઃા । બરનત મોહિ હોતિ અતિ બ્રીડઃા ॥
 કિલકત મોહિ ધરન જબ ધાવહિં । ચલઉં ભાગિ તબ પૂપ દેખાવહિં ॥

દો. આવત નિકટ હુંસહિં પ્રભુ ભાજત રુદન કરાહિં ।
 જાઉં સમીપ ગહન પદ ફિરિ ફિરિ ચિતઇ પરાહિં ॥ ૭૭(ક) ॥

પ્રાકૃત સિસુ ઇવ લીલા દેખિ ભયઉ મોહિ મોહ ।
 કવન ચરિત્ર કરત પ્રભુ ચિદાનંદ સંદોહ ॥ ૭૭(ખ) ॥

એતના મન આનત ખગરાયા । રઘુપતિ પ્રેરિત વ્યાપી માયા ॥
 સો માયા ન દુખદ મોહિ કાહીં । આન જીવ ઇવ સંસૃત નાહીં ॥
 નાય ઇહાં કછુ કારન આના । સુનહુ સો સાવધાન હરિજાના ॥
 ગ્યાન અખંડ એક સીતાબર । માયા બસ્ય જીવ સચરાચર ॥
 જૌં સબ કેં રહ ગ્યાન એકરસ । ઈસ્વર જીવહિ ભેદ કહહુ કસ ॥
 માયા બસ્ય જીવ અભિમાની । ઈસ બસ્ય માયા ગુનખાની ॥
 પરબસ જીવ સ્વબસ ભગવંતા । જીવ અનેક એક શ્રીકંતા ॥
 મુધા ભેદ જદ્યપિ કૃત માયા । બિનુ હરિ જાઇ ન કોટિ ઉપાયા ॥

દો. રામચંદ્ર કે ભજન બિનુ જો ચહ પદ નિર્બાન ।
 ગ્યાનવંત અપિ સો નર પસુ બિનુ પૂંછ બિષાન ॥ ૭૮(ક) ॥
 રાકાપતિ ષોડઃસ ઉઅહિં તારાગન સમુદાઇ ॥
 સકલ ગિરિન્હ દવ લાઇઅ બિનુ રબિ રાતિ ન જાઇ ॥ ૭૮(ખ) ॥

ઐસેહિં હરિ બિનુ ભજન ખગેસા । મિટઇ ન જીવન્હ કેર કલેસા ॥
 હરિ સેવકહિ ન વ્યાપ અબિધા । પ્રભુ પ્રેરિત વ્યાપઇ તેહિ બિધા ॥
 તાતે નાસ ન હોઇ દાસ કર । ભેદ ભગતિ ભાઢઃઇ બિહંગબર ॥

भ्रम ते चकित राम मोहि देभा । बिहँसे सो सुनु चरित बिसेषा ॥
 तेहि कौतुक कर मरमु न काळूँ । जना अनुज न मातु पिताळूँ ॥
 जानु पानि धाये मोहि घरना । स्यामल गात अरुन कर चरना ॥
 तब मैं भागि यलेउँ उरगामी । राम गहन कळँ लुजा पसारी ॥
 जिमि जिमि दूरि उडःाउँ अकासा । तळँ लुज डरि देभउँ निज पासा ॥

दो. ब्रह्मलोक लागि गयउँ मैं चितयउँ पाछ उडःात ।
 जुग अंगुल कर बीच सब राम लुजलि मोलि तात ॥ ७८(क) ॥
 समाबरन भेद करि जहाँ लगेँ गति मोरि ।
 गयउँ तहाँ प्रभु लुज निरभि व्याकुल भयउँ बडोरि ॥ ७८(ख) ॥

भूटेउँ नयन त्रसित जब भयउँ । पुनि चितवत कोसलपुर गयउँ ॥
 मोलि बिलोकि राम मुसुकाळी । बिहँसत तुरत गयउँ मुभ माळी ॥
 उदर माळ सुनु अंडज राया । देभेउँ बहु ब्रह्मांड निकाया ॥
 अति बिचित्र तळँ लोक अनेका । रथना अधिक अेक ते अेका ॥
 कोटिन्ह यतुरानन गौरीसा । अगनित उडगन रबि रजनीसा ॥
 अगनित लोकपाल जम काला । अगनित लूधर लूमि बिसाला ॥
 सागर सरि सर बिपिन अपारा । नाना भाँति सृष्टि बिस्तारा ॥
 सुर मुनि सिद्ध नाग नर किंनर । यारि प्रकार जुव सयरायर ॥

दो. जो नहिं देभा नहिं सुना जो मनळूँ न समाए ।
 सो सब अद्भुत देभेउँ बरनि कवनि बिधि जाए ॥ ८०(क) ॥
 अेक अेक ब्रह्मांड मळूँ रलउँ बरष सत अेक ।
 अेहि बिधि देभत किरउँ मैं अंड कटाल अनेक ॥ ८०(ख) ॥
 अेहि बिधि देभत किरउँ मैं अंड कटाल अनेक ॥ ८०(घ) ॥

लोक लोक प्रति भिन्न बिधाता । भिन्न बिष्नु सिव मनु दिसित्राता ॥
 नर गंधर्ब भूत बेताला । किंनर निसियर पसु भग व्याला ॥
 देव दनुज गन नाना जाती । सकल जुव तळँ आनलि भाँती ॥
 मलि सरि सागर सर गिरि नाना । सब प्रपंच तळँ आनए आना ॥
 अंडकोस प्रति प्रति निज रूपा । देभेउँ जिनस अनेक अनूपा ॥
 अवधपुरी प्रति लुवन निनारी । सरजू भिन्न भिन्न नर नारी ॥
 दसरथ कौसल्या सुनु ताता । बिबिध रूप भरतादिक भाता ॥
 प्रति ब्रह्मांड राम अवतारा । देभउँ बालबिनोद अपारा ॥

દો. ભિન્ન ભિન્ન મૈ દીપ્ત સબુ અતિ બિચિત્ર હરિજન ।
અગનિત ભુવન ફિરેઉં પ્રભુ રામ ન દેખેઉં આન ॥ ૮૧(ક) ॥

સોઇ સિસુપન સોઇ સોભા સોઇ કૃપાલ રઘુબીર ।
ભુવન ભુવન દેખત ફિરેઉં પ્રેરિત મોહ સમીર ॥ ૮૧(ખ) ॥

ભ્રમત મોહિ બ્રહ્માંડ અનેકા । બીતે મનહું કલ્પ સત એકા ॥
ફિરત ફિરત નિજ આશ્રમ આયઉં । તહું પુનિ રહિ કછુ કાલ ગવાંયઉં ॥
નિજ પ્રભુ જન્મ અવધ સુનિ પાયઉં । નિર્ભર પ્રેમ હરષિ ઉઠિ ધાયઉં ॥
દેખઉં જન્મ મહોત્સવ જાઈ । જેહિ બિધિ પ્રથમ કહા મૈ ગાઈ ॥
રામ ઉદર દેખેઉં જગ નાના । દેખત બનઇ ન જાઈ બખાના ॥
તહું પુનિ દેખેઉં રામ સુજાના । માયા પતિ કૃપાલ ભગવાના ॥
કરઉં બિચાર બહોરિ બહોરી । મોહ કલિલ બ્યાપિત મતિ મોરી ॥
ઉભય ઘરી મહું મૈ સબ દેખા । ભયઉં ભ્રમિત મન મોહ બિસેષા ॥

દો. દેખિ કૃપાલ બિકલ મોહિ બિહંસે તબ રઘુબીર ।
બિહંસતહીં મુખ બાહેર આયઉં સુનુ મતિધીર ॥ ૮૨(ક) ॥
સોઇ લરિકાઈ મો સન કરન લગે પુનિ રામ ।
કોટિ ભાંતિ સમુઝાવઉં મનુ ન લહઇ બિશ્રામ ॥ ૮૨(ખ) ॥

દેખિ ચરિત યહ સો પ્રભુતાઈ । સમુઝત દેહ દસા બિસરાઈ ॥
ઘરનિ પરેઉં મુખ આવ ન બાતા । ત્રાહિ ત્રાહિ આરત જન ત્રાતા ॥
પ્રેમાકુલ પ્રભુ મોહિ બિલોકી । નિજ માયા પ્રભુતા તબ રોકી ॥
કર સરોજ પ્રભુ મમ સિર ધરેઊ । દીનદયાલ સકલ દુખ હરેઊ ॥
કીન્હ રામ મોહિ બિગત બિમોહા । સેવક સુખદ કૃપા સંદોહા ॥
પ્રભુતા પ્રથમ બિચારિ બિચારી । મન મહું હોઇ હરષ અતિ ભારી ॥
ભગત બછલતા પ્રભુ કે દેખી । ઉપજી મમ ઉર પ્રીતિ બિસેષી ॥
સજલ નયન પુલકિત કર જોરી । કીન્હિઉં બહુ બિધિ બિનય બહોરી ॥

દો. સુનિ સપ્રેમ મમ બાની દેખિ દીન નિજ દાસ ।
બચન સુખદ ગંભીર મૃદુ બોલે રમાનિવાસ ॥ ૮૩(ક) ॥
કાકભસુંડિ માગુ બર અતિ પ્રસન્ન મોહિ જાનિ ।
આનિમાદિક સિધિ અપર રિધિ મોચ્છ સકલ સુખ ખાનિ ॥ ૮૩(ખ) ॥

ग्यान बिभेक बिरति बिग्याना। मुनि दुर्लभ गुन जे जग नाना ॥
 आशु देउँ सभ संसय नाहीं। मागु जो तोहि भाव मन माहीं ॥
 सुनि प्रभु बयन अधिक अनुरागेँ। मन अनुमान करन तब लागेँ ॥
 प्रभु कळ हेन सकल सुभ सडी। भगति आपनी हेन न कडी ॥
 भगति हीन गुन सभ सुभ जैसे। लवन बिना बहु बिंजन जैसे ॥
 भजन हीन सुभ कवने काजा। अस बिचारि बोलेँ भगराजा ॥
 जौँ प्रभु डोछ प्रसन्न बर देलूँ। मो पर करहु कृपा अरु नेलूँ ॥
 मन भावत बर मागुँ स्वामी। तुम्ह उदार उर अंतरजाभी ॥

दो. अबिरल भगति बिसुध तव श्रुति पुरान जो गाव।
 जेहि भोजत जोगीस मुनि प्रभु प्रसाद कोउ पाव ॥ ८४(क) ॥
 भगत कल्पतरु प्रनत छित कृपा सिंधु सुभ धाम।
 सोछ निज भगति मोहि प्रभु देहु दया करि राम ॥ ८४(ख) ॥

अेवमस्तु कछि रघुकुलनायक। बोले बयन परम सुभदायक ॥
 सुनु बायस तैं सळज सयाना। काले न मागसि अस बरदाना ॥
 सभ सुभ भानि भगति तैं मागी। नहिं जग कोउ तोहि सम बडःभागी ॥
 जो मुनि कोटि जतन नहिं लखी। जे जप जोग अनल तन दखी ॥
 शिजेँ देभि तोरि यतुराई। मागहु भगति मोहि अति भाई ॥
 सुनु बिडंग प्रसाद अब मोरें। सभ सुभ गुन बसिडहिं उर तोरें ॥
 भगति ग्यान बिग्यान बिरागा। जोग चरित्र रदस्य बिभागा ॥
 जानब तैं सबडी कर भेदा। मम प्रसाद नहिं साधन भेदा ॥

दो. माया संभव भ्रम सब अब न व्यापिडहिं तोहि।
 जानेसु भ्रम अनादि अज अगुन गुनाकर मोहि ॥ ८५(क) ॥
 मोहि भगत प्रिय संतत अस बिचारि सुनु काग।
 कायँ बयन मन मम पद करेसु अथल अनुराग ॥ ८५(ख) ॥

अब सुनु परम भिमल मम बानी। सत्य सुगम निगमादि बभानी ॥
 निज सिद्धांत सुनावुँ तोडी। सुनु मन धरु सब तजि भजु मोडी ॥
 मम माया संभव संसारा। जिव यरायर बिबिधि प्रकारा ॥
 सब मम प्रिय सब मम उपजाये। सब ते अधिक मनुज मोहि भाये ॥
 तिन्ह महुँ द्विज द्विज महुँ श्रुतिधारी। तिन्ह महुँ निगम धरम अनुसारी ॥
 तिन्ह महुँ प्रिय बिरक्त पुनि ग्यानी। ग्यानिहु ते अति प्रिय बिग्यानी ॥

તિન્હ તે પુનિ મોહિ પ્રિય નિજ દાસા । જેહિ ગતિ મોરિ ન દૂસરિ આસા ॥
 પુનિ પુનિ સત્ય કહઉં તોહિ પાહી । મોહિ સેવક સમ પ્રિય કોઉ નાહી ॥
 ભગતિ હીન બિરંચિ કિન હોઈ । સબ જીવહુ સમ પ્રિય મોહિ સોઈ ॥
 ભગતિવંત અતિ નીચઉ પ્રાની । મોહિ પ્રાનપ્રિય અસિ મમ બાની ॥

દો. સુચિ સુસીલ સેવક સુમતિ પ્રિય કહુ કાહિ ન લાગ ।

શ્રુતિ પુરાન કહ નીતિ અસિ સાવધાન સુનુ કાગ ॥ ૮૬ ॥

એક પિતા કે બિપુલ કુમારા । હોહિં પૃથક ગુન સીલ અચારા ॥
 કોઉ પંડિત કોઉ તાપસ ગ્યાતા । કોઉ ધનવંત સૂર કોઉ દાતા ॥
 કોઉ સર્બગ્ય ધર્મરત કોઈ । સબ પર પિતહિ પ્રીતિ સમ હોઈ ॥
 કોઉ પિતુ ભગત બચન મન કર્મા । સપનેહું જાન ન દૂસર ધર્મા ॥
 સો સુત પ્રિય પિતુ પ્રાન સમાના । જદ્યપિ સો સબ ભાંતિ અયાના ॥
 એહિ બિધિ જીવ ચરાચર જેતે । ત્રિજગ દેવ નર અસુર સમેતે ॥
 અખિલ બિસ્વ ચહ મોર ઉપાયા । સબ પર મોહિ બરાબરિ દાયા ॥
 તિન્હ મહું જો પરિહરિ મદ માયા । ભજૈ મોહિ મન બચ અરૂ કાયા ॥

દો. પુરૂષ નપુંસક નારિ વા જીવ ચરાચર કોઈ ।

સર્બ ભાવ ભજ કપટ તજિ મોહિ પરમ પ્રિય સોઈ ॥ ૮૭(ક) ॥

સો. સત્ય કહઉં ખગ તોહિ સુચિ સેવક મમ પ્રાનપ્રિય ।

અસ બિચારિ ભજુ મોહિ પરિહરિ આસ ભરોસ સબ ॥ ૮૭(ખ) ॥

કબહૂં કાલ ન બ્યાપિહિ તોહી । સુમિરેસુ ભજેસુ નિરંતર મોહી ॥
 પ્રભુ બચનામૃત સુનિ ન અઘાઉં । તનુ પુલકિત મન અતિ હરષાઉં ॥
 સો સુખ જાનઈ મન અરુ કાના । નહિં રસના પહિં જાઈ બખાના ॥
 પ્રભુ સોભા સુખ જાનહિં નયના । કહિ કિમિ સકહિં તિન્હહિ નહિં બચના ॥
 બહુ બિધિ મોહિ પ્રબોધિ સુખ દેઈ । લગે કરન સિસુ કૌતુક તેઈ ॥
 સજલ નયન કછુ મુખ કરિ રૂખા । ચિતઈ માતુ લાગી અતિ ભૂખા ॥
 દેખિ માતુ આતુર ઉઠિ ધાઈ । કહિ મૂદુ બચન લિએ ઉર લાઈ ॥
 ગોદ રાખિ કરાવ પચ પાના । રઘુપતિ ચરિત લલિત કર ગાના ॥

સો. જેહિ સુખ લાગિ પુરારિ અસુભ બેષ કૃત સિવ સુખદ ।

અવધપુરી નર નારિ તેહિ સુખ મહું સંતત મગન ॥ ૮૮(ક) ॥

સોઈ સુખ લવલેસ જિન્હ બારક સપનેહું લહેઉ ।

તે નહિં ગનહિં ખગેસ બ્રહ્મસુખહિ સજ્જન સુમતિ ॥ ૮૮(ખ) ॥

मैं पुनि अवध रडेँ कछु कावा । देभेँ बालबिनोद रसावा ॥
 राम प्रसाद भगति बर पायँ । प्रभु पद बंदि निजश्रम आयँ ॥
 तब ते मोहि न व्यापी माया । जब ते रघुनायक अपनाया ॥
 यड सब गुम चरित मैं गावा । हरि मायाँ जिमि मोहि नयावा ॥
 निज अनुभव अब कडँ भगोसा । बिनु हरि भजन न जाहि कलेसा ॥
 राम कृपा बिनु सुनु भगराठ । जानि न जाठ राम प्रभुताठ ॥
 जानें बिनु न डोठ परतीती । बिनु परतीति डोठ नहिं प्रीती ॥
 प्रीति बिना नहिं भगति दिठःाठ । जिमि भगपति जल कै चिकनाठ ॥

सो. बिनु गुर डोठ कि ग्यान ग्यान कि डोठ बिराग बिनु ।
 गावहिं भेद पुरान सुभ कि लडिअ हरि भगति बिनु ॥ ८८(क) ॥
 कोठ बिश्राम कि पाव तात सडज संतोष बिनु ।
 यवै कि जल बिनु नाव कोटि जतन पयि पयि भरिअ ॥ ८८(ख) ॥

बिनु संतोष न काम नसाडी । काम अछत सुभ सपनेहुँ नाडी ॥
 राम भजन बिनु मिटहिं कि कामा । थल बिडीन तरु कबहुँ कि जामा ॥
 बिनु बिग्यान कि समता आवठ । कोठ अवकास कि नभ बिनु पावठ ॥
 श्रद्धा बिना धर्म नहिं डोठ । बिनु महि गंध कि पावठ कोठ ॥
 बिनु तप तेज कि कर बिस्तारा । जल बिनु रस कि डोठ संसारा ॥
 सील कि मिल बिनु बुध सेवकाठ । जिमि बिनु तेज न रूप गोसाठ ॥
 निज सुभ बिनु मन डोठ कि थीरा । परस कि डोठ बिडीन समीरा ॥
 क्वनिठ सिद्धि कि बिनु बिस्वासा । बिनु हरि भजन न भव भय नासा ॥

दो. बिनु बिस्वास भगति नहिं तेहि बिनु द्रवहिं न रामु ।
 राम कृपा बिनु सपनेहुँ ज्व न लड बिश्रामु ॥ ८०(क) ॥

सो. अस बियारि मतिधीर तजि कुतर्क संसय सकल ।
 भजहु राम रघुबीर करुनाकर सुँदर सुभद ॥ ८०(ख) ॥

निज मति सरिस नाथ मैं गाठ । प्रभु प्रताप महिमा भगराठ ॥
 कडेँ न कछु करि जुगुति बिसेधी । यड सब मैं निज नयनन्दि देभी ॥
 महिमा नाम रूप गुन गाथा । सकल अमित अनंत रघुनाथा ॥
 निज निज मति मुनि हरि गुन गावहिं । निगम सेष सिव पार न पावहिं ॥
 तुभडहि आदि भग मसक प्रजता । नभ उडःाहिं नहिं पावहिं अंता ॥

તિમિ રઘુપતિ મહિમા અવગાહા । તાત કબહુ કોઉ પાવ કિ થાહા ॥
રામુ કામ સત કોટિ સુભગ તન । દુર્ગા કોટિ અમિત અરિ મર્દન ॥
સક કોટિ સત સરિસ બિલાસા । નભ સત કોટિ અમિત અવકાસા ॥

દો. મરુત કોટિ સત બિપુલ બલ રબિ સત કોટિ પ્રકાસ ।
સસિ સત કોટિ સુસીતલ સમન સકલ ભવ ત્રાસ ॥ ૯૧(ક) ॥

કાલ કોટિ સત સરિસ અતિ દુસ્તર દુર્ગ દુરંત ।
ધૂમકેતુ સત કોટિ સમ દુરાધરષ ભગવંત ॥ ૯૧(ખ) ॥

પ્રભુ અગાધ સત કોટિ પતાલા । સમન કોટિ સત સરિસ કરાલા ॥
તીરથ અમિત કોટિ સમ પાવન । નામ અખિલ અઘ પૂગ નસાવન ॥
હિમગિરિ કોટિ અચલ રઘુબીરા । સિંધુ કોટિ સત સમ ગંભીરા ॥
કામધેનુ સત કોટિ સમાના । સકલ કામ દાયક ભગવાના ॥
સારદ કોટિ અમિત ચતુરાઈ । બિધિ સત કોટિ સૃષ્ટિ નિપુનાઈ ॥
બિષ્નુ કોટિ સમ પાલન કર્તા । રુદ્ર કોટિ સત સમ સંહર્તા ॥
ધનદ કોટિ સત સમ ધનવાના । માયા કોટિ પ્રપંચ નિધાના ॥
ભાર ધરન સત કોટિ અહીસા । નિરવધિ નિરુપમ પ્રભુ જગદીસા ॥

છં. નિરુપમ ન ઉપમા આન રામ સમાન રામુ નિગમ કહૈ ।
જિમિ કોટિ સત ખદોત સમ રબિ કહત અતિ લઘુતા લહૈ ॥
એહિ ભાંતિ નિજ નિજ મતિ બિલાસ મુનિસ હરિહિ બખાનહીં ।
પ્રભુ ભાવ ગાહક અતિ કૃપાલ સપ્રેમ સુનિ સુખ માનહીં ॥

દો. રામુ અમિત ગુન સાગર થાહ કિ પાવઈ કોઈ ।
સંતન્હ સન જસ કિછુ સુનેઉં તુમ્હલિ સુનાયઉં સોઈ ॥ ૯૨(ક) ॥

સો. ભાવ બસ્ય ભગવાન સુખ નિધાન કરુના ભવન ।
તજિ મમતા મદ માન ભજિઅ સદા સીતા રવન ॥ ૯૨(ખ) ॥

સુનિ ભુસુંડિ કે બચન સુહાએ । હરષિત ખગપતિ પંખ ફુલાએ ॥
નચન નીર મન અતિ હરખાના । શ્રીરઘુપતિ પ્રતાપ ઉર આના ॥
પાછિલ મોહ સમુજિ પછિતાના । બ્રહ્મ અનાદિ મનુજ કરિ માના ॥
પુનિ પુનિ કાગ ચરન સિરુ નાવા । જાનિ રામ સમ પ્રેમ બઢાવા ॥
ગુર બિનુ ભવ નિધિ તરઈ ન કોઈ । જૈ બિરંચિ સંકર સમ હોઈ ॥
સંસય સર્પ ગ્રસેઉ મોહિ તાતા । દુખદ લહરિ કુતર્ક બહુ બ્રાતા ॥

तव सङ्गुप गारुडः ि रघुनायक । मोडि जिआयउ जन सुप्रदायक ॥
तव प्रसाद मम मोड नसाना । राम रडस्य अनूपम जाना ॥

दो. ताडि प्रसंसि बिबिध बिधि सीस नाठ कर जोरि ।
अयन बिनीत सप्रेम मृदु बोलेउ गरुडः बडोरि ॥ ८३(क) ॥
प्रभु अपने अबिबेक ते बूजुँ स्वामी तोडि ।
कृपासिंधु सादर कडडु जानि दास निज मोडि ॥ ८३(ख) ॥

तुम्ह सर्बग्य तन्य तम पारा । सुमति सुसील सरल आथारा ॥
ग्यान बिरति बिग्यान निवासा । रघुनायक के तुम्ह प्रिय दासा ॥
कारन कवन देड थड पाठ । तात सकल मोडि कडडु बुजाठ ॥
राम चरित सर सुंदर स्वामी । पायडु कडुँ कडडु नभगामी ॥
नाथ सुना मै अस सिव पाडी । मडा प्रलयडुँ नास तव नाडी ॥
मुधा अयन नडिँ ठस्वर कडडु । सोउ मोरें मन संसय अडडु ॥
अग जग जुव नाग नर देवा । नाथ सकल जगु काल कलेवा ॥
अंड कटाड अमित लय कारी । कालु सदा दुरतिकम लारी ॥

सो. तुम्हडि न व्यापत काल अति कराल कारन कवन ।
मोडि सो कडडु कृपाल ग्यान प्रभाव डि जोग बल ॥ ८४(क) ॥
दो. प्रभु तव आश्रम आशुँ मोर मोड लम भाग ।
कारन कवन सो नाथ सब कडडु सडित अनुराग ॥ ८४(ख) ॥

गरुडः गिरा सुनि डरषेउ कागा । बोलेउ उमा परम अनुरागा ॥
धन्य धन्य तव मति उरगारी । प्रसन्न तुम्हारि मोडि अति प्यारी ॥
सुनि तव प्रसन्न सप्रेम सुडाठ । बडुत जनम के सुधि मोडि आठ ॥
सब निज कथा कडुँ मै गाठ । तात सुनडु सादर मन लाठ ॥
जप तप मभ सम दम ब्रत दाना । बिरति बिबेक जोग बिग्याना ॥
सब कर इल रघुपति पद प्रेमा । तेडि बिनु कोउ न पावठ छेमा ॥
अडे तन राम भगति मै पाठ । ताते मोडि ममता अधिकाठ ॥
जेडि तें कछु निज स्वारथ डोठ । तेडि पर ममता कर सब कोठ ॥

सो. पन्नगारि असि नीति श्रुति संमत सज्जन कडडि ।
अति नीयडु सन प्रीति करिअ जानि निज परम डित ॥ ८५(क) ॥
पाट कीट तें डोठ तेडि तें पाटंबर रुचिर ।

કૃમિ પાલઠ સબુ કોઈ પરમ અપાવન પ્રાન સમ ॥ ૯૫(ખ) ॥

સ્વારથ સાંચ જીવ કહું એહા । મન કમ બચન રામ પદ નેહા ॥
 સોઠ પાવન સોઠ સુભગ સરીરા । જો તનુ પાઈ ભજિઅ રઘુબીરા ॥
 રામ બિમુખ લહિ બિધિ સમ દેહી । કબિ કોબિદ ન પ્રસંસહિં તેહી ॥
 રામ ભગતિ એહિં તન ઉર જામી । તાતે મોહિ પરમ પ્રિય સ્વામી ॥
 તજઈ ન તન નિજ ઇચ્છા મરના । તન બિનુ બેદ ભજન નહિં બરના ॥
 પ્રથમ મોહું મોહિ બહુત બિગોવા । રામ બિમુખ સુખ કબહું ન સોવા ॥
 નાના જનમ કર્મ પુનિ નાના । કિએ જોગ જપ તપ મખ દાના ॥
 કવન જોનિ જનમેઉં જહું નાહી । મૈ ખગેસ ભ્રમિ ભ્રમિ જગ માહી ॥
 દેખેઉં કરિ સબ કરમ ગોસાઈ । સુખી ન ભયઉં અબહિં કી નાઈ ॥
 સુધિ મોહિ નાથ જન્મ બહુ કેરી । સિવ પ્રસાદ મતિ મોહું ન ઘેરી ॥

દો. પ્રથમ જન્મ કે ચરિત અબ કહઉં સુનહુ બિહગેસ ।

સુનિ પ્રભુ પદ રતિ ઉપજઈ જાતે મિટહિં કલેસ ॥ ૯૬(ક) ॥

પૂરુબ કલ્પ એક પ્રભુ જુગ કલિજુગ મલ મૂલ ॥

નર અરુ નારિ અધર્મ રત સકલ નિગમ પ્રતિકૂલ ॥ ૯૬(ખ) ॥

તેહિ કલિજુગ કોસલપુર જાઈ । જન્મત ભયઉં સૂદ્ર તનુ પાઈ ॥
 સિવ સેવક મન કમ અરુ બાની । આન દેવ નિદક અભિમાની ॥
 ધન મદ મત્ત પરમ બાચાલા । ઉગ્રબુદ્ધિ ઉર દંભ બિસાલા ॥
 જદપિ રહેઉં રઘુપતિ રજધાની । તદપિ ન કછુ મહિમા તબ જાની ॥
 અબ જાના મૈ અવધ પ્રભાવા । નિગમાગમ પુરાન અસ ગાવા ॥
 કવનેહું જન્મ અવધ બસ જોઈ । રામ પરાયન સો પરિ હોઈ ॥
 અવધ પ્રભાવ જાન તબ પ્રાની । જબ ઉર બસહિં રામુ ધનુપાની ॥
 સો કલિકાલ કઠિન ઉરગારી । પાપ પરાયન સબ નર નારી ॥

દો. કલિમલ ગ્રસે ધર્મ સબ લુપ્ત ભએ સદગ્રંથ ।

દંભિન્હ નિજ મતિ કલ્પિ કરિ પ્રગટ કિએ બહુ પંથ ॥ ૯૭(ક) ॥

ભએ લોગ સબ મોહબસ લોભ ગ્રસે સુભ કર્મ ।

સુનુ હરિજાન ગ્યાન નિધિ કહઉં કછુક કલિધર્મ ॥ ૯૭(ખ) ॥

બરન ધર્મ નહિં આશ્રમ ચારી । શ્રુતિ બિરોધ રત સબ નર નારી ॥
 દ્વિજ શ્રુતિ બેચક ભૂપ પ્રજાસન । કોઉ નહિં માન નિગમ અનુસાસન ॥
 મારગ સોઈ જા કહું જોઈ ભાવા । પંડિત સોઈ જો ગાલ બજાવા ॥

मिथ्यारंभ दंभ रत जोई। ता कहुँ संत कडछ सब कोई ॥
 सोछ सयान जो परधन डारी। जो कर दंभ सो बडः आचारी ॥
 जो कड जूँठ मसपरी जाना। कलिजुग सोछ गुनवंत बभाना ॥
 निराचार जो श्रुति पथ त्यागी। कलिजुग सोछ ग्यानी सो बिरागी ॥
 जाकेँ नभ अरु जटा बिसाला। सोछ तापस प्रसिद्ध कलिकाला ॥

दो. असुभ भेष भूषन धरें लच्छामच्छ जे भालिं।
 तेछ जोगी तेछ सिद्ध नर पूज्य ते कलिजुग माळिं ॥ ८८(क) ॥

सो. जे अपकारी यार तिन्ह कर गौरव मान्य तेछ।
 मन कम बयन लबार तेछ बकता कलिकाल महुँ ॥ ८८(ख) ॥

नारि बिभस नर सकल गोसाछ। नायलिं नट मर्कट की नाछ ॥
 सुद्र द्विजन्ध उपदेसलिं ग्याना। मेलि जनेछ लेलिं कुदाना ॥
 सब नर काम लोभ रत डोधी। देव बिप्र श्रुति संत बिराधी ॥
 गुन मंदिर सुंदर पति त्यागी। भजलिं नारि पर पुरुष अभागी ॥
 सौभागिनीं बिभूषन डीना। बिधवन्ध के सिंगार नबीना ॥
 गुर सिष बधिर अंध का लेभा। ऐक न सुनछ ऐक नलिं देभा ॥
 डरछ सिष्य धन सोक न डरछ। सो गुर घोर नरक महुँ परछ ॥
 मातु पिता बालकन्धि बोलाबलिं। उदर भरै सोछ धर्म सिष्यावलिं ॥

दो. ब्रह्म ग्यान बिनु नारि नर कडलिं न दूसरि बात।
 कौडःी लागि लोभ बस करलिं बिप्र गुर घात ॥ ८८(क) ॥
 बादलिं सुद्र द्विजन्ध सन डम तुम्ह ते कछु घाटि।
 जानछ ब्रह्म सो बिप्रबर आँपि देभावलिं डाटि ॥ ८८(ख) ॥

पर त्रिय लंपट कपट सयाने। मोह द्रोह ममता लपटाने ॥
 तेछ अमेदबादी ग्यानी नर। देभा में चरित्र कलिजुग कर ॥
 आपु गये अरु तिन्हडू घाललिं। जे कहुँ संत मारग प्रतिपाललिं ॥
 कल्प कल्प भरि ऐक ऐक नरका। परलिं जे दूषलिं श्रुति करि तरका ॥
 जे बरनाधम तेलि कुम्भारा। स्वपय डिरात कोल कलवारा ॥
 नारि मुछ गृह संपति नासी। मूडः मुडःाछ डोलिं सन्यासी ॥
 ते बिप्रन्ध सन आपु पुजावलिं। उलय लोक निज डाय नसावलिं ॥
 बिप्र निरच्छर लोलुप कामी। निराचार सठ बृषली स्वामी ॥
 सुद्र करलिं जप तप ब्रत नाना। बैठि बरासन कडलिं पुराना ॥

સભ નર કલ્પિત કરહિં અચારા । જાઇ ન બરનિ અનીતિ અપારા ॥

દો. ભએ બરન સંકર કલિ ભિન્નસેતુ સભ લોગ ।

કરહિં પાપ પાવહિં દુખ ભય રુજ સોક બિયોગ ॥ ૧૦૦(ક) ॥

શ્રુતિ સંમત હરિ ભક્તિ પથ સંજુત બિરતિ બિબેક ।

તેહિ ન ચલહિં નર મોહ બસ કલ્પહિં પંથ અનેક ॥ ૧૦૦(ખ) ॥

છં. બહુ દામ સંવારહિં ધામ જતી । બિષયા હરિ લીન્હિ ન રહિ બિરતી ॥

તપસી ધનવંત દરિદ્ર ગૃહી । કલિ કૌતુક તાત ન જાત કહી ॥

કુલવંતિ નિકારહિં નારિ સતી । ગૃહ આનિહિં ચેરી નિબેરિ ગતી ॥

સુત માનહિં માતુ પિતા તબ લૌ । અબલાનન દીખ નહીં જબ લૌ ॥

સસુરારિ પિઆરિ લગી જબ તે । રિપરૂપ કુટુંબ ભએ તબ તે ॥

નૃપ પાપ પરાયન ધર્મ નહીં । કરિ દંડ બિડંબ પ્રજા નિતહીં ॥

ધનવંત કુલીન મલીન અપી । દ્વિજ ચિન્હ જનેઉ ઉઘાર તપી ॥

નહિં માન પુરાન ન બેદહિ જો । હરિ સેવક સંત સહી કલિ સો ।

કબિ બુંદ ઉદાર દુની ન સુની । ગુન દૂષક બ્રાત ન કોડપિ ગુની ॥

કલિ બારહિં બાર દુકાલ પરૈ । બિનુ અન્ન દુખી સભ લોગ મરૈ ॥

દો. સુનુ ખગેસ કલિ કપટ હઠ દંભ દ્વેષ પાષંડ ।

માન મોહ મારાદિ મદ બ્યાપિ રહે બ્રહ્મંડ ॥ ૧૦૧(ક) ॥

તામસ ધર્મ કરહિં નર જપ તપ બ્રત મખ દાન ।

દેવ ન બરષહિં ધરનીં બએ ન જામહિં ધાન ॥ ૧૦૧(ખ) ॥

છં. અબલા કચ ભૂષન ભૂરિ છુધા । ધનહીન દુખી મમતા બહુધા ॥

સુખ ચાહહિં મૂઢઃ ન ધર્મ રતા । મતિ થોરિ કઠોરિ ન કોમલતા ॥ ૧ ॥

નર પીડઃિત રોગ ન ભોગ કહીં । અભિમાન બિરોધ અકારનહીં ॥

લઘુ જીવન સંબતુ પંચ દસા । કલપાંત ન નાસ ગુમાનુ અસા ॥ ૨ ॥

કલિકાલ બિહાલ કિએ મનુજા । નહિં માનત ક્યૌ અનુજા તનુજા ।

નહિં તોષ બિચાર ન સીતલતા । સભ જાતિ કુજાતિ ભએ મગતા ॥ ૩ ॥

ઇરિષા પરુષાચ્છર લોલુપતા । ભરિ પૂરિ રહી સમતા બિગતા ॥

સભ લોગ બિયોગ બિસોક હુએ । બરનાશ્રમ ધર્મ અચાર ગએ ॥ ૪ ॥

દમ દાન દયા નહિં જાનપની । જડઃતા પરબંચનતાતિ ધની ॥

તનુ પોષક નારિ નરા સગરે । પરનિદક જે જગ મો બગરે ॥ ૫ ॥

દો. સુનુ બ્યાલારિ કાલ કલિ મલ અવગુન આગાર ।
 ગુનઉં બહુત કલિજુગ કર બિનુ પ્રયાસ નિસ્તાર ॥ ૧૦૨(ક) ॥
 કૃતજુગ ત્રેતા દ્વાપર પૂજા મખ અરુ જોગ ।
 જો ગતિ હોઇ સો કલિ હરિ નામ તે પાવહિં લોગ ॥ ૧૦૨(ખ) ॥

કૃતજુગ સબ જોગી બિગ્યાની । કરિ હરિ ધ્યાન તરહિં ભવ પ્રાની ॥
 ત્રેતાં બિબિધ જગ્ય નર કરહીં । પ્રભુહિ સમર્પિ કર્મ ભવ તરહીં ॥
 દ્વાપર કરિ રઘુપતિ પદ પૂજા । નર ભવ તરહિં ઉપાય ન દૂજા ॥
 કલિજુગ કેવલ હરિ ગુન ગાહા । ગાવત નર પાવહિં ભવ થાહા ॥
 કલિજુગ જોગ ન જગ્ય ન ગ્યાના । એક અધાર રામ ગુન ગાના ॥
 સબ ભરોસ તજિ જો ભજ રામહિ । પ્રેમ સમેત ગાવ ગુન ગ્રામહિ ॥
 સોઇ ભવ તર કછુ સંસય નાહીં । નામ પ્રતાપ પ્રગટ કલિ માહીં ॥
 કલિ કર એક પુનીત પ્રતાપા । માનસ પુન્ય હોહિં નહિં પાપા ॥

દો. કલિજુગ સમ જુગ આન નહિં જૌં નર કર બિસ્વાસ ।
 ગાઇ રામ ગુન ગન બિમલ્લ ભવ તર બિનહિં પ્રયાસ ॥ ૧૦૩(ક) ॥
 પ્રગટ ચારિ પદ ધર્મ કે કલિલ મહું એક પ્રધાન ।
 જેન કેન બિધિ દીન્હે દાન કરઇ કલ્યાન ॥ ૧૦૩(ખ) ॥

નિત જુગ ધર્મ હોહિં સબ કેરે । હૃદયં રામ માયા કે પ્રેરે ॥
 સુદ્ધ સત્વ સમતા બિગ્યાના । કૃત પ્રભાવ પ્રસન્ન મન જાના ॥
 સત્વ બહુત રજ કછુ રતિ કર્મા । સબ બિધિ સુખ ત્રેતા કર ધર્મા ॥
 બહુ રજ સ્વલ્પ સત્વ કછુ તામસા । દ્વાપર ધર્મ હરષ ભય માનસ ॥
 તામસ બહુત રજોગુન થોરા । કલિ પ્રભાવ બિરોધ ચહું ઓરા ॥
 બુધ જુગ ધર્મ જાનિ મન માહીં । તજિ અધર્મ રતિ ધર્મ કરાહીં ॥
 કાલ ધર્મ નહિં બ્યાપહિં તાહી । રઘુપતિ ચરન પ્રીતિ અતિ જાહી ॥
 નટ કૃત બિકટ કપટ ખગરાયા । નટ સેવકહિ ન બ્યાપઇ માયા ॥

દો. હરિ માયા કૃત દોષ ગુન બિનુ હરિ ભજન ન જાહિં ।
 ભજિઅ રામ તજિ કામ સબ અસ બિચારિ મન માહિં ॥ ૧૦૪(ક) ॥
 તેહિ કલિકાલ બરષ બહુ બસેઉં અવધ બિહગેસ ।
 પરેઉ દુકાલ બિપતિ બસ તબ મૈં ગયઉં બિદેસ ॥ ૧૦૪(ખ) ॥

ગયઉં ઉજેની સુનુ ઉરગારી। દીન મલીન દરિદ્ર દુખારી ॥
 ગઅં કાલ કછુ સંપતિ પાઈ। તહું પુનિ કરઉં સંભુ સેવકાઈ ॥
 બિપ્ર એક બૈદિક સિવ પૂજા। કરઈ સદા તેહિ કાજુ ન દૂજા ॥
 પરમ સાધુ પરમારથ બિંદક। સંભુ ઉપાસક નહિ હરિ નિંદક ॥
 તેહિ સેવઉં મૈં કપટ સમેતા। દ્વિજ દયાલ અતિ નીતિ નિકેતા ॥
 બાહિજ નમ્ર દેખિ મોહિ સાઈ। બિપ્ર પઢ્ાવ પુત્ર કી નાઈ ॥
 સંભુ મંત્ર મોહિ દ્વિજબર દીન્હા। સુભ ઉપદેસ બિબિધ બિધિ કીન્હા ॥
 જપઉં મંત્ર સિવ મંદિર જાઈ। હૃદયેં દંભ અહમિતિ અધિકાઈ ॥

દો. મૈં ખલ મલ સંકુલ મતિ નીચ જાતિ બસ મોહ।
 હરિ જન દ્વિજ દેખેં જરઉં કરઉં બિખ્નુ કર દ્રોહ ॥ ૧૦૫(ક) ॥

સો. ગુર નિત મોહિ પ્રબોધ દુખિત દેખિ આચરન મમ।
 મોહિ ઉપજઈ અતિ ક્રોધ દંભિહિ નીતિ કિ ભાવઈ ॥ ૧૦૫(ખ) ॥

એક બાર ગુર લીન્હ બોલાઈ। મોહિ નીતિ બહુ ભાંતિ સિખાઈ ॥
 સિવ સેવા કર ફલ સુત સોઈ। અબિરલ ભગતિ રામ પદ હોઈ ॥
 રામહિ ભજહિં તાત સિવ ધાતા। નર પાવૈંર કે કેતિક બાતા ॥
 જાસુ ચરન અજ સિવ અનુરાગી। તાતુ દ્રોહું સુખ ચહસિ અભાગી ॥
 હર કહું હરિ સેવક ગુર કહેઊ। સુનિ ખગનાથ હૃદય મમ દહેઊ ॥
 અધમ જાતિ મૈં બિદા પાઅં। ભયઉં જથા અહિ દૂધ પિઆઅં ॥
 માની કુટિલ કુભાગ્ય કુજાતી। ગુર કર દ્રોહ કરઉં દિનુ રાતી ॥
 અતિ દયાલ ગુર સ્વલ્પ ન ક્રોધા। પુનિ પુનિ મોહિ સિખાવ સુબોધા ॥
 જેહિ તે નીચ બડાઈ પાવા। સો પ્રથમહિં હતિ તાહિ નસાવા ॥
 ધૂમ અનલ સંભવ સુનુ ભાઈ। તેહિ બુઝાવ ઘન પદવી પાઈ ॥
 રજ મગ પરી નિરાદર રહઈ। સબ કર પદ પ્રહાર નિત સહઈ ॥
 મરુત ઉડાવ પ્રથમ તેહિ ભરઈ। પુનિ નૃપ નયન કિરીટન્હિ પરઈ ॥
 સુનુ ખગપતિ અસ સમુજિ પ્રસંગા। બુધ નહિં કરહિં અધમ કર સંગા ॥
 કબિ કોબિદ ગાવહિં અસિ નીતી। ખલ સન કલહ ન ભલ નહિં પ્રીતી ॥
 ઉદાસીન નિત રહિઅ ગોસાઈ। ખલ પરિહરિઅ સ્વાન કી નાઈ ॥
 મૈં ખલ હૃદયેં કપટ કુટિલાઈ। ગુર હિત કહઈ ન મોહિ સોહાઈ ॥

દો. એક બાર હર મંદિર જપત રહેઉં સિવ નામ।
 ગુર આચઉ અભિમાન તેં ઉઠિ નહિં કીન્હ પ્રનામ ॥ ૧૦૬(ક) ॥

सो दयाल नहिं कडेउ कछु उर न रोष लवलेस ।

अति अघ गुर अपमानता सखि नहिं सके मडेस ॥ १०६(भ) ॥

मंदिर माऊ भए नभ बानी । रे उतभाग्य अग्य अभिमानी ॥
 जधपि तव गुर के नहिं कोधा । अति कृपाल बित सम्यक बोधा ॥
 तदपि साप सठ दैउँ तोडी । नीति बिरोध सोडाध न मोडी ॥
 जौ नहिं दंड करौ भल तोरा । भ्रष्ट डोए श्रुतिमारग मोरा ॥
 जे सठ गुर सन धरिषा करडी । रौरव नरक कोटि जुग परडी ॥
 त्रिजग जोनि पुनि धरलिं सरीरा । अयुत जन्म भरि पावलिं पीरा ॥
 बैठ रडेसि अजगर धव पापी । सर्प डोखि भल मल मति व्यापी ॥
 मडा बिटप कोटर महुँ जाई ॥ रडु अधमाधम अधगति पाई ॥

दो. डाडाकार कीन्ड गुर दारुन सुनि सिव साप ॥

कपित मोखि बिलोकि अति उर उपजा परिताप ॥ १०७(क) ॥

करि दंडवत सप्रेम द्विज सिव सन्मुख कर जोरि ।

बिनय करत गदगद स्वर समुजि घोर गति मोरि ॥ १०७(भ) ॥

नमामीशमीशान निर्वाणरूपं । विभु व्यापकं ब्रह्म वेदस्वरूपं ।
 निज निर्गुणं निर्विकल्पं निरीड । चिदाकाशमाकाशवासं भजेडडं ॥
 निराकारमोकारमूलं तुरीयं । गिरा ग्यान गोतीतमीशं गिरीशं ॥
 करालं मडाकाल कालं कृपालं । गुणागार संसारपारं नतोडडं ॥
 तुषाराद्रि संकाश गौरं गभीरं । मनोभूत कोटि प्रभा श्री शरीरं ॥
 स्फुरन्मौलि कल्लोलिनी यारु गंगा । लसद्भालबालेन्दु कंठे लुञ्जगा ॥
 यलत्कुंडलं भ्रू सुनेत्रं विशालं । प्रसन्नाननं नीलकंठं दयालं ॥
 मृगाधीशयर्माभ्रं मुण्डमालं । प्रियं शंकरं सर्वनाथं भजामि ॥
 प्रचंडं प्रकृष्टं प्रगल्भं परेशं । अभंडं अजं भानुकोटिप्रकाशं ॥
 त्रयःशूल निर्मूलनं शूलपाणिं । भजेडडं भवानीपतिं भावगम्यं ॥
 कलातीत कल्याण कल्यान्तकारी । सदा सज्जनान्ददाता पुरारी ॥
 चिदानंदसंदोह मोडापडारी । प्रसीद प्रसीद प्रभो मन्मथारी ॥
 न यावद् उमानाथ पादारविन्दं । भजंतीड लोके परे वा नराणां ॥
 न तावत्सुभं शान्ति सन्तापनाशं । प्रसीद प्रभो सर्वभूताधिवासं ॥
 न जानामि योगं जपं नैव पूजो । नतोडडं सदा सर्वदा शंभु तुभ्यं ॥
 जरा जन्म दुःखौघ तातप्यमानं । प्रभो पाखि आपन्नमामीश शंभो ॥

શ્લોક-રુદ્રાષ્ટકમિદં પ્રોકતં વિપ્રેણ હરતોષયે ।

યે પઠન્તિ નરા ભક્ત્યા તેષાં શમ્ભુઃ પ્રસીદતિ ॥ ૯ ॥

દો. -સુનિ બિનતી સર્બગ્ય સિવ દેખિ બિપ્ર અનુરાગુ ।

પુનિ મંદિર નભબાની ભઇ દ્વિજબર બર માગુ ॥ ૧૦૮(ક) ॥

જૌ પ્રસન્ન પ્રભુ મો પર નાથ દીન પર નેહુ ।

નિજ પદ ભગતિ દેઇ પ્રભુ પુનિ દૂસર બર દેહુ ॥ ૧૦૮(ખ) ॥

તવ માયા બસ જીવ જડઃ સંતત ફિરઇ ભુલાન ।

તેહિ પર ક્રોધ ન કરિઅ પ્રભુ કૃપા સિંધુ ભગવાન ॥ ૧૦૮(ગ) ॥

સંકર દીનદયાલ અબ એહિ પર હોહુ કૃપાલ ।

સાપ અનુગ્રહ હોઇ જેહિં નાથ થોરેહીં કાલ ॥ ૧૦૮(ઘ) ॥

એહિ કર હોઇ પરમ કલ્યાના । સોઇ કરહુ અબ કૃપાનિધાના ॥

બિપ્રગિરા સુનિ પરહિત સાની । એવમસ્તુ ઇતિ ભઇ નભબાની ॥

જદપિ કીન્હ એહિં દારુન પાપા । મૈ પુનિ દીન્હ કોપ કરિ સાપા ॥

તદપિ તુમ્હાર સાધુતા દેખી । કરિહઉં એહિ પર કૃપા બિસેષી ॥

છમાસીલ જે પર ઉપકારી । તે દ્વિજ મોહિ પ્રિય જથા ખરારી ॥

મોર શ્રાપ દ્વિજ વ્યર્થ ન જાઇહિ । જન્મ સહસ અવસ્ય યહ પાઇહિ ॥

જનમત મરત દુસહ દુખ હોઇ । અહિ સ્વલ્પઉ નહિં વ્યાપિહિ સોઇ ॥

કવનેઉં જન્મ મિટિહિ નહિં ગ્યાના । સુનહિ સૂદ્ર મમ બચન પ્રવાના ॥

રઘુપતિ પુરીં જન્મ તબ ભયઉ । પુનિ તૈ મમ સેવાં મન દયઉ ॥

પુરી પ્રભાવ અનુગ્રહ મોરેં । રામ ભગતિ ઉપજિહિ ઉર તોરેં ॥

સુનુ મમ બચન સત્ય અબ ભાઇ । હરિતોષન બ્રત દ્વિજ સેવકાઇ ॥

અબ જનિ કરહિ બિપ્ર અપમાના । જાનેહુ સંત અનંત સમાના ॥

ઇંદ્ર કુલિસ મમ સૂલ બિસાલા । કાલદંડ હરિ ચક્ર કરાલા ॥

જો ઇન્હ કર મારા નહિં મરઇ । બિપ્રદ્રોહ પાવક સો જરઇ ॥

અસ બિબેક રાખેહુ મન માહીં । તુમ્હ કહું જગ દુર્લભ કછુ નાહીં ॥

ઔરઉ એક આસિષા મોરી । અપ્રતિહત ગતિ હોઇહિ તોરી ॥

દો. સુનિ સિવ બચન હરષિ ગુર એવમસ્તુ ઇતિ ભાષિ ।

મોહિ પ્રબોધિ ગયઉ ગૃહ સંભુ ચરન ઉર રાખિ ॥ ૧૦૯(ક) ॥

પ્રેરિત કાલ બિધિ ગિરિ જાઇ ભયઉં મૈ વ્યાલ ।

પુનિ પ્રયાસ બિનુ સો તનુ જજેઉં ગચ્ઁ કછુ કાલ ॥ ૧૦૯(ખ) ॥

जोष तनु धरुँ तजुँ पुनि अनाथास उरिजान ।

जिमि नूतन पट पडिरुँ नर परिडरुँ पुरान ॥ १०८(ग) ॥

सिवँ राभी श्रुति नीति अरु मै नहि पावा क्वेस ।

ओखि बिधि धरुँ बिबिध तनु ग्यान न गयउ भगोस ॥ १०८(घ) ॥

त्रिजग देव नर जोष तनु धरुँ । तहुँ तहुँ राम भजन अनुसरुँ ॥

ओक सूल मोखि बिसर न काउ । गुर कर कोमल सील सुभाउ ॥

चरम देउ द्विज कै मै पाठ । सुर दुर्लभ पुरान श्रुति गाठ ॥

भेलहुँ तहुँ बालकन्ध मीला । करहुँ सकल रघुनायक लीला ॥

प्रौढः भयेँ मोखि पिता पढःावा । समजहुँ सुनहुँ गुनहुँ नहि भावा ॥

मन ते सकल बासना भागी । केवल राम चरन लय लागी ॥

कहु भगोस अस कवन अभागी । परी सेव सुरधेनुखि त्यागी ॥

प्रेम मगन मोखि कछु न सोडाठ । डारेउ पिता पढःाठ पढःाठ ॥

भये कालभस जभ पितु माता । मै बन गयहुँ भजन जनत्राता ॥

जहुँ जहुँ बिपिन मुनीस्वर पावहुँ । आश्रम जाठ जाठ सिरु नावहुँ ॥

भूजत तिन्डखि राम गुन गाडा । कखि सुनहुँ उरषित भगनाडा ॥

सुनत किरुँ उरि गुन अनुबादा । अब्याडत गति संभु प्रसादा ॥

छूटी त्रिबिध षषना गाढःी । ओक लालसा उर अति बाढःी ॥

राम चरन बारिज जभ देभौ । तभ निज जन्म सकल करि लेभौ ॥

जेखि पूँछहुँ सोष मुनि अस कडठ । षस्वर सभ भूतमय अडठ ॥

निर्गुन मत नहि मोखि सोडाठ । सगुन भ्रम रति उर अधिकाठ ॥

दो. गुर के भयन सुरति करि राम चरन मनु लाग ।

रघुपति जस गावत किरुँ छन छन नव अनुराग ॥ ११०(क) ॥

मेरु सिभर बट छायाँ मुनि लोमस आसीन ।

देभि चरन सिरु नायहुँ भयन कडेहुँ अति दीन ॥ ११०(ख) ॥

सुनि मम भयन बिनीत मृदु मुनि कृपाल भगराज ।

मोखि सादर पूँछत भये द्विज आयहुँ डेखि काज ॥ ११०(ग) ॥

तभ मै कडा कृपानिधि तुम्ह सभग्य सुजान ।

सगुन भ्रम अवराधन मोखि कखु भगवान ॥ ११०(घ) ॥

तभ मुनिष रघुपति गुन गाथा । कडे कछुक सादर भगनाथा ॥

બ્રહ્મગ્યાન રત મુનિ બિગ્યાનિ । મોહિ પરમ અધિકારી જાની ॥
 લાગે કરન બ્રહ્મ ઉપદેસા । અજ અદ્વૈત અગુન હૃદયેસા ॥
 અકલ અનીહ અનામ અરુપા । અનુભવ ગમ્ય અખંડ અનૂપા ॥
 મન ગોતીત અમલ અબિનાસી । નિર્બિકાર નિરવધિ સુખ રાસી ॥
 સો તૈ તાહિ તોહિ નહિં ભેદા । બારિ બીચિ ઇવ ગાવહિ ભેદા ॥
 બિબિધ ભાંતિ મોહિ મુનિ સમુઝાવા । નિર્ગુન મત મમ હૃદયં ન આવા ॥
 પુનિ મૈં કહેઉં નાઇ પદ સીસા । સગુન ઉપાસન કહહુ મુનીસા ॥
 રામ ભગતિ જલ મમ મન મીના । કિમિ બિલગાઇ મુનીસ પ્રબીના ॥
 સોઇ ઉપદેસ કહહુ કરિ દાયા । નિજ નયનન્દિ દેખૌં રઘુરાયા ॥
 ભરિ લોચન બિલોકિ અવધેસા । તબ સુનિહઉં નિર્ગુન ઉપદેસા ॥
 મુનિ પુનિ કહિ હરિકથા અનૂપા । ખંડિ સગુન મત અગુન નિરૂપા ॥
 તબ મૈં નિર્ગુન મત કર દૂરી । સગુન નિરૂપઉં કરિ હઠ ભૂરી ॥
 ઉત્તર પ્રતિઉત્તર મૈં કીન્હા । મુનિ તન ભએ ક્રોધ કે ચીન્હા ॥
 સુનુ પ્રભુ બહુત અવગ્યા કિએં । ઉપજ ક્રોધ ગ્યાનિન્હ કે હિએં ॥
 અતિ સંઘરષન જૌં કર કોઈ । અનલ પ્રગટ ચંદન તે હોઈ ॥

દો. -બારંબાર સકોપ મુનિ કરઇ નિરુપન ગ્યાન ।

મૈં અપનેં મન બૈઠ તબ કરઉં બિબિધ અનુમાન ॥ ૧૧૧(ક) ॥

ક્રોધ કિ દ્વૈતબુદ્ધિ બિનુ દ્વૈત કિ બિનુ અગ્યાન ।

માયાબસ પરિછિત્ર જડઃ જીવ કિ ઈસ સમાન ॥ ૧૧૧(ખ) ॥

કબહું કિ દુખ સબ કર હિત તાકેં । તેહિ કિ દરિદ્ર પરસ મનિ જાકેં ॥
 પરદ્રોહી કી હોહિં નિસંકા । કામી પુનિ કિ રહહિં અકલંકા ॥
 બંસ કિ રહ દ્વિજ અનહિત કીન્હેં । કર્મ કિ હોહિં સ્વરૂપહિ ચીન્હેં ॥
 કાહૂં સુમતિ કિ ખલ સંગ જામી । સુભ ગતિ પાવ કિ પરત્રિય ગામી ॥
 ભવ કિ પરહિં પરમાત્મા બિંદક । સુખી કિ હોહિં કબહું હરિનિંદક ॥
 રાજુ કિ રહઇ નીતિ બિનુ જાનેં । અઘ કિ રહહિં હરિચરિત બખાનેં ॥
 પાવન જસ કિ પુન્ય બિનુ હોઈ । બિનુ અઘ અજસ કિ પાવઇ કોઈ ॥
 લાભુ કિ કિછુ હરિ ભગતિ સમાના । જેહિ ગાવહિં શ્રુતિ સંત પુરાના ॥
 હાનિ કિ જગ એહિ સમ કિછુ ભાઈ । ભજિઅ ન રામહિ નર તનુ પાઈ ॥
 અઘ કિ પિસુનતા સમ કછુ આના । ધર્મ કિ દયા સરિસ હરિજાના ॥
 એહિ બિધિ અમિતિ જુગુતિ મન ગુનઠૌં । મુનિ ઉપદેસ ન સાદર સુનઠૌં ॥
 પુનિ પુનિ સગુન પચ્છ મૈં રોપા । તબ મુનિ બોલેઉ બચન સકોપા ॥

मूढः परम सिंघ देऊँ न मानसि । उत्तर प्रतिउत्तर बहु आनसि ॥
 सत्य अथन बिस्वास न करली । बायस धव सभली ते डरली ॥
 सठ स्वपथ्य तब लुदयँ बिसाला । सपदि छोडि पथ्यी यंडाला ॥
 वीन्ड श्राप मैँ सीस यढःाँ । नहिँ कछु भय न दीनता आँ ॥

दो. तुरत भयउँ मैँ काग तब पुनि मुनि पद सिरु नाँ ।
 सुमिरि राम रघुबंस मनि उरषित यलेउँ उडःाँ ॥ ११२(क) ॥

उमा जे राम चरन रत बिगत काम मद डोध ॥
 निज प्रभुमय देभलिँ जगत केडि सन करलिँ बिरोध ॥ ११२(ख) ॥

सुनु भगोस नहिँ कछु रिषि दूषन । उर प्रेरक रघुबंस बिभूषन ॥
 कृपासिंधु मुनि मति करि भोरी । वीन्ड प्रेम परिच्छा मोरी ॥
 मन अथ कम मोडि निज जन जाना । मुनि मति पुनि डेरी भगवाना ॥
 रिषि मम मडत सीलता देपी । राम चरन बिस्वास बिसेषी ॥
 अति बिसमय पुनि पुनि पछिताँ । सादर मुनि मोडि वीन्ड बोलाँ ॥
 मम परितोष बिबिध बिधि डीन्डा । उरषित रामभंत्र तब दीन्डा ॥
 बालकरुप राम कर ध्याना । कडेउ मोडि मुनि कृपानिधाना ॥
 सुंदर सुभद मिडि अति भावा । सो प्रथमहिँ मैँ तुम्हडि सुनावा ॥
 मुनि मोडि कछुक काल तहँ राभा । रामचरितमानस तब भाषा ॥
 सादर मोडि यड कथा सुनाँ । पुनि बोले मुनि गिरा सुडाँ ॥
 रामचरित सर गुप्त सुडावा । संभु प्रसाद तात मैँ पावा ॥
 तोडि निज भगत राम कर जानी । ताते मैँ सब कडेउँ बपानी ॥
 राम भगति जिन्ड केँ उर नार्डी । कबहुँ न तात कडिअ तिनड पार्डी ॥
 मुनि मोडि बिबिध भाँति समुजावा । मैँ सप्रेम मुनि पद सिरु नावा ॥
 निज कर कमल परसि मम सीसा । उरषित आसिष दीन्ड मुनीसा ॥
 राम भगति अबिरल उर तोरेँ । बसिडि सदा प्रसाद अब मोरेँ ॥

दो. -सदा राम प्रिय छोडु तुम्ह सुभ गुन भवन अमान ।
 कामरुप धय्यामरन ग्यान बिराग निधान ॥ ११३(क) ॥

जेहिँ आश्रम तुम्ह बसब पुनि सुमिरत श्रीभगवंत ।
 ब्यापिडि तहँ न अबिधा जोजन अेक प्रजंत ॥ ११३(ख) ॥

काल कर्म गुन दोष सुभाडि । कछु दुष तुम्हडि न ब्यापिडि काडि ॥
 राम रडस्थ लवित बिधि नाना । गुप्त प्रगट इतिहास पुराना ॥

બિનુ શ્રમ તુમ્હ જાનબ સબ સોહી । નિત નવ નેહ રામ પદ હોહી ॥
 જો ઇચ્છા કરિહહુ મન માહી । હરિ પ્રસાદ કછુ દુર્લભ નાહી ॥
 સુનિ મુનિ આસિષ સુનુ મતિધીરા । બ્રહ્મગિરા ભઇ ગગન ગંભીરા ॥
 એવમસ્તુ તવ બચ મુનિ ગ્યાની । યહ મમ ભગત કર્મ મન બાની ॥
 સુનિ નભગિરા હરષ મોહિ ભયહી । પ્રેમ મગન સબ સંસય ગયહી ॥
 કરિ બિનતી મુનિ આયસુ પાઇ । પદ સરોજ પુનિ પુનિ સિરુ નાઇ ॥
 હરષ સહિત એહિં આશ્રમ આયઉં । પ્રભુ પ્રસાદ દુર્લભ બર પાયઉં ॥
 ઇહાં બસત મોહિ સુનુ ખગ ઇસા । બીતે કલપ સાત અરુ બીસા ॥
 કરઉં સદા રઘુપતિ ગુન ગાના । સાદર સુનહિં બિહંગ સુજાના ॥
 જબ જબ અવધપુરી રઘુબીરા । ધરહિં ભગત હિત મનુજ સરીરા ॥
 તબ તબ જાઇ રામ પુર રહઉં । સિસુલીલા બિલોકિ સુખ લહઉં ॥
 પુનિ ઉર રાખિ રામ સિસુરૂપા । નિજ આશ્રમ આવઉં ખગભૂપા ॥
 કથા સકલ મૈં તુમ્હહિ સુનાઇ । કાગ દેહ જેહિં કારન પાઇ ॥
 કહિઉં તાત સબ પ્રસ્ન તુમ્હારી । રામ ભગતિ મહિમા અતિ ભારી ॥

દો. તાતે યહ તન મોહિ પ્રિય ભયઉ રામ પદ નેહ ।

નિજ પ્રભુ દરસન પાયઉં ગએ સકલ સંદેહ ॥ ૧૧૪(ક) ॥

માસપારાયણ, ઉન્તીસવાં વિશ્રામ

ભગતિ પચ્છ હઠ કરિ રહેઉં દીન્દિ મહારિષિ સાપ ।

મુનિ દુર્લભ બર પાયઉં દેખહુ ભજન પ્રતાપ ॥ ૧૧૪(ખ) ॥

જે અસિ ભગતિ જાનિ પરિહરહી । કેવલ ગ્યાન હેતુ શ્રમ કરહી ॥
 તે જડઃ કામધેનુ ગૂહું ત્યાગી । ખોજત આકુ ફિરહિં પય લાગી ॥
 સુનુ ખગેસ હરિ ભગતિ બિહાઇ । જે સુખ ચાહહિં આન ઉપાઇ ॥
 તે સઠ મહાસિંધુ બિનુ તરની । પૈરિ પાર ચાહહિં જડઃ કરની ॥
 સુનિ ભસુંડિ કે બચન ભવાની । બોલેઉ ગરુડઃ હરષિ મૃદુ બાની ॥
 તવ પ્રસાદ પ્રભુ મમ ઉર માહી । સંસય સોક મોહ ભ્રમ નાહી ॥
 સુનેઉં પુનીત રામ ગુન ગ્રામા । તુમ્હરી કૃપાં લહેઉં બિશ્રામા ॥
 એક બાત પ્રભુ પૂંછઉં તોહી । કહહુ બુઝાઇ કૃપાનિધિ મોહી ॥
 કહહિં સંત મુનિ બેદ પુરાના । નહિં કછુ દુર્લભ ગ્યાન સમાના ॥
 સોઇ મુનિ તુમ્હ સન કહેઉ ગોસાઇ । નહિં આદરેહુ ભગતિ કી નાઇ ॥
 ગ્યાનહિ ભગતિહિ અંતર કેતા । સકલ કહહુ પ્રભુ કૃપા નિકેતા ॥
 સુનિ ઉરગારિ બચન સુખ માના । સાદર બોલેઉ કાગ સુજાના ॥

भगतिहि ग्यानहि नहिं कछु भेदा । उभय डरहिं भव संभव भेदा ॥
नाथ मुनीस कडहिं कछु अंतर । सावधान सोउ सुनु बिडंगबर ॥
ग्यान बिराग जोग बिग्याना । એ સબ પુરુષ સુનહુ હરિજાના ॥
पुरुष प्रताप प्रबल सब भाँती । अबला अबल सलज जडः जाती ॥

દો. -પુરુષ ત્યાગિ સક નારિહિ જો બિરક્ત મતિ ધીર ॥
ન તુ કામી બિષયાબસ બિમુખ જો પદ રઘુબીર ॥ ૧૧૫(ક) ॥

સો. સોઉ મુનિ ગ્યાનનિધાન મૃગનયની બિધુ મુખ નિરખિ ।
બિબસ હોઇ હરિજાન નારિ બિષ્નુ માયા પ્રગટ ॥ ૧૧૫(ખ) ॥

ઇહાં ન પચ્છપાત કછુ રાખઉં । બેદ પુરાન સંત મત ભાષઉં ॥
મોહ ન નારિ નારિ કેં રૂપા । પત્રગારિ યહ રીતિ અનૂપા ॥
માયા ભગતિ સુનહુ તુમહ દોઊ । નારિ બર્ગ જાનઇ સબ કોઊ ॥
પુનિ રઘુબીરહિ ભગતિ પિઆરી । માયા ખલુ નર્તકી બિચારી ॥
ભગતિહિ સાનુકૂલ રઘુરાયા । તાતે તેહિ ડરપતિ અતિ માયા ॥
રામ ભગતિ નિરુપમ નિરુપાધી । બસઇ જાસુ ઉર સદા અબાધી ॥
તેહિ બિલોકિ માયા સકુચાઇ । કરિ ન સકઇ કછુ નિજ પ્રભુતાઇ ॥
અસ બિચારિ જે મુનિ બિગ્યાની । જાચહીં ભગતિ સકલ સુખ ખાની ॥

દો. યહ રહસ્ય રઘુનાથ કર બેગિ ન જાનઇ કોઇ ।
જો જાનઇ રઘુપતિ કૃપાં સપનેહુ મોહ ન હોઇ ॥ ૧૧૬(ક) ॥

ઔરઉ ગ્યાન ભગતિ કર ભેદ સુનહુ સુપ્રબીન ।
જો સુનિ હોઇ રામ પદ પ્રીતિ સદા અબિછીન ॥ ૧૧૬(ખ) ॥

સુનહુ તાત યહ અકથ કહાની । સમુઝત બનઇ ન જાઇ બખાની ॥
ઈસ્વર અંસ જીવ અબિનાસી । ચેતન અમલ સલજ સુખ રાસી ॥
સો માયાબસ ભયઉ ગોસાઇ । બૈંધ્યો કીર મરકટ કી નાઇ ॥
જડઃ ચેતનહિ ગ્રંથિ પરિ ગઇ । જદપિ મૃષા છૂટત કઠિનઇ ॥
તબ તે જીવ ભયઉ સંસારી । છૂટ ન ગ્રંથિ ન હોઇ સુખારી ॥
શ્રુતિ પુરાન બહુ કહેઉ ઉપાઇ । છૂટ ન અધિક અધિક અરુઝાઇ ॥
જીવ હૃદયેં તમ મોહ બિસેષી । ગ્રંથિ છૂટ કિમિ પરઇ ન દેખી ॥
અસ સંજોગ ઈસ જબ કરઇ । તબહુ કદાચિત સો નિરુઅરઇ ॥
સાત્વિક શ્રદ્ધા ઘેનુ સુહાઇ । જૌ હરિ કૃપાં હૃદયેં બસ આઇ ॥
જપ તપ બ્રત જમ નિયમ અપારા । જે શ્રુતિ કહ સુભ ધર્મ અચારા ॥

તેઇ તૂન હરિત ચરૈ જબ ગાઈ। ભાવ બચ્છ સિસુ પાઇ પેન્હાઈ ॥
 નોઇ નિબૃત્તિ પાત્ર બિસ્વાસા। નિર્મલ મન અહીર નિજ દાસા ॥
 પરમ ધર્મમય પય દુહિ ભાઈ। અવટૈ અનલ અકામ બિહાઈ ॥
 તોષ મરુત તબ છમાં જુડ઼ાવૈ। ધૃતિ સમ જાવનુ દેઇ જમાવૈ ॥
 મુદિતાં મથૈ બિચાર મથાની। દમ અધાર રજુ સત્ય સુબાની ॥
 તબ મથિ કાઢ઼િ લેઇ નવનીતા। બિમલ બિરાગ સુભગ સુપુનીતા ॥

દો. જોગ અગિનિ કરિ પ્રગટ તબ કર્મ સુભાસુભ લાઇ।
 બુદ્ધિ સિરાવૈ ગ્યાન ઘૃત મમતા મલ જરિ જાઇ ॥ ૧૧૭(ક) ॥
 તબ બિગ્યાનરૂપિનિ બુદ્ધિ બિસદ ઘૃત પાઇ।
 ચિત્ત દિઆ ભરિ ધરૈ દૃઢ઼ સમતા દિઅટિ બનાઇ ॥ ૧૧૭(ખ) ॥
 તીનિ અવસ્થા તીનિ ગુન તેહિ કપાસ તેં કાઢ઼િ।
 તૂલ તુરીય સંવારિ પુનિ બાતી કરૈ સુગાઢ઼િ ॥ ૧૧૭(ગ) ॥

સો. એહિ બિધિ લેસૈ દીપ તેજ રાસિ બિગ્યાનમય ॥
 જાતહિં જાસુ સમીપ જરહિં મદાદિક સલભ સબ ॥ ૧૧૭(ઘ) ॥

સોહમસ્મિ ઇતિ બૃત્તિ અખંડા। દીપ સિખા સોઇ પરમ પ્રચંડા ॥
 આતમ અનુભવ સુખ સુપ્રકાસા। તબ ભવ મૂલ ભેદ ભ્રમ નાસા ॥
 પ્રબલ અબિદ્યા કર પરિવારા। મોહ આદિ તમ મિટઇ અપારા ॥
 તબ સોઇ બુદ્ધિ પાઇ ઉજિઆરા। ઉર ગૃહ્ બૈઠિ ગ્રંથિ નિરુઆરા ॥
 છોરન ગ્રંથિ પાવ જૌ સોઇ। તબ યહ જીવ કૃતારથ હોઇ ॥
 છોરત ગ્રંથિ જાનિ ખગરાયા। બિદ્ધ અનેક કરઇ તબ માયા ॥
 રિદ્ધિ સિદ્ધિ પ્રેરઇ બહુ ભાઇ। બુદ્ધિ લોભ દિખાવહિં આઇ ॥
 કલ બલ છલ કરિ જાહિં સમીપા। અંચલ બાત બુઝાવહિં દીપા ॥
 હોઇ બુદ્ધિ જૌ પરમ સયાની। તિન્હ તન ચિતવ ન અનહિત જાની ॥
 જૌ તેહિ બિદ્ધ બુદ્ધિ નહિં બાધી। તૌ બહોરિ સુર કરહિં ઉપાધી ॥
 ઇર્દ્રી દ્વાર ઝરોખા નાના। તહ્ તહ્ સુર બૈઠે કરિ યાના ॥
 આવત દેખહિં બિષય બયારી। તે હહિ દેહી કપાટ ઉઘારી ॥
 જબ સો પ્રભંજન ઉર ગૃહ્ જાઇ। તબહિં દીપ બિગ્યાન બુઝાઇ ॥
 ગ્રંથિ ન છૂટિ મિટા સો પ્રકાસા। બુદ્ધિ બિકલ ભઇ બિષય બતાસા ॥
 ઇદ્રિન્હ સુરન્હ ન ગ્યાન સોહાઇ। બિષય ભોગ પર પ્રીતિ સદાઇ ॥
 બિષય સમીર બુદ્ધિ કૃત ભોરી। તેહિ બિધિ દીપ કો બાર બહોરી ॥

दो. तब द्विरि ज्व बिलिध बिधि पावठ संसृति क्लेस ।
उरि माया अति दुस्तर तरि न जाठ बिलिगेस ॥ ११८(क) ॥

कडत कठिन समुठत कठिन साधन कठिन बिलेक ।
डोठ धुनाखर न्याय जौ पुनि प्रत्युड अनेक ॥ ११८(ख) ॥

ग्यान पंथ कृपान कै धारा । परत भगोस डोठ नलिं बारा ॥
जो निर्बिघ्न पंथ निर्बडठ । सो कैवल्य परम पद लडठ ॥
अति दुर्लभ कैवल्य परम पद । संत पुरान निगम आगम बद ॥
राम लजत सोठ मुकुति गोसाठ । अनठस्थित आवठ बरिआठ ॥
जिमि थल बिनु जल रलि न सकाठ । कोटि भाँति कोठ करै उपाठ ॥
तथा मोख सुभ सुनु भगराठ । रलि न सकठ उरि भगति बिलिडाठ ॥
अस बियारि उरि भगत सयाने । मुक्ति निरादर भगति लुभाने ॥
भगति करत बिनु जतन प्रयासा । संसृति मूल अबिधा नासा ॥
भोजन करिअ तृपिति डित लागी । जिमि सो असन पर्यवै जठरागी ॥
असि उरिभगति सुगम सुभदाठ । को अस मूढः न जाडि सोडाठ ॥

दो. सेवक सेव्य भाव बिनु भव न तरिअ उरगारि ॥
भजडु राम पद पंकज अस सिद्धांत बियारि ॥ ११९(क) ॥

जो येतन कळं जःडः करठ जःडःलि करठ यैतन्य ।
अस समर्थ रघुनायकलिं भजलिं ज्व ते धन्य ॥ ११९(ख) ॥

कडेठै ग्यान सिद्धांत बुजाठ । सुनडु भगति मनि कै प्रभुताठ ॥
राम भगति बिंतामनि सुंदर । असठ गरुडः जाके उर अंतर ॥
परम प्रकास रुप दिन राती । नलिं कछु थलिअ दिसा घृत बाती ॥
मोड दरिद्र निकट नलिं आवा । लोभ भात नलिं ताडि बुजावा ॥
प्रबल अबिधा तम मिटि जाठ । डारलिं सकल सलभ समुदाठ ॥
भल कामादि निकट नलिं जाडी । असठ भगति जाके उर माडी ॥
गरल सुधासम अरि डित डोठ । तेडि मनि बिनु सुभ पाव न कोठ ॥
व्यापलिं मानस रोग न भासी । जिन्ड के अस सब ज्व दुभारी ॥
राम भगति मनि उर अस जाके । दुभ लवलेस न सपनेडुं ताके ॥
यतुर सिरोमनि तेठ जग माडी । जे मनि लागि सुजतन कराडी ॥
सो मनि जदपि प्रगत जग अडठ । राम कृपा बिनु नलिं कोठ लडठ ॥
सुगम उपाय पाठबे डेरे । नर डतभाग्य देलिं भटमेरे ॥

પાવન પર્બત બેદ પુરાના । રામ કથા રુચિરાકર નાના ॥
 મર્મી સજ્જન સુમતિ કુદારી । ગ્યાન બિરાગ નયન ઉરગારી ॥
 ભાવ સહિત ખોજઈ જો પ્રાની । પાવ ભગતિ મનિ સબ સુખ ખાની ॥
 મોરેં મન પ્રભુ અસ બિસ્વાસા । રામ તે અધિક રામ કર દાસા ॥
 રામ સિંધુ ઘન સજ્જન ધીરા । ચંદન તરુ હરિ સંત સમીરા ॥
 સબ કર ફલ હરિ ભગતિ સુહાઈ । સો બિનુ સંત ન કાહૂં પાઈ ॥
 અસ બિચારિ જોઈ કર સતસંગા । રામ ભગતિ તેહિ સુલભ બિહંગા ॥

દો. બ્રહ્મ પયોનિધિ મંદર ગ્યાન સંત સુર આહિં ।

કથા સુધા મથિ કાઢ઼િંહિ ભગતિ મધુરતા જાહિં ॥ ૧૨૦(ક) ॥

બિરતિ ચર્મ અસિ ગ્યાન મદ લોભ મોહ રિપુ મારિ ।

જય પાઈઅ સો હરિ ભગતિ દેખુ ખગેસ બિચારિ ॥ ૧૨૦(ખ) ॥

પુનિ સપ્રેમ બોલેઉ ખગરાઊ । જૈં કૃપાલ મોહિ ઊપર ભાઊ ॥
 નાથ મોહિ નિજ સેવક જાની । સમ પ્રસ્ન કહહુ બખાની ॥
 પ્રથમહિં કહહુ નાથ મતિધીરા । સબ તે દુર્લભ કવન સરીરા ॥
 બડ઼ દુખ કવન કવન સુખ ભારી । સોઉ સંછેપહિં કહહુ બિચારી ॥
 સંત અસંત મરમ તુમહ જાનહુ । તિન્હ કર સહજ સુભાવ બખાનહુ ॥
 કવન પુન્ય શ્રુતિ બિદિત બિસાલા । કહહુ કવન અઘ પરમ કરાલા ॥
 માનસ રોગ કહહુ સમુઝાઈ । તુમહ સર્બગ્ય કૃપા અધિકાઈ ॥
 તાત સુનહુ સાદર અતિ પ્રીતી । મૈં સંછેપ કહઉં યહ નીતી ॥
 નર તન સમ નહિં કવનિઉ દેહી । જીવ ચરાચર જાયત તેહી ॥
 નરક સ્વર્ગ અપબર્ગ નિસેની । ગ્યાન બિરાગ ભગતિ સુભ દેની ॥
 સો તનુ ધરિ હરિ ભજહિં ન જે નર । હોહિં બિષય રત મંદ મંદ તર ॥
 કાંચ કિરિય બદલેં તે લેહી । કર તે ડારિ પરસ મનિ દેહી ॥
 નહિં દરિદ્ર સમ દુખ જગ માર્હી । સંત મિલન સમ સુખ જગ નાર્હી ॥
 પર ઉપકાર બચન મન કાયા । સંત સહજ સુભાઉ ખગરાયા ॥
 સંત સહહિં દુખ પરહિત લાગી । પરદુખ હેતુ અસંત અભાગી ॥
 ભૂર્જ તરૂ સમ સંત કૃપાલા । પરહિત નિતિ સહ બિપતિ બિસાલા ॥
 સન ઇવ ખલ પર બંધન કરઈ । ખાલ કઢ઼ાઈ બિપતિ સહિ મરઈ ॥
 ખલ બિનુ સ્વારથ પર અપકારી । અહિ મૂષક ઇવ સુનુ ઉરગારી ॥
 પર સંપદા બિનાસિ નસાહી । જિમિ સસિ હતિ હિમ ઉપલ બિલાહી ॥
 દુષ્ટ ઉદય જગ આરતિ હેતૂ । જથા પ્રસિદ્ધ અધમ ગ્રહ કેતૂ ॥

संत उदय संतत सुभकारी । बिस्व सुभद जिमि धँदु तमारी ॥
परम धर्म श्रुति बिदित अहिंसा । पर निंदा सम अघ न गरीसा ॥
उर गुर निंदक दादुर डोछ । जन्म सखस पाव तन सोछ ॥
द्विज निंदक बहु नरक भोगकरि । जग जनमठ बायस सरीर धरि ॥
सुर श्रुति निंदक जे अभिमानी । रौरव नरक परछिं ते प्रानी ॥
डोछिं उलूक संत निंदा रत । मोड निसा प्रिय ग्यान भानु गत ॥
सब के निंदा जे जडः करडी । ते यमगादुर डोछ अवतरडी ॥
सुनहु तात अब मानस रोगा । जिन्ड ते दुभ पावछिं सब लोगा ॥
मोड सकल व्याधिन्ड कर मूला । तिन्ड ते पुनि उपजछिं बहु सूला ॥
काम बात कइ लोभ अपारा । डोष पित्त नित छाती जारा ॥
प्रीति करछिं जौं तीनिउ भाछ । उपजछ सन्धपात दुषदाछ ॥
बिषय मनोरथ दुर्गम नाना । ते सब सूल नाम को जाना ॥
ममता दादु कंडु छरषाछ । उरष बिषाद गरुड बहुताछ ॥
पर सुभ दैपि जरनि सोछ छछ । कुष्ट दुष्टता मन कुटिलछ ॥
अहंकार अति दुषद डमरुआ । दंभ कपट मद मान नेडरुआ ॥
तृस्ना उदरबुद्धि अति भारी । त्रिबिध छषना तरुन तिजारी ॥
जुग बिधि जवर मत्सर अबिबेका । कडँ लागि कडौं कुरोग अनेका ॥
दो. ओक व्याधि बस नर मरछिं ऐ असाधि बहु व्याधि ।
पीडःछिं संतत जुव कडुँ सो डिमि लडै समाधि ॥ १२१(क) ॥
नेम धर्म आचार तप ग्यान जग्य जप दान ।
भेषज पुनि कोटिन्ड नछिं रोग जाछिं उरिजान ॥ १२१(ख) ॥
ओछि बिधि सकल जुव जग रोगी । सोक उरष भय प्रीति बियोगी ॥
मानक रोग कछुक मै गाओ । छछिं सब के लपि बिरलेन्ड पाओ ॥
जाने ते छीजछिं कछु पापी । नास न पावछिं जन परितापी ॥
बिषय कुपथ्य पाछ अंकुरे । मुनिहु लृटयँ का नर बापुरे ॥
राम कृपाँ नासछिं सब रोगा । जौं ओछिं भाँति बनै संयोगा ॥
सदगुर भैद बचन बिस्वासा । संजम यड न बिषय डै आसा ॥
रघुपति भगति सजुवन मूरी । अनूपान श्रद्धा मति पूरी ॥
ओछि बिधि भवेछिं सो रोग नसाडी । नाछिं त जतन कोटि नछिं जाडी ॥
जानिअ तब मन बिरुज गोसाँछ । जब उर बल बिराग अधिकाछ ॥
सुमति छुधा बाढःछ नित नछ । बिषय आस दुर्बलता गछ ॥

બિમલ ગ્યાન જલ જબ સો નહાઈ । તબ રહ રામ ભગતિ ઉર છાઈ ॥
 સિવ અજ સુક સનકાદિક નારદ । જે મુનિ બ્રહ્મ બિચાર બિસારદ ॥
 સબ કર મત ખગનાયક એહા । કરિઅ રામ પદ પંકજ નેહા ॥
 શ્રુતિ પુરાન સબ ગ્રંથ કહાહી । રઘુપતિ ભગતિ બિના સુખ નાહી ॥
 કમઠ પીઠ જામહિં બરુ બારા । બંધ્યા સુત બરુ કાહુહિ મારા ॥
 ફૂલહિં નભ બરુ બહુબિધિ ફૂલા । જીવ ન લહ સુખ હરિ પ્રતિફૂલા ॥
 તૃષા જાઇ બરુ મૃગજલ પાના । બરુ જામહિં સસ સીસ બિષાના ॥
 અંધકારુ બરુ રબિહિ નસાવૈ । રામ બિમુખ ન જીવ સુખ પાવૈ ॥
 હિમ તે અનલ પ્રગટ બરુ હોઈ । બિમુખ રામ સુખ પાવ ન કોઈ ॥
 દો=બારિ મથે ઘૃત હોઈ બરુ સિકતા તે બરુ તેલ ।

બિનુ હરિ ભજન ન ભવ તરિઅ યહ સિદ્ધાંત અપેલ ॥ ૧૨૨(ક) ॥

મસકહિ કરઇ બિરંચિ પ્રભુ અજહિ મસક તે હીન ।

અસ બિચારિ તજિ સંસય રામહિ ભજહિં પ્રબીન ॥ ૧૨૨(ખ) ॥

શ્લોક- વિનિશ્ચિતં વદામિ તે ન અન્યથા વચાંસિ મે ।

હરિં નરા ભજન્તિ ચેડતિદુસ્તરં તરન્તિ તે ॥ ૧૨૨(ગ) ॥

કહેઉં નાથ હરિ ચરિત અનૂપા । બ્યાસ સમાસ સ્વમતિ અનુરૂપા ॥
 શ્રુતિ સિદ્ધાંત ઇહઇ ઉરગારી । રામ ભજિઅ સબ કાજ બિસારી ॥
 પ્રભુ રઘુપતિ તજિ સેઇઅ કાહી । મોહિ સે સઠ પર મમતા જાહી ॥
 તુમ્હ બિગ્યાનરૂપ નહિં મોહા । નાથ કીન્હિ મો પર અતિ છોહા ॥
 પૂછિહું રામ કથા અતિ પાવનિ । સુક સનકાદિ સંભુ મન ભાવનિ ॥
 સત સંગતિ દુર્લભ સંસારા । નિમિષ દંડ ભરિ એકઉ બારા ॥
 દેખુ ગરુડઃ નિજ હૃદયે બિચારી । મૈં રઘુબીર ભજન અધિકારી ॥
 સકુનાધમ સબ ભાંતિ અપાવન । પ્રભુ મોહિ કીન્હિ બિદિત જગ પાવન ॥

દો. આજુ ધન્ય મૈં ધન્ય અતિ જદાપિ સબ બિધિ હીન ।

નિજ જન જાનિ રામ મોહિ સંત સમાગમ દીન ॥ ૧૨૩(ક) ॥

નાથ જથામતિ ભાષેઉં રાખેઉં નહિં કછુ ગોઇ ।

ચરિત સિંધુ રઘુનાયક થાહ કિ પાવઇ કોઇ ॥ ૧૨૩ ॥

સુમિરિ રામ કે ગુન ગન નાના । પુનિ પુનિ હરષ ભુસુંડિ સુજાના ॥
 મહિમા નિગમ નેતિ કરિ ગાઇ । અતુલિત બલ પ્રતાપ પ્રભુતાઇ ॥
 સિવ અજ પૂજ્ય ચરન રઘુરાઇ । મો પર કૃપા પરમ મદુલાઇ ॥

अस सुभाउ कहुँ सुनउँ न देखउँ । डेहि भगोस रघुपति सम लेखउँ ॥
 साधक सिद्ध भिमुक्त उदासी । कबि कोबिद कृतग्र्य संन्यासी ॥
 जोगी सूर सुतापस ग्यानी । धर्म निरत पंडित बिग्यानी ॥
 तरहि न बिनु सीँ मम स्वामी । राम नमामि नमामि नमामी ॥
 सरन गर्अँ मो से अघ रासी । डोहिँ सुद्ध नमामि अबिनासी ॥

दो. जासु नाम भव भेषज उरन घोर त्रय सूल ।
 सो कृपालु मोहि तो पर सदा रडउ अनुकूल ॥ १२४(क) ॥
 सुनि भुसुँडि के बचन सुभ देखि राम पद नेछ ।
 भोलेउ प्रेम सखित गिरा गरुडः बिगत सदैछ ॥ १२४(ख) ॥

मै कृत्तुत्य भयउँ तव बानी । सुनि रघुबीर भगति रस सानी ॥
 राम चरन नूतन रति भए । माया जनित बिपति सब गए ॥
 मोड जलधि बोडित तुम्ह भअे । मो कहुँ नाथ बिबिध सुभ दअे ॥
 मो पछि डोछ न प्रति उपकारा । भंदउँ तव पद बारहिँ बारा ॥
 पूरन काम राम अनुरागी । तुम्ह सम तात न कोउ बडःभागी ॥
 संत बिटप सरिता गिरि धरनी । पर छित छेतु सबन्ड कै करनी ॥
 संत वृद्धय नवनीत समाना । कडा कबिन्ड परि कहुँ न जाना ॥
 निज परिताप द्रवध नवनीता । पर दृष द्रवहिँ संत सुपुनीता ॥
 जुवन जन्म सुकल मम भयउ । तव प्रसाद संसय सब गयउ ॥
 जानेछु सदा मोहि निज डिकर । पुनि पुनि उमा कडछ बिडंगबर ॥

दो. तासु चरन सिरु नाछ करि प्रेम सखित मतिधीर ।
 गयउ गरुडः बैकुंठ तब वृद्धयँ राभि रघुबीर ॥ १२५(क) ॥
 गिरिजा संत समागम सम न लाभ कछु आन ।
 बिनु छरि कृपा न डोछ सो गावहिँ बेद पुरान ॥ १२५(ख) ॥

कडेउँ परम पुनीत छतिडासा । सुनत श्रवन छूटहिँ भव पासा ॥
 प्रनत कल्पतरु करुना पुंजा । उपजछ प्रीति राम पद कंजा ॥
 मन डम बचन जनित अघ जाछ । सुनहिँ जे कथा श्रवन मन लाछ ॥
 तीर्थाटन साधन समुदाछ । जोग बिराग ग्यान निपुनाछ ॥
 नाना कर्म धर्म अत दाना । संजम दम जप तप मप नाना ॥
 भूत दया द्विज गुर सेवकाछ । बिद्या बिनय बिबेक बडःाछ ॥
 जहुँ लजि साधन बेद बपानी । सब कर कूल छरि भगति भवानी ॥

સો રઘુનાથ ભગતિ શ્રુતિ ગાઈ । રામ કૃપાં કાઢૂં એક પાઈ ॥

દો. મુનિ દુર્લભ હરિ ભગતિ નર પાવહિં બિનહિં પ્રયાસ ।

જે યહ કથા નિરંતર સુનહિં માનિ બિસ્વાસ ॥ ૧૨૬ ॥

સોઈ સર્બગ્ય ગુની સોઈ ગ્યાતા । સોઈ મહિ મંડિત પંડિત દાતા ॥

ધર્મ પરાયન સોઈ કુલ ત્રાતા । રામ ચરન જા કર મન રાતા ॥

નીતિ નિપુન સોઈ પરમ સયાના । શ્રુતિ સિદ્ધાંત નીક તેહિં જાના ॥

સોઈ કબિ કોબિદ સોઈ રનધીરા । જો છલ છાડઃિ ભજઈ રઘુબીરા ॥

ધન્ય દેસ સો જહૂં સુરસરી । ધન્ય નારિ પતિબ્રત અનુસરી ॥

ધન્ય સો ભૂપુ નીતિ જો કરઈ । ધન્ય સો દ્વિજ નિજ ધર્મ ન ટરઈ ॥

સો ધન ધન્ય પ્રથમ ગતિ જાકી । ધન્ય પુન્ય રત મતિ સોઈ પાકી ॥

ધન્ય ઘરી સોઈ જબ સતસંગા । ધન્ય જન્મ દ્વિજ ભગતિ અભંગા ॥

દો. સો કુલ ધન્ય ઉમા સુનુ જગત પૂજ્ય સુપુનીત ।

શ્રીરઘુબીર પરાયન જેહિં નર ઉપજ બિનીત ॥ ૧૨૭ ॥

મતિ અનુરૂપ કથા મૈં ભાધી । જદાપિ પ્રથમ ગુપ્ત કરિ રાધી ॥

તવ મન પ્રીતિ દેખિ અધિકાઈ । તબ મૈં રઘુપતિ કથા સુનાઈ ॥

યહ ન કહિઅ સઠહી હઠસીલહિ । જો મન લાઇ ન સુન હરિ લીલહિ ॥

કહિઅ ન લોભિહિ કોધહિ કામિહિ । જો ન ભજઈ સચરાચર સ્વામિહિ ॥

દ્વિજ દ્રોહિહિ ન સુનાઇઅ કબહૂં । સુરપતિ સરિસ હોઇ નૃપ જબહૂં ॥

રામ કથા કે તેઇ અધિકારી । જિન્હ કે સતસંગતિ અતિ પ્યારી ॥

ગુર પદ પ્રીતિ નીતિ રત જેઇ । દ્વિજ સેવક અધિકારી તેઇ ॥

તા કહૂં યહ બિસેષ સુખદાઈ । જાહિ પ્રાનપ્રિય શ્રીરઘુરાઈ ॥

દો. રામ ચરન રતિ જો યહ અથવા પદ નિર્બાન ।

ભાવ સહિત સો યહ કથા કરઉ શ્રવન પુટ પાન ॥ ૧૨૮ ॥

રામ કથા ગિરિજા મૈં બરની । કલિ મલ સમનિ મનોમલ હરની ॥

સંસૃતિ રોગ સજીવન મૂરી । રામ કથા ગાવહિં શ્રુતિ સૂરી ॥

એહિ મહૂં રુચિર સમ સોપાના । રઘુપતિ ભગતિ કેર પંથાના ॥

અતિ હરિ કૃપા જાહિ પર હોઈ । પાઉં દેઇ એહિં મારગ સોઈ ॥

મન કામના સિદ્ધિ નર પાવા । જે યહ કથા કપટ તજિ ગાવા ॥

કહહિં સુનહિં અનુમોદન કરહીં । તે ગોપદ ઇવ ભવનિધિ તરહીં ॥

સુનિ સબ કથા હૃદયે અતિ ભાઈ । ગિરિજા બોલી ગિરા સુહાઈ ॥

नाथ कृपाँ मम गत सँदेडा । राम चरन उपजेउ नव नेडा ॥

दो. मैं कृतकृत्य भएँ अब तव प्रसाद बिरवेस ।

उपज्जु राम भगति दृढः भीते सकल कवेस ॥ १२९ ॥

यड सुभ संभु उमा संभादा । सुभ सांपादन समन बिषादा ॥

भव संजन गंजन सँदेडा । जन रंजन सज्जन प्रिय ओडा ॥

राम उपासक जे जग माडी । ओहि सम प्रिय तिनड के कछु नाडी ॥

रघुपति कृपाँ जथामति गावा । मैं यड पावन चरित सुडावा ॥

ओहिं कलिकाल न साधन दूजा । जोग जग्य जप तप ब्रत पूजा ॥

रामहि सुमिरिअ गाछअ रामहि । संतत सुनिअ राम गुन ग्रामहि ॥

जासु पतित पावन बडः आना । गावाहिं कबि श्रुति संत पुराना ॥

ताहि भजहि मन तजि कुटिलाछ । राम भजे गति केहि नहिं पाछ ॥

छं. पाछ न केहि गति पतित पावन राम भजि सुनु सठ मना ।

गनिका अजामिल ब्याध गीध गजादि भल तारे घना ॥

आभीर जमन किरात भस स्वपथादि अति अघरुप जे ।

कहि नाम बारक तेपि पावन डोहिं राम नमामि ते ॥ १ ॥

रघुवंस भूषन चरित यड नर कडहिं सुनहिं जे गावडी ।

कलि मल मनोमल धोछ बिनु श्रम राम धाम सिधावडी ॥

सत पंच यौपाछ मनोछर जानि जो नर उर धरै ।

दारुन अबिधा पंच जनित बिकार श्रीरघुबर डरै ॥ २ ॥

सुंदर सुजान कृपा निधान अनाथ पर कर प्रीति जो ।

सो ओक राम अकाम छित निर्बानप्रद सम आन को ॥

जाकी कृपा लवलेस ते मतिमंद तुलसीदासहुँ ।

पायो परम बिश्रामु राम समान प्रभु नाडी कहुँ ॥ ३ ॥

दो. मो सम दीन न दीन छित तुम्ह समान रघुबीर ।

अस बियारि रघुवंस मनि डरहु बिषम भव भीर ॥ १३०(क) ॥

कामिहि नारि पिआरि जिमि लोभहि प्रिय जिमि दाम ।

तिमि रघुनाथ निरंतर प्रिय लागहु मोहि राम ॥ १३०(ख) ॥

श्लोक-यत्पूर्व प्रभुणा कृतं सुकविना श्रीशम्भुना दुर्गमं

श्रीमद्रामपदाब्जभक्तिमनिशं प्रायै तु रामायणम् ।

मत्वा तद्रघुनाथमनिरतं स्वान्तस्तमःशान्तये
भाषाबद्धमिदं यकार तुलसीदासस्तथा मानसम् ॥ १ ॥

पुण्यं पापहरं सदा शिवकरं विज्ञानभक्तिप्रदं
मायामोहमलापहं सुविमलं प्रेमाम्बुपूरं शुभम् ।
श्रीमद्रामचरित्रमानसमिदं भक्त्यावगाडन्ति ये
ते संसारपतङ्गघोरकिरणैर्दृश्यन्ति नो मानवाः ॥ २ ॥

मासपारायण, तीसवाँ विश्राम
नवान्दपारायण, नवाँ विश्राम

— — —

छति श्रीमद्रामचरितमानसे सकलकलिकलुषविध्वंसने
सप्तमः सोपानः समाप्तः ।
(उत्तरकाण्ड समाप्त)

— — —

आरति श्रीरामायनञ्च की । कीरति कलित ललित सिय पी की ॥
गावत ब्रह्मादिक मुनि नारद । बालमीक बिग्यान बिसारद ।
सुक सनकादि सेष अरु सारद । भरनि पवनसुत कीरति नीकी ॥ १ ॥
गावत बेद पुरान अष्टदस । छथो सास्त्र सब ग्रंथन को रस ।
मुनि जन धन संतन को सरबस । सार अंस संमत सबडी की ॥ २ ॥
गावत संतत संभु भवानी । अरु घटसंभव मुनि बिग्यानी ।
व्यास आदि कबिबर्ज बभानी । कागलुसुंउि गरुड के डी की ॥ ३ ॥
कलिमल हरनि बिषय रस डीकी । सुभग सिंगार मुक्ति जुबती की ।
दहन रोग भव मूरि अभी की । तात मात सब बिधि तुलसी की ॥ ४ ॥

— — —
Shri Ram Charit Manas

pdf was typeset on February 13, 2024

— — —

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

